KOLARI
KASVAA
LUONNOSTA

TALOUSARVIO 2019
TALOUSSUUNNITELMA VUOSILLE 2020 -2021

KOLARIN KUNTA
2018

Hyväksytty:
Kunnanvaltuusto 11.12.2018 § 53

Sisällys

TALOUSARVION YLEISPERUSTELUT **3**

JOHDANTO 3
YLEINEN TALOUDELLINEN KATSAUS 3
HENKILÖSTÖ 15
HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMINEN 18

KUNTASTRATEGIA 2017-2021 ..... **19**

TALOUSARVION RAKENNE, SITOVUUS JA SEURANTA **20**

TALOUSARVION YHDISTELMÄT 22

TULOSLASKELMA **24**

RAHOITUSOSA **31**

KÄYTTÖTALOUSOSA **34**

TOIMINNALLISET TAVOITTEET – KAIKKI TOIMIALAT 35
HALLINTO- JA ELINVOIMAPALVELUT 44
PERUSTURVAPALVELUT 48
HYVINVOINNIN, KASVUN JA OPPIMISEN TOIMIALA 57
KUNTAYMPÄRISTÖPALVELUT 62
KÄYTTÖTALOUS YHTEENSÄ 67

INVESTOINTIOSA **69**

KONSERNIJOHDON JA TYTÄRYHTEISÖJEN TAVOITTEET **75**

LIITTEET **77**

Liite nro 1 Kuvioiden ja taulukoiden selitteet *78*
Liite nro 2 Hyvinvointikertomus *79*

TALOUSARVION YLEISPERUSTELUT

Johdanto

Kunnanhallitus antoi 29.5.2018 vuoden 2019 talousarvion laadintaohjeen ja tarkensi sitä mm. sisäisten vuokrien osalta 25.9.2018. Laadintaohjeen lähtökohtana oli vallitseva vahvan talouskasvun tilanne. Vuoden 2019 talousarvion määrärahakehysten perusteena on käytetty vuoden 2017 tilinpäätöstä, jota on korjattu vuoden 2018 talousarvion ja vuodelle 2019 ennakoitujen palvelutarvemuutosten perusteella.

Verotuloennusteet vuosille 2019 - 2021 on laadittu Kuntaliiton marraskuussa 2018 julkaiseman veroennustekehikon perusteella. Määrärahakehysten antamisen aikaiseen ennusteeseen (toukokuu 2018) verrattuna verotuloennuste on Kolarin osalta alentunut 252.000 €. Myös valtionosuudet on arvioitu Kuntaliiton marraskuussa julkaisemien laskelmien perusteella. Valtionosuuden ennusteen muutos on +7.000 € määrärahakehysten antamisen aikaiseen ennusteeseen. Tulopohja on alentunut talousarvioprosessin aikana 245.000 € verrattuna määrärahakehysten antamisajankohtaan.

Vuoden 2019 talousarvioehdotus perustuu lautakuntien tekemiin talousarvioehdotuksiin. Talousarvioehdotuksessa on otettu huomioon kuntastrategian tavoitteet, olennaiset toiminnalliset muutokset sekä vuoden 2018 puolivuotistoteuman perusteella vuoden 2018 talouden ja toiminnan ennuste.

Vuoden 2019 tulos on talousarvion mukaan noin 420 000 euroa ja tilikauden ylijäämäksi arvioidaan muodostuvan noin 440 000 euroa. Investointien osalta vuosi 2019 on suurimmalta osalta tuleviin investointeihin tähtäävä suunnitteluvuosi. Investointiosan nettosumma on 1.602 000 €.

Yleinen taloudellinen katsaus

Yleinen talouskehitys Suomessa

Vuodesta 2018 on tulossa nykyisen suhdannevaiheen paras vuosi. Suomen talouden kasvu hidastuu kuitenkin selvästi noin 1,5 prosentin vuosikasvuihin tulevina vuosina. Keskipitkällä aikavälillä vuosina 2021-2022 talouskasvun arvioidaan palaavan potentiaalisen tuotannon kasvuvauhtiin eli noin prosenttiin.

Hyvä talous- ja työllisyyskehitys sekä hallitusohjelman mukaiset sopeutustoimet tasapainottavat julkista taloutta lähivuosina. Julkisen talouden rahoitusasema kääntyy ylijäämäiseksi vuosikymmenen taitteessa ja velka suhteessa bruttokansantuotteeseen laskee.

Vuonna 2018 Suomen BKT:n ennustetaan kasvavan 3,0 %. Yritysten odotukset ovat myönteiset, rakennusinvestointien suurkohteiden rakentaminen jatkuu yhä ja palvelualojen myyntiodotukset ovat kohentuneet. Työllisyysasteen trendi ylitti kesäkuussa vuoden 2018 suhdannehuipun lukemat ja on nyt 71,8 %. Vahvana jatkuva talouskasvu nostaa v. 2018 työllisten määrän 2,6 %

edellisvuotta korkeammaksi. Työllisyyden kasvu jatkuu nopeana koko ennustejakson ajan ja työllisyysaste nousee 73 prosenttiin v. 2020.

Vuonna 2019 talouskasvu hidastuu 1,7 prosenttiin. Kovin investointivaihe on ohitettu. Merkittävin yksittäinen talouskasvua hidastava tekijä on rakennusinvestointien supistuminen. Yksityisten investointien kasvu jatkuu mittavien investointihankkeiden tukemana. Yksityisen kulutuksen kasvua tukee ansiotason nousun lisäksi työllisyyden koheneminen. Metsäteollisuuden investoinnit näkyvät jo viennissä. Metsäteollisuuden suhteellisesti alhainen tuontipanosten osuus kohentaa nettoviennin kasvuvaikutusta. Tuontia kasvattaa tuotantopanosten kysynnän lisäksi myös kotimainen investointi- ja kulutuskysyntä.

Vuonna 2020 BKT kasvaa 1,6 %. Yksityisen kulutuksen kasvu hidastuu edelleen, vaikka palkkasumman kasvu jatkuu, kun ansiotason nousu kiihtyy. Inflaation nopeutuessa edelleen reaalitulojen kasvu kuitenkin hidastuu. Vuonna 2020 vienti kasvaa vientikysynnän mukaan, mutta kasvu jää maailmankaupan kasvua hitaammaksi. Ansiotason nousu kiihtyy 2,6 prosenttiin v. 2019 sopimuskorotusten ajoitustekijöiden seurauksena. Vuonna 2020 ansiotason nousua 3,0 prosenttiin kiihdyttää edelleen hyvä talouskasvu ja julkisen sektorin lomarahojen palautuminen.

(Lähde: Taloudellinen katsaus, syksy 2018, Valtiovarainministeriön julkaisu 24a/2018)

Kuntatalouden tilanne Suomessa

Kuntatalous vahvistui edelleen, mutta kuntien välillä suuria eroja

Kuntatalouden tilanne on kohentunut huomattavasti muutaman viime vuoden aikana. Suotuisaan kehitykseen ovat myötävaikuttaneet useat eri tekijät. Hyvän taloustilanteen ansiosta verotulot ovat kasvaneet odotettua paremmin, ja toimintamenot ovat puolestaan kehittyneet varsin maltillisesti mm. kilpailukykysopimuksen sekä kuntatalouteen kohdistuneiden valtion ja kuntien sopeutustoimien ansiosta.

Kuntatalouden tila keväällä 2018 on kokonaisuutena hyvä. Tilastokeskuksen julkaisemien tilinpäätösarvioiden mukaan kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu vuosikate oli vuonna 2017 noin 3,9 mrd. euroa, mikä riitti kattamaan nettoinvestoinnit. Kuntien vuosikate oli ennätyksellisen hyvä, ja se vahvistui vuonna 2017 puoli miljardia euroa. Suotuisa kehitys johtui ensisijaisesti toimintakatteen vahvistumisesta. Kuntayhtymien vuosikate pysyi puolestaan edellisen vuoden tasolla.

Kuntien lainakanta laski ensimmäisen kerran vuoden 2000 jälkeen, yhteensä noin 100 milj. eurolla. Kuntayhtymien lainakanta puolestaan kasvoi 260 milj. eurolla, mikä selittyy ennen kaikkea sairaalarakentamisen kasvulla. Yhteensä kuntien ja kuntayhtymien lainakanta nousi 18,3 mrd. euroon. Velka suhteessa bruttokansantuotteeseen sen sijaan aleni hieman.

Vaikka kuntien talouden tunnusluvut vuodelta 2017 ovat pääsääntöisesti

hyvät, on kuntien välillä kuitenkin edelleen suuria eroja. Tilinpäätösarvioiden mukaan tilikauden tulos on negatiivinen 60 kunnassa. Negatiivisen vuosikatteen kuntia oli seitsemän, ja määrä puolittui edellisvuodesta.

Maakunta- ja soteuudistus muuttaa kuntatalouden rakenteita

Maakunta- ja soteuudistuksen myötä kuntien järjestämisvastuulla olevat tehtävät vähentyvät noin puolella. Tästä syystä myös kuntatalouden rakenteet muuttuvat. Kunnan palvelutuotanto ja käyttötalous painottuvat uudistuksen jälkeen entistä vahvemmin varhaiskasvatukseen, esi- ja perusopetukseen sekä kulttuurin, liikunnan ja nuorisotyön toimialoille. Myös kuntien elinvoimaan liittyvä toiminta korostuu.

Siirtyvien tehtävien rahoitusvastuun poistuessa kunnilta on kuntien tuloja vähennettävä niiltä pois siirtyvän rahoitusvastuun verran ja valtion tuloja vastaavasti lisättävä. Valtion verotuloja kasvatetaan kiristämällä valtion ansiotuloverotusta ja korottamalla osuutta yhteisöveron tuotosta. Jotta kokonaisveroaste ei kasvaisi, kunnallisveroprosentteja alennetaan kaikissa kunnissa yhtä suurella prosenttiyksiköllä uudistuksen voimaantulovuonna.

Kuntien valtionosuuksia vähennetään siirtyviä valtionosuustehtäviä vastaavalta osalta, noin 6,0 mrd. eurolla. Koko maan tasolla siirtyvät kustannukset ja tulot vastaavat toisiaan, mutta kuntakohtaisesti erot voivat olla suuria. Tästä johtuen uudistuksesta kunnan talouteen aiheutuvaa muutosta rajataan valtionosuusjärjestelmään sisällytettävällä muutosrajoittimella ja järjestelmämuutoksen siirtymätasauksella. Tavoitteena on, että uudistuksen seurauksena kunnan rahoitusasema ei olennaisesti muutu.

Kuntien käyttötalousmenot putoavat uudistuksen myötä lähes puoleen nykyisestä. Vuoteen 2020 ajoittuva kunnallisveron lakisääteinen alentaminen ja kuntien yhteisövero-osuuden pienentäminen vähentävät vastaavasti kuntien tuloja. Kuntien taseiden ali- ja ylijäämät sekä velat säilyvät kuitenkin käytännössä ennallaan.

Kuntatalouden toimintamenot laskevat siirtyvien tehtävien johdosta. Lisäksi kuntatalouden toimintamenojen kehitys maltillistuu uudistuksen seurauksena, kun kuntataloudesta poistuu sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset, jotka ovat olleet kasvupaineiltaan suurin kuntatalouden menoerä. Sote-uudistuksen myötä kuntatalouden tehtävät painottuvat jatkossa muun muassa koulutukseen, johon ei väestön ikärakenteen muutoksen vuoksi kohdistu vastaavia menopaineita. Tämä näkyy myös kuntatalouden lainakannan kasvun taittumisena uudistuksen jälkeen.

Koska kuntien käytettävissä olevat tulot puoliintuvat, mutta velkamäärä pysyy omaisuus järjestelyjen yhteydessä lähes ennallaan, kuntien suhteellinen velkaantuneisuus kasvaa selvästi. Tämä on herättänyt huolta varsinkin suuremmissa kaupungeissa niiden tulevasta investointi- ja lainanhoitokyvystä. On kuitenkin huomioitava, että suhteellinen velkaantuneisuus on vain yksi kunnan velkaantuneisuutta kuvaava tunnusluku. Kunnan peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmään sisällytettävien tasaus- ja siirtymäjärjestelmien johdosta kuntien vuosikate säilyy uudistuksen yhteydessä lähes ennallaan. Hallituksen esityksen vaikutusarvioiden mukaan kuntien inves-

tointi- ja velanhoitokyky eivät ainakaan oleellisesti muutu uudistuksen yhteydessä. Uudistuksen myötä kuntien mahdollisuudet tasapainottaa talouttaan ovat nykyistä kapeammat, mikä korostaa uudistusta edeltävän kunnan talouden tasapainotilan merkitystä.

Kuntien talous on kokonaisuus, joka muuttuu maakunta- ja soteuudistuksen myötä merkittävästi. Kuntien suhteellinen velkaantuneisuus nousee uudistuksen seurauksena, mutta kuntien asema velallisena ja varainhankinnassa perustuu kuitenkin lähtökohtaisesti aina kunnan verotusoikeuteen. Kuntien yksikkökustannukset saattavat nousta, jos kunnat eivät kykene sopeuttamaan esimerkiksi hallintokustannuksia yhtä paljon kuin toimintaa siirtyy maakunnille. Kaikkia uudistuksen taloudellisia vaikutuksia tai dynaamisia muutoksia kunnan talouteen ja toimintaympäristöön ei ole mahdollista ennakoida, joten vaikutuksia on arvioitava uudistuksen toimeenpanon aikana.

Kuntatalouden näkymät suotuisat

Kunnat ja kuntayhtymät ovat viime vuosina tehostaneet toimintaansa ja hillinneet toimintamenojen kasvua menestyksekkäästi. Toimintamenojen kasvu on ollut hyvin maltillista ja pysyy maltillisena myös kuluvana vuonna, mutta kasvu kiihtyy henkilöstömenojen kasvaessa vuonna 2019 palkankorotusten ja kilpailukykysopimuksen lomarahaleikkauksen päättymisen vuoksi. Myös investointimenot jatkavat lähivuosina kasvuaan, sillä korjausinvestoinnit sekä sairaalarakentaminen jatkuvat vilkkaana. Kuntatalouden lainanottotarvetta heijastava toiminnan ja investointien rahavirta on kehitysarviossa kehyskaudella negatiivinen vain vuonna 2019. Silti kuntatalouden lainakannan oletetaan kasvavan hieman vuoteen 2020 saakka sairaanhoitopiirien lisätessä velkaansa investointien vuoksi. Maakunta- ja soteuudistus pienentää kuntatalouden menopaineita vuodesta 2020 alkaen ja kuntatalouden velkaantuminen taittuu.

Kuntatalousohjelmaan sisältyvä kuntatalouden ennuste vuosille 2019–2022 on niin sanottu painelaskelma. Siinä ei ennakoida kuntien veroprosenttien korotuksia eikä muitakaan kuntien omia sopeutustoimia. Kuntatalouden kehitysarviossa on huomioitu hallituksen esitys maakunta- ja soteuudistuksesta. Uudistuksen vaikutusarvio perustuu kuitenkin vielä monilta osin teknisiin oletuksiin. Arviot maakunta- ja soteuudistuksen vaikutuksista tarkentuvat uudistusvalmistelujen edetessä.

Kuntien mahdollisuudet tasapainottaa talouttaan vaihtelevat paljon

Kuntatalousohjelmassa tarkastellaan koko kuntatalouden lisäksi myös kuntatalouden kehitysarvioita kuntaryhmittäin. Tämän lisäksi on ennakoitu alijäämäisten ja negatiivisen vuosikatteen kuntien määrää JTS-kaudella. Kuntakohtaisissa painelaskelmissa pyritään ensimmäisen kerran hahmottamaan yksittäisen kunnan toimintakatteen ja verorahoituksen kehitysuraa vuoteen 2022 asti.

Toiminnan ja investointien rahavirta on positiivinen vuosina 2018–2019 vain suurimmissa, yli 100 000 asukkaan kunnissa. Heikoin tilanne on alle 6 000 asukkaan ja 10 000–20 000 asukkaan kunnissa.

Maakunta- ja sote-uudistuksen jälkeen tilanne paranee kaikissa kuntakokoryhmissä. Vuosina 2021–2022 rahoitustasapaino heikkenee jälleen hieman, mutta toiminnan ja investointien rahavirta on positiivinen kaikissa kuntakokoryhmissä. Vuodesta 2020 lähtien lainanoton tarve näyttäisi vähenevän kaikissa kuntaryhmissä.

Negatiivisen vuosikatteen kuntien lukumäärän arvioidaan kasvavan vuonna 2018 ja edelleen vuonna 2019. Maakunta- ja sote-uudistuksen jälkeen tilanne muuttuisi olennaisesti paremmaksi, ja negatiivisen vuosikatteen kuntia olisi vuosittain vain muutama.

Rahoitusperiaatteen toteutumista arvioidaan kuntatalousohjelmassa tarkastelemalla yksittäisen kunnan rahoitusaseman poikkeamaa rahoituksellisesta tasapainosta veroprosentin laskennalliseksi korotuspaineeksi muutettuna. Vuonna 2019 laskennallista tuloveroprosentin korotuspainetta olisi noin kahdella kolmasosalla kuntia. Lopuilla näyttäisi olevan mahdollisuus prosentin alentamiseen. Vuonna 2020 tilanne kääntyy päinvastaiseksi. Kehitysarvion mukaan tehdyn laskelman perusteella yli kahdella kolmasosalla kunnista olisi laskennallinen mahdollisuus alentaa veroprosenttia rahoitustasapainon parantuessa oleellisesti. Tilanne tasoittuu hieman tarkastelukauden lopussa, mutta pääosalla kunnista olisi mahdollisuus harkita verotuksen keventämistä.

Kuntakohtaisen painelaskelman perusteella kuntien mahdollisuudet tasapainottaa talouttaan vaihtelevat edelleen varsin paljon. Pienimmissä kunnissa edellytykset ovat edelleen heikoimmat. Maakunta- ja soteuudistuksen voimaantulon jälkeen huonoimmassa asemassa ovat ne kunnat, joilla talous on epätasapainossa ennen uudistusta.

Kuntatalouden rahoitusasematavoite ollaan saavuttamassa

Hallitus asetti syksyn 2015 julkisen talouden suunnitelmassa kuntataloudelle rahoitusasematavoitteen. Vaalikaudelle asetetun tavoitteen mukaan paikallishallintosektori (kuntatalous) saisi olla kansantalouden tilinpidon käsittein vuonna 2019 korkeintaan 0,5 prosenttia alijäämäinen suhteessa kokonaistuotantoon.

Rahoitusasematavoitteen saavuttamisen tukemiseksi hallitus on asettanut kuntataloudelle sitovan euromääräisen menorajoitteen, jolla rajoitetaan valtion toimenpiteistä kuntatalouden toimintamenoihin aiheutuvaa painetta. Menorajoite koskee valtion toimista kuntatalouteen aiheutuvaa menojen muutosta. Sen toteutumista seurataan vuosittaisissa julkisen talouden suunnitelman tarkistuksissa. Syksyn 2015 julkisen talouden suunnitelmassa hallitus päätti, että sen toimenpiteiden nettovaikutus on 540 milj. euroa kuntatalouden toimintamenoja alentava vuonna 2019.

Julkisen talouden suunnitelman tarkistuksissa menorajoitteessa on otettu huomioon sekä eräiden jo aikaisemmin menorajoitteeseen sisältyneiden toimenpiteiden vaikutusarvioiden tarkentuminen että uusia toimenpiteitä. Näiden muutosten jälkeen kuntatalouden menorajoite on vuoden 2019 ta-

solla -830 milj. euroa.

Kuntatalouden ohjausta on vahvistettu tällä vaalikaudella. Edellisellä vaalikaudella toteutettu kuntalain taloussäännösten kiristäminen tukee julkisen talouden kokonaisohjausta. Niin valtion kuin kuntien omat sopeutustoimet ovat tuottaneet tulosta. Hallitusohjelman mukaisten toimien vaikutukset näyttävät tällä vaalikaudella jäävän hieman ennakoitua pienemmiksi, mutta sitä vastoin kuntien omat sopeutustoimet ja kilpailukykysopimuksen vaikutus kuntatalouteen näyttävät olevan merkittäviä. Kuntatalouden tietopohja ei tosin mahdollista eri toimenpiteiden vaikutusten erottamista luotettavalla tavalla. Talouskasvun nopeutuminen on kääntänyt verotulot nousuun, mikä vahvistaa myös osaltaan kuntataloutta. Päivitetyn ennusteen mukaan paikallishallinnon alijäämä vuonna 2019 on 0,9 mrd. euroa, joka on 0,4 prosenttia suhteessa kokonaistuotantoon. Näin ollen paikallishallinto on saavuttamassa sille asetetun rahoitusasematavoitteensa.

Investointitarpeet, korjausvelka ja kasvukeskusten palvelujen ja infrastruktuurin laajentaminen muodostavat maakunta- ja sote-uudistuksen jälkeenkin haasteen kuntataloudelle. Jotta tulevaisuuden investoinnit voitaisiin rahoittaa, on kuntien tulokehityksen oltava vahvaa ja menot pidettävä kurissa.

(Lähde: Kuntatalousohjelma 2019-2022. Valtiovarainministeriön julkaisuja 6a/2018)

Kuntatalouden tilanne Kolarissa

Kolarin kunnan vuoden 2017 tulos oli poikkeuksellisen hyvä ja kuluvan tilikauden tuloksesta on myös odotettavissa ylijäämäistä. Kuluvan tilikauden odotettavissa olevan ylijäämän muodostumiseen vaikuttaa erityisesti verotulojen suotuisa kehitys talousarvioon verrattuna. Tämän hetkisen ennusteen mukaan verotuloja kertyy yli 600.000 € talousarviossa arvioitua enemmän. Talousarvion 2019 laadintavaiheessa vuoden 2018 tilikauden ylijäämäksi arvioidaan muodostuvan noin 390 000 €.

Samaan aikaan kunnassa on odotettavissa poikkeuksellisen paljon investointeja lähivuosina ja tämä ohjaa talouden suunnittelua. Erityisesti investointeja on odotettavissa kunnan peruspalveluissa, kuten opetuksessa ja varhaiskasvatuksessa sekä ikäihmisten asumispalveluissa. Investoinnit ovat tärkeitä kunnalle ja ne tukevat kunnan elinvoimaisuutta ja taloutta.

Vuodelle 2019 valtionosuudet pysyvät lähes samana vuoden 2018 ennusteeseen verrattuna. Verotulojen sen sijaan arvioidaan kehittyvän positiivisesti ensi vuonna. Verotulojen kehitystä tukee talouden positiivinen vire. Kunnan toimintakulujen nousu tulee kuitenkin pitää kurissa, että kunnan käyttötalous säilyy jatkossakin hyvällä tasolla ja tulevat investoinnit saadaan rahoitettua siten, että lainamäärä pysyy hallittavissa.

Kolarin talouskehitystä kuvaavien tunnuslukujen kehitys viime vuosina ilmenee tämän talousarviokirjan tuloslaskelmaosiossa.

Väestö

Kolarin väkiluku on 2010 -luvulla vaihdellut 3827-3885 asukkaan välillä. Vuonna 2017 Kolarin väkiluku oli 3854 asukasta eli 27 asukasta enemmän kuin edellisenä vuonna. Väkiluvun kehittymisessä ei ole ollut vielä nähtävissä selkeää Lapin kunnille tyypillistä väkiluvun vähentymistä 2010 -luvulla.

Vuonna 2017 luonnollinen väestönlisäys eli syntyneiden määrä suhteessa kuolleisiin oli -15. Luonnollinen väestönlisäys on viimeisten kolmen vuoden aikana muuttunut selkeästi negatiiviseksi. Syntyvyys on säilynyt suhteellisen hyvällä tasolla. Kuolleisuus sen sijaan on viime vuosina lisääntynyt ikärakenteesta johtuen merkittävästi. Muuttotase (kuntien välinen nettomuutto + nettosiirtolaisuus) vuonna 2017 oli 14 asukasta.

Vuosi		*Syntyneet*	*Kuolleet*	*Kuntien välinen nettomuutto*	*Nettomaahanmuutto*	*Asukasluku*	*Muutos edelliseen vuoteen*
2010		*31*	*51*	*5*	*9*	*3839*	*-15*
2011		*44*	*37*	*-10*	*8*	*3836*	*-3*
2012		*35*	*41*	*25*	*14*	*3855*	*19*
2013		*42*	*39*	*27*	*13*	*3885*	*30*
2014		*44*	*39*	*-60*	*8*	*3840*	*-45*
2015		*37*	*56*	*18*	*9*	*3848*	*8*
2016		*30*	*53*	*2*	*3*	*3827*	*-21*
2017		*39*	*54*	*0*	*14*	*3854*	*27*

Taulukko 1. Kolarin väestönmuutos 2010 – 2017 (Tilastokeskus)

Vuonna 2017 Kolarin väestöstä 0-6 -vuotiaita oli 7,0 %, 7-14 -vuotiaita 7,6 %, 15-64 -vuotiaita 59,5 % ja 65 vuotta täyttäneitä 25,8 %. Väestörakenteen osalta positiivista on, että 0-14 -vuotiaiden osuus väestöstä, on kääntynyt 2010 -luvulla hienoiseen kasvuun (2,6 %). Samana ajanjaksona yli 65 -vuotiaiden osuus on kasvanut 5,2 % ja työikäisten (15-64 -vuotiaat) osuus laskenut 7,9 %.

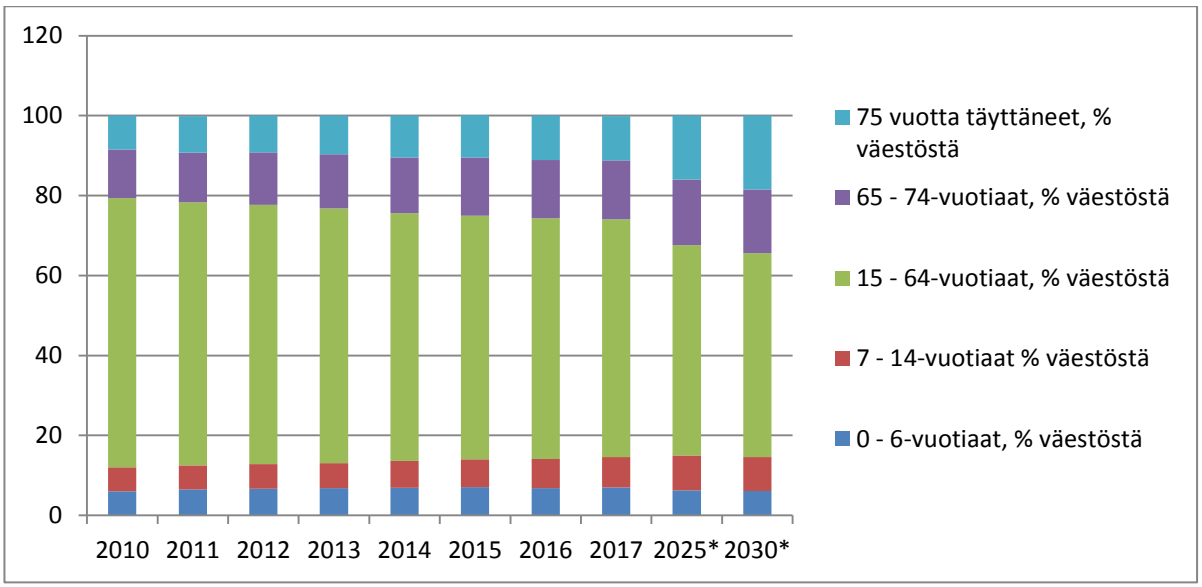

Kuvio 1. Kolarin väestö ikäryhmittäin % väestöstä 2010-2017 sekä ennusteet vuosille 2025 ja 2030 (Tilastokeskus)

Kolarin demografinen huoltosuhde vuonna 2017 oli 67,9. Huoltosuhde ilmaisee, kuinka monta alle 15 -vuotiasta ja 65 vuotta täyttänyttä kuntalaista on sataa 15-64 -vuotiasta (työikäistä) kohti. Kolarissa demografista huoltosuhdetta nostaa erityisesti väestön ikääntyneiden määrä suhteessa työikäiseen väestöön.

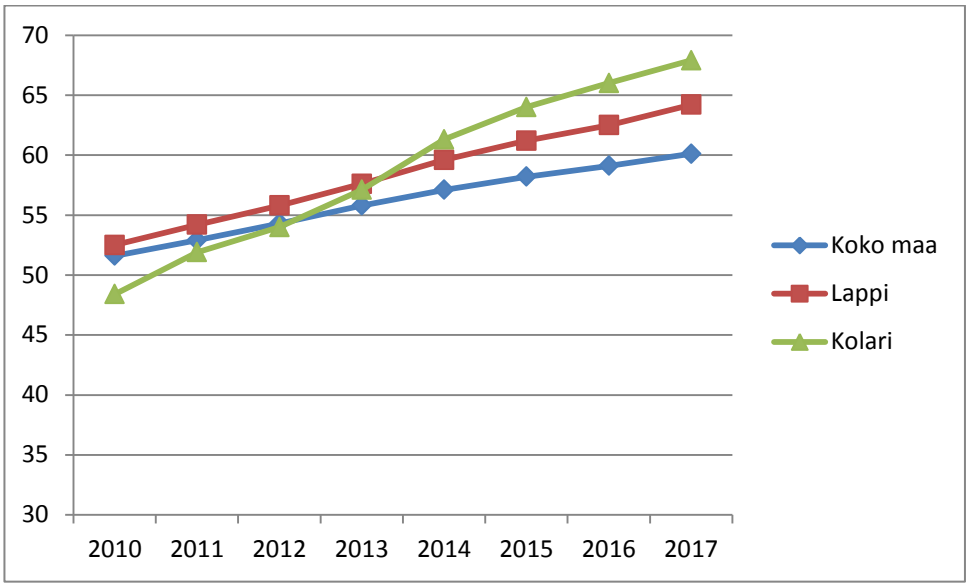

Kuvio 2. Huoltosuhteen kehitys vuosina 2010-2017 (Tilastokeskus)

Alla olevat taulukko ja kuvio kuvaavat väestönkehitystä Kolarin kunnan sisällä alueittain vuosina 2009 - 2017. Aluejako perustuu väestötietojärjestelmän jaotteluun kunnan osista. Muut palkki kuviossa kuvaa Kolarin kunnan aluella kirjoilla olevia, joiden osoite väestötietojärjestelmässä on tuntematon. Pääosin tähän ryhmään kuuluvat vakituisesti vapaa-ajan asuinrakennuksissa asuvat. Väestön kasvu on keskittynyt Kolarissa pääasiassa kunnan pohjoisosaan Äkäslompoloon ja Ylläsjärvelle.

VÄESTÖKEHITYS KUNNANOSITTAIN

Kylä	Väestön määrä 31.12.					Muutos 2017/2009		Muutos 2017/2016	
	2009	2014	2015	2016	2017	%	lkm	%	lkm
Väylänpää	45	44	41	40	40	-11,1 %	-5	0,0 %	0
Koivumaa	54	52	47	46	50	-7,4 %	-4	8,7 %	4
Sieppijärvi	455	430	426	426	432	-5,1 %	-23	1,4 %	6
Pasmajärvi	61	47	45	43	40	-34,4 %	-21	-7,0 %	-3
Nuottavaara	28	29	28	29	29	3,6 %	1	0,0 %	0
Ruokojärvi	61	50	49	53	51	-16,4 %	-10	-3,8 %	-2
Eteläosa yht.	**704**	**652**	**636**	**637**	**642**	**-8,8 %**	**-62**	**0,8 %**	**5**
Venetti	43	35	31	30	32	-25,6 %	-11	6,7 %	2
Vaattojärvi	182	169	163	167	166	-8,8 %	-16	-0,6 %	-1
Venejärvi	88	76	73	75	63	-28,4 %	-25	-16,0 %	-12
Lappea	73	66	66	59	58	-20,5 %	-15	-1,7 %	-1
Kolarin kk	1385	1336	1328	1305	1271	-8,2 %	-114	-2,6 %	-34
Keskiosa yht.	**1771**	**1682**	**1661**	**1636**	**1590**	**-10,2 %**	**-181**	**-2,8 %**	**-46**
Kurtakko	148	134	134	130	133	-10,1 %	-15	2,3 %	3
Ylläsjärvi	233	265	268	257	271	16,3 %	38	5,4 %	14
Saarenpudas	289	279	288	290	299	3,5 %	10	3,1 %	9
Äkäsjokisuu	174	145	141	145	143	-17,8 %	-31	-1,4 %	-2
Äkäslompolo	511	598	592	580	590	15,5 %	79	1,7 %	10
Pohjoisosa yht.	**1355**	**1421**	**1423**	**1402**	**1436**	**6,0 %**	**81**	**2,4 %**	**34**
Muut	**24**	**85**	**128**	**152**	**186**	**675,0 %**	**162**	**22,4 %**	**34**
Yhteensä	**3854**	**3840**	**3848**	**3827**	**3854**	**0,0 %**	**0**	**0,7 %**	**27**

Taulukko 2. Väestökehitys kunnanosittain

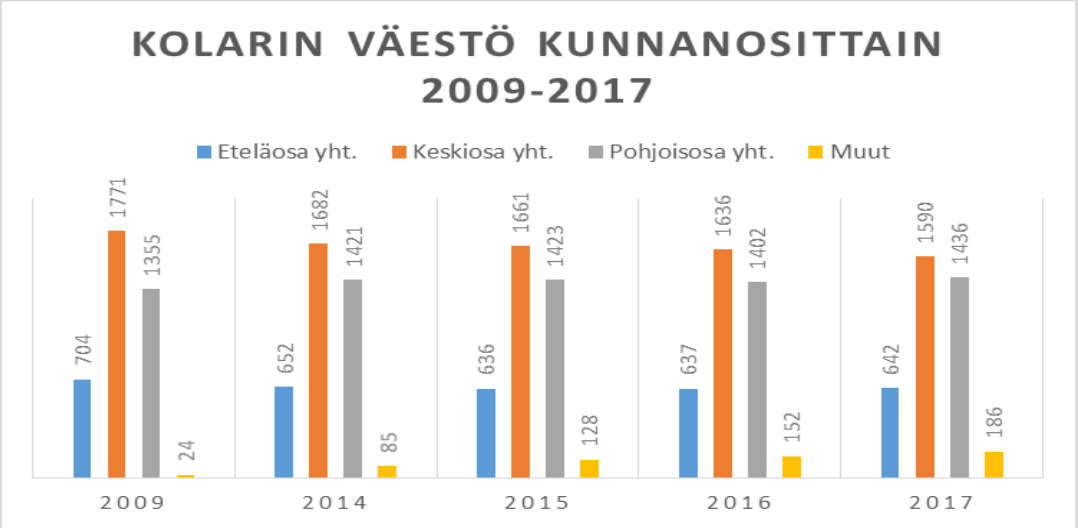

Kuvio 3. Kolarin väestö 31.12. kunnanosittain 2009 ja 2014 - 2016 (Väestötietojärjestelmä)

Työpaikat ja työllisyys

Lapin ELY -keskuksen/työ- ja elinkeinotoimiston alueella oli syyskuun 2018 lopussa noin 8 280 työtöntä työnhakijaa. Työttömiä oli 250 vähemmän kuin elokuussa ja 1 640 vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Työttömien osuus työvoimasta oli Lapissa 10,7 % (koko maa 8,8 %) vaihdellen kunnittain Sodankylän 7,7 %:sta Muonion 17,7 %:iin. Lapin seutukunnista Tunturi-Lapin seutukunnan työttömien osuus työvoimasta oli syyskuun 2018 lopussa lapin korkein ollen 12,6 % (Lappi 10,7 %).

Kolarin alueella oli syyskuun 2018 lopussa 205 työnhakijaa. Työttömiä oli 24 vähemmän kuin elokuussa ja 62 vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Työttömien osuus työvoimasta oli Kolarissa syyskuun 2018 lopussa 11,3 %. Pitkäaikaistyöttömiä oli syyskuun lopussa 32 ja alle 25 -vuotiaita 18 henkilöä. Avoimia työpaikkoja syyskuun 2018 lopussa oli Kolarissa 183, mikä on 53 % enemmän kuin vuotta aikaisemmin.

Koko vuoden 2017 työttömyysprosentti aleni edelliseen vuoteen verrattuna kaksi prosenttiyksikköä ollen 15,3 %.

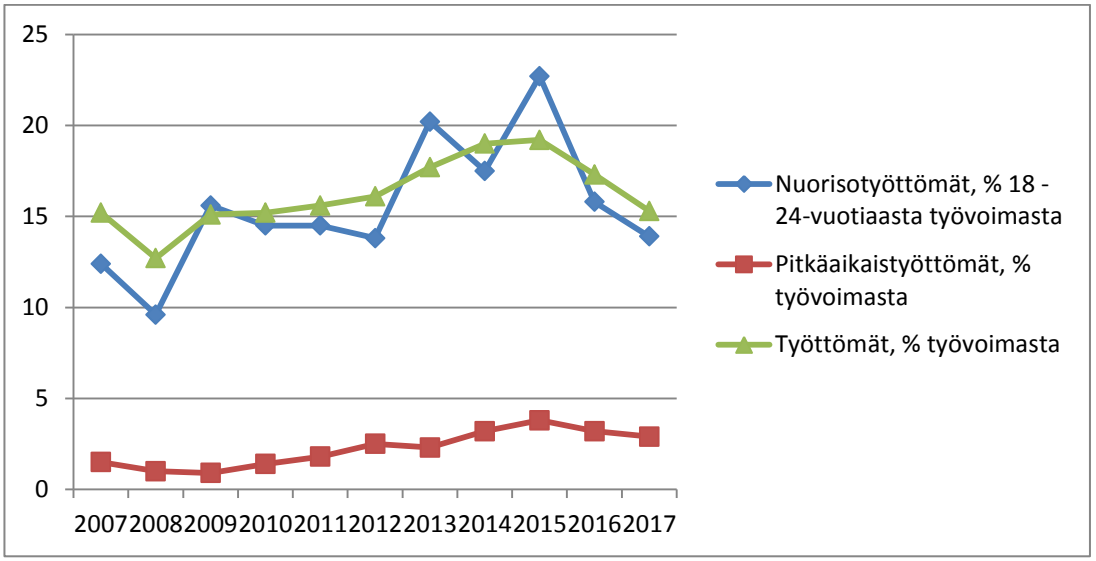

Kuvio 4. Nuorisotyöttömien, pitkäaikaistyöttömien ja työttömien %-osuus työvoimasta Kolarissa vuosina 2007-2017

Kolarissa työvoima jakautuu suhteellisen tasaisesti miesten ja naisten välillä. Molempia on noin 900 henkilöä. 2010 -luvulla miesten osuus työvoimasta on kääntynyt hienoiseen laskuun ja naisten osuus vastaavasti kasvanut. Työllisten naisten määä on ohittanut vastaavan miesten määrän vuonna 2012.

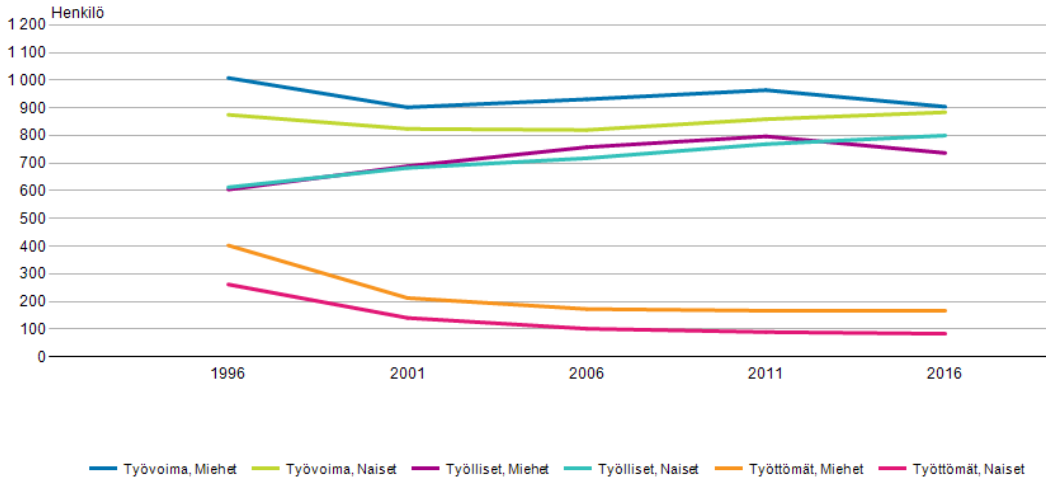

Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 5. Työvoiman, työllisten ja työttömien sukupuolijakauma Kolarissa v.1996-2017

Alla olevassa kuviossa on kuvattu Kolarin kunnan alueella työssäkäyvien työpaikat työnantajasektorin mukaan. Työpaikkojen määrä on pysynyt koko 2010 -luvun noin 1450 työpaikassa. Työnantajasektorissa on tapahtunut hienoinen muutos siten, että yksiyisellä sektorilla toimivien määrä on lisääntynyt ja julkisella sektorilla (kunta ja valtio) vähentynyt. Kolarin työpaikkaomavaraisuus vuonna 2016 oli noin 80 %. Työpaikkaomavaraisuus ilmaisee alueella työssäkäyvien ja alueella asuvan työllisen työvoiman määrän välisen suhteen. Jos työpaikkaomavaraisuus on yli 100 %, on alueen työpaikkojen lukumäärä suurempi kuin alueella asuvan työllisen työvoiman lukumäärä. Jos taas työpaikkaomavaraisuus on alle 100 %, on tilanne päinvastainen.

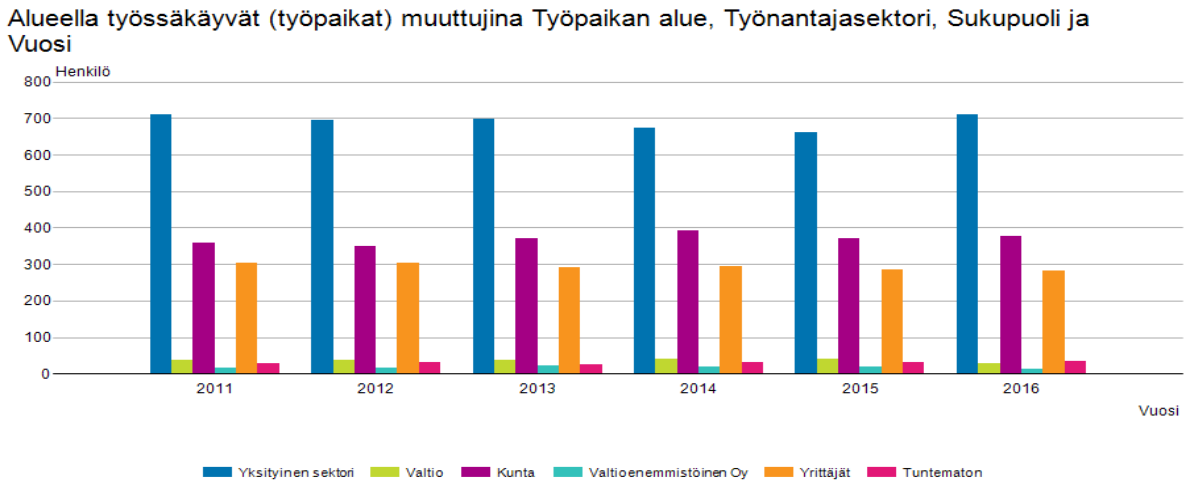

Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 6. Kolarissa työssäkäyvien määrä työnantajasektoreittain vuosina 2011-2016

Väestön pääasiallisen toiminnan käsite kuvaa henkilön taloudellisen toiminnan laatua. Väestö jaetaan pääasiallisen toiminnan perusteella työvoimaan ja työvoiman ulkopuolella oleviin. Työvoimaa ovat työlli-

set ja työttömät. Työvoiman ulkopuolisiin kuuluvat kaikki muut eli opiskelijat, koululaiset, lapset, eläkeläiset ja muut työvoiman ulkopuolella olevat. Kolarissa työllisten ja työttömien määrä on pysynyt suunnilleen samana 2010 -luvulla. Eläkeläisten määrä on vuodesta 2006 lähtien ollut hienoisesti kasvussa. Opiskelijoiden ja koululaisten määrä puolestaan on laskenut hienoisesti vuodesta 2006 lähtien.

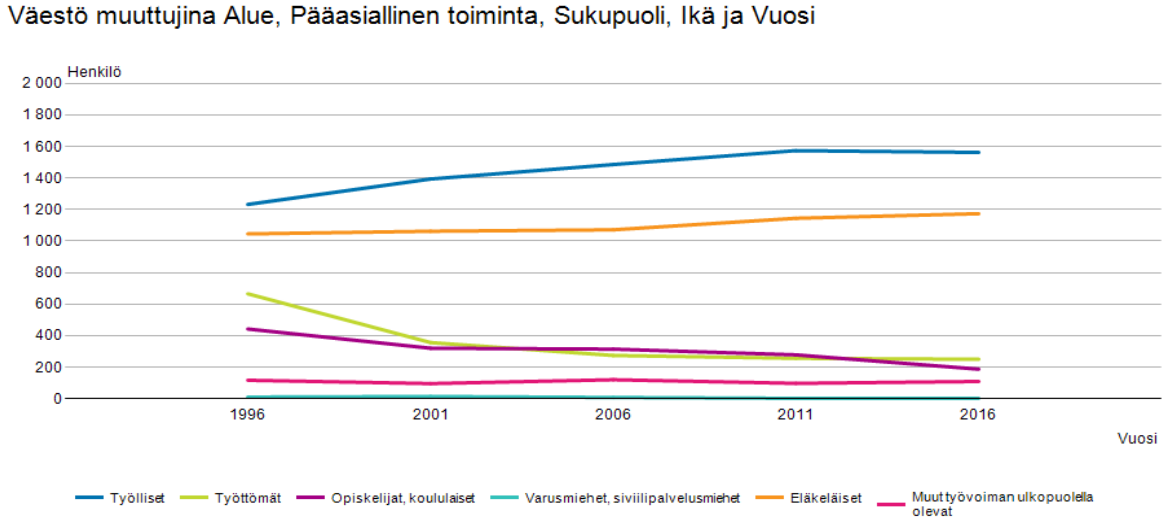

Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 7. Kolarin väestö pääasiallisen toiminnan mukaan vuosina 1998-2016

Henkilöstö

Henkilöstön määrä ja rakenne

Kolarin kunnan henkilöstömäärä 31.12.2017 oli 308,8 henkilötyövuotta (htv). Vakituisen henkilöstön määrä oli 249,1 htv ja määräaikaisten 59,7 htv. Henkilöstö jakautui toimialoittain ja sukupuolittain seuraavasti:

	2017	2016
Hallinto- ja elinkeinopalvelut	38,7	14
Perusturvapalvelut	136,1	152,5
Hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen palvelut	110,9	107
Kuntaympäristöpalvelut	23,1	24,5
Yhteensä	**308,8**	**298**

Taulukko 3. Kolarin kunnan henkilöstön määrä vuosina 2016 ja 2017

Palvelusuhde 31.12.2017	Miehet	Naiset	Yhteensä
Vakinaiset	45,7	203,4	249,1
Määräaikaiset	15,7	44,0	59,7
- joista työllistettyjä	*5,0*	*6,5*	*11,5*
Yhteensä	61,4	247,4	308,8

Taulukko 4. Kolarin kunnan palvelusuhteiden jakautuminen vuonna 2017

Alla olevasta kuviosta ilmenee kunnan henkilöstön lukumäärä ikäryhmittäin vuoden viimeisenä päivänä vuosina 2016 ja 2017.

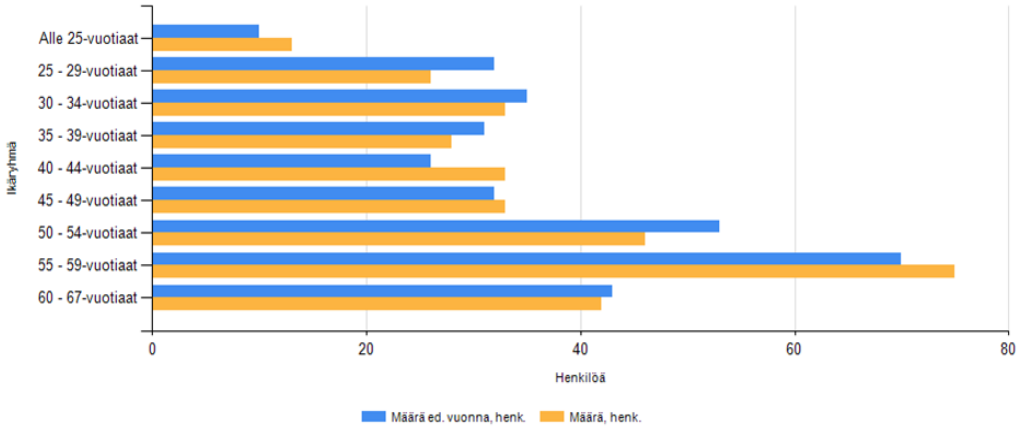

Kuvio 8. Kolarin kunnan henkilöstön määrä ikäryhmittäin vuosina 2016 ja 2017

Kunnan palveluksesta eläkkeelle jääneiden keski-ikä vuonna 2017 oli 61,9 vuotta. Kuviosta 9 ilmenee eläkkeelle jääneiden keski-ikä vuosina 2003-2017.

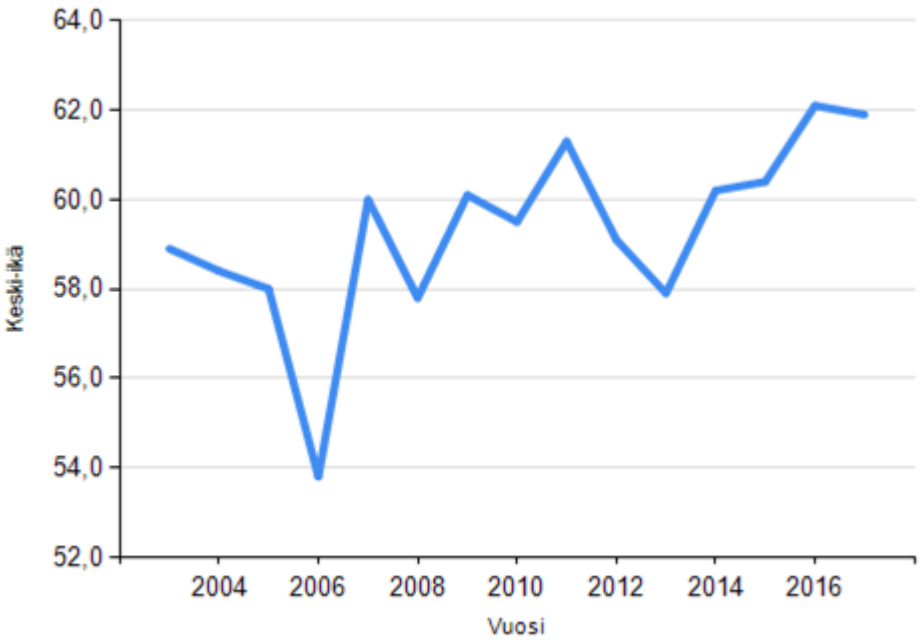

Kuvio 9. Kolarin kunnan eläkkeelle jääneiden keski-ikä vuonna vuosina 2013 – 2017.

Vanhuuseläkeiän saavuttaa seuraavan kymmenen vuoden aikana vuosittain keskimäärin kymmenen työntekijää. Vakuutettujen eläköitymisennuste tarkastelujaksolla 2018-2037 on alla olevan kuvion mukainen.

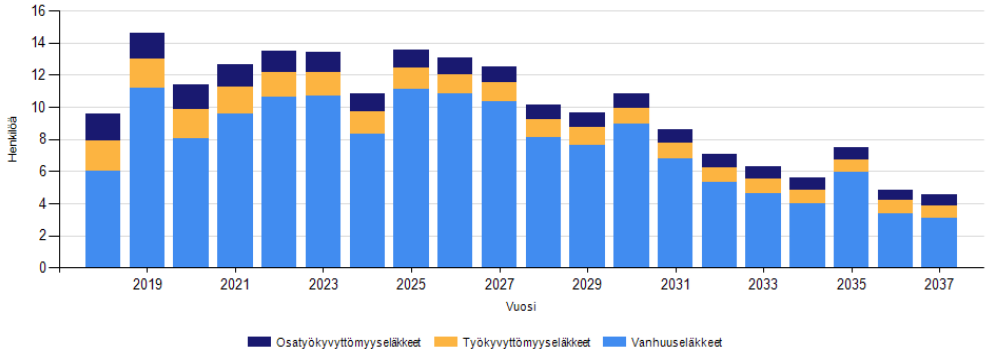

Kuvio 10. Kolarin kunnan työntekijöiden eläköitymisennust vuosille 2018 – 2037 (KEVA)

Sairauspoissaoloja henkilöstöllä vuonna 2017 oli 10,9 kalenteripv/työntekijä. Vastaava luku vuonna 2016 oli 11,9. Alla olevasta taulukosta ilmenevät sairauspoissaolot ja työtapaturmat toimialoittain kalenteripäivinä.

Sairauspoissaolot vuosien 2016 - 2017 aikana, kpv	Hallinto- ja elinvoimapalvelut		Perusturvapalvelut		Hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisenpalvelut		Kuntaympäristöpalvelut		yhteensä	yhteensä
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Sairausloma	541	181	1829	1969	815	1069	184	446	3369	3665
Sairausloma, palkaton	63		24	255	15		3	35	105	290
Työtapaturma	3	5	253	4	19	1	8	84	283	94
Työtapaturma, palkaton			59						59	0
Määräaik. työkyvyttömyys eläke	122							244	122	244

Talulukko 5. Kolarin kunnan henkilöstön sairauspoissaolot toimialoittain vuosina 2016 ja 2017.

Sopimuskorotukset

Henkilöstökulujen osalta vuoden 2019 talousarviossa on varauduttu voimassa olevien virka- ja työehtosopimusten mukaisiin korotuksiin, joiden suuruus on 2,2 % ja tammikuussa 2019 maksettavaan kertaerään, jonka suuruus on 9,2 % yhden kuukauden palkasta.

Henkilöstömuutokset

Uudet virat ja toimet

● koulukuraattori	0,6
● etsivä nuorisotyöntekijä	0,4
● lähihoitaja Tanna	2
● lähihoitaja kotihoito	1
● rakennnustarkastaja (1.4.2019 lukien)	1
● lähihoitajien oppisopimuspaikat (Tanna 1, kotihoito 1, Kotikontu 1)	3

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisellä on kunnassa laaja lakisääteinen pohja. Kuntalaki (410/2015) määrittelee kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä huolehtimisen keskeiseksi kunnan perustehtäväksi, joka tulee ottaa huomioon kuntastrategiassa. Myös eri toimialojen toimintaa ohjaavassa erityislainsäädännössä on säännöksiä, jotka ovat keskeisiä kuntalaisten hyvinvoinnin kannalta.

Laaja hyvinvointikertomus on kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnittelun, seurannan, arvioinnin ja raportoinnin työkalu, jonka kunnanvaltuusto vahvistaa kerran valtuustokaudessa. Toiminnan ja resurssien varaamisen näkökulmasta, hyvinvointikertomuksen tavoitteita ja toimenpiteitä tulisi käsitellä vuosittain osana talousarvio- ja toimintakertomusprosessia.

Hyvinvointikertomus on tiivis kuvaus johtopäätöksineen

- kunnan toteuttamasta hyvinvointipolitiikasta
- väestön terveydestä ja hyvinvoinnista
- väestöryhmittäisistä hyvinvointi- ja terveyseroista
- terveyteen ja hyvinvointiin vaikuttavien tekijöiden muutoksista
- palvelujärjestelmän toimivuudesta ja kyvystä vastata hyvinvointitarpeisiin
- ehkäisevän työn kustannuksista ja mahdollisista vaikutuksista sekä
- tavoitteista ja toimenpiteistä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnassa edellyttää yhteistyötä eri toimijoiden välillä. Käytännössä yhteistyötä tulee tehdä erityisesti kuntaorganisaation sisällä eri toimialojen välillä. Työn laajaalaisuuden vuoksi yhteistyötä tarvitaan myös kunnan ja alueen muiden toimijoiden kanssa.

Valtuusto seuraa hyvinvointikertomuksen ja siinä esille otettujen mittareiden avulla kola- rilaisten hyvinvoinnin kehittymistä valtuustokauden aikana ja käyttää hyvinvointikerto- muksessa esille nousevia asioita päätöksenteon tukena.

Kolarin kunnan laaja hyvinvointikertomus on laadittu vuoden 2018 aikana. Hyvinvointikertomuksen tavoitteet jatoimenpiteet on asetettu siten, että ne tukevat kuntastrategian toteutumista. Hyvinvointikertomus on tämän talousarviokirjan liitteenä 2. Hyvinvointikertomuksen tavoitteita ja toimenpiteiden toteutumista seurataan vuosittain talousarvio- ja tilinpäätösprosessien yhteydessä.

KUNTASTRATEGIA 2017-2021

Kuntalain 37 §:n mukaisesti kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon:

1) kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen;
2) palvelujen järjestäminen ja tuottaminen;
3) kunnan tehtäviä koskevissa laeissa säädetyt palvelutavoitteet;
4) omistajapolitiikka;
5) henkilöstöpolitiikka;
6) kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet;
7) elinympäristön ja alueen elinvoiman kehittäminen.

Kuntastrategian tulee perustua arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Kuntastrategiassa tulee määritellä myös sen toteutumisen arviointi ja seuranta.

Kuntastrategian ottamisesta huomioon kunnan talousarvion ja -suunnitelman laatimisessa säädetään 110 §:ssä. Kuntastrategia tarkistetaan vähintään kerran valtuuston toimikaudessa.

Kolarin kuntastrategia on ollut lähtökohtana valmisteltaessa talousarvioehdotusta ja toimenpiteitä vuodelle 2019. Kuntastrategia vuosille 2017-2021 on hyväksytty kunnanvaltuustossa 14.12.2017. Strategian sisältö on seuraava:

Kolarin kunnan visio ja strategiset tavoitteet valtuustokaudelle 2017-2021:

1. 500 uutta työpaikkaa 2025 mennessä.
2. Lapin houkuttelevin kohde asua ja lomailla.
3. Perheille paras paikka.

Miten toteutamme tavoitteet?

Me olemme rohkeita.
Me otamme jokaisen yhteisöön mukaan.
Me luomme elämisen edellytyksiä lapsille ja lapsenlapsille.

Kuntastrategian toteuttamisen edellyttämät toimenpiteet määritellään vuosittain talousarviossa ja toimintasuunnitelmassa ja seuranta toteutetaan niiden toteumaraportoinnin yhteydessä. Strategia tarkistetaan tarvittaessa vuosittain.

Kuntastrategian jalkauttamista on aloitettu vuoden 2018 aikana ja sitä työtä jatketaan edelleen.

TALOUSARVION RAKENNE, SITOVUUS JA SEURANTA

Rakenne ja sitovuus

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Talousarvion sitovia eriä ovat kuntalain 110 §:n mukaisesti valtuuston hyväksymät toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet.

Talousarvio muodostuu käyttötalousosasta, investointiosasta ja rahoitusosasta sekä tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta. Käyttötaloudessa sitovuustasona on päävastuualueen toimintakate, mikä tarkoittaa, että valtuusto vahvistaa sitovuuden päävastuualueille seuraavasti:

- hallinto- ja elinvoimapalvelujen toimiala: päävastuualueen toimintakate ilman kaavoitusta
- hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen palvelujen toimiala: päävastuualueen toimintakate
- perusturvapalveluiden toimiala: päävastuualueen toimintakate ilman erikoissairaanhoitoa
- kuntaympäristöpalvelujen toimiala: päävastuualueen toimintakate

Investointiosassa sitovuustasona on päävastuualueilla hankeryhmäkohtainen (maa-alueet, irtaimisto, talonrakennuksessa uudisrakentaminen ja peruskorjaus, julkisessa käyttöomaisuudessa liikenneväylät, urheilu- ja ulkoilualueet, jätehuolto, ja muu julkinen käyttöomaisuus) toimintakate ja kunnanhallitusta sitoo koko investointiosan toimintakate.

Tuloslaskelmassa sitova on pitkäaikaisen lainanoton nettomäärä. Tilapäislainanoton enimmäismääräksi vahvistetaan 4,0 milj. euroa. Tilapäisrahoitusta tarvitaan maksuvalmiuden turvaamiseksi, koska mm. kiinteistövero tuloutetaan kunnille pääosin vasta syys-marraskuussa.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan. Kolarin kunnan taseeseen ei ole kertynyt aiempina vuosina alijäämää.

Seuranta

Kunnanvaltuustolle on neljännesvuosittain raportoitava talouden kehittymisestä.

Tilivelvollisuus

Kuntalain 125 §:n nojalla tilivelvollisia ovat kunnan toimielinten jäsenet (kunnanhallitus, lautakunnat ja niiden jaostot sekä virallisesti asetetut toimikunnat) ja asianomaisten toimielimien tehtäväalueen johtavat viranhaltijat. Tilivelvollisina viranhaltijoina pidetään toimielimen esittelijöitä ja toimie-

limen tehtäväalueilla itsenäisestä tehtäväkokonaisuudesta vastaavia viranhaltijoita ainakin silloin, kun he ovat suoraan toimielimen alaisia. Laki ei edellytä kunnan tilivelvollisten viranhaltijoiden määrittelyä ennakolta. Määrittely on kuitenkin suositeltavaa viranhaltijoiden johtamis-, ohjaus- ja -seurantavastuun toteutumisen edistämiseksi. Tilivelvollisten määrittely on osa kunnan hallinnon järjestämistehtävää ja siitä päättäminen kuuluu valtuustolle. Viime kädessä tilintarkastuskertomuksen antava tilintarkastaja harkitsee, ketkä ovat muistutuksen kohteena olevia tilivelvollisia.

Tilintarkastajan on annettava valtuustolle kultakin tilikaudelta kertomus, jossa esitetään tarkastuksen tulokset. Kertomuksessa on myös esitettävä, onko tilinpäätös hyväksyttävä ja voidaanko toimielimen jäsenelle ja asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavalle viranhaltijalle (*tilivelvollinen*) myöntää vastuuvapaus.

Jos tilintarkastaja havaitsee, että kunnan hallintoa ja taloutta on hoidettu vastoin lakia tai valtuuston päätöksiä eikä virhe tai aiheutunut vahinko ole vähäinen, tilintarkastuskertomuksessa on tehtävä asiasta tilivelvolliseen kohdistuva muistutus. Muistutusta ei voida kohdistaa valtuustoon.

Tarkastuslautakunnan on hankittava tilintarkastuskertomuksessa tehdystä muistutuksesta asianomaisen selitys sekä kunnanhallituksen lausunto. Valtuusto päättää toimenpiteistä, joihin tarkastuslautakunnan valmistelu, tilintarkastuskertomus ja siinä tehty muistutus antavat aihetta. Hyväksyessään tilinpäätöksen valtuusto päättää vastuuvapaudesta tilivelvollisille.

Kolarin kunnassa tilivelvollisia ovat

- toimielinten jäsenet pl. kunnanvaltuusto
- toimielinten esittelijät (kunnanjohtaja, perusturvajohtaja, sivistysjohtaja, tekninen johtaja, rakennustarkastaja)
- itsenäisistä kokonaisuuksista vastaavat viranhaltijat (hallintojohtaja, johtava lääkäri, kehitysjohtaja)
- muut valtuuston päättämät viranhaltijat
- tilintarkastajan harkinnan mukaiset viranhaltijat

Talousarvion yhdistelmät

Talousarvion yhdistelmä koostuu käyttötalousosan ja investointiosan sekä tuloslaskelman ja rahoitusosan menomäärärahojen ja tuloarvioiden yhdistelmästä.

Talousarvio 2019 (ulkoiset erät)				
	TA 2019			
	Tulot	**Menot**	**Toimintakate**	Muutos-%
				ed. v:sta
Käyttötalousosa	4 053 800	31 594 020	-27 540 220	3,16 %
Investointiosa	154 000	1 832 000	-1 678 000	14,07 %
Rahoitusosa	29 558 183	96 000	29 462 183	3,31 %
Yhteensä	**33 765 983**	**33 522 020**	**243 963**	-30,45 %
Käyttötalousosa	**Tulot**	**Menot**	**Toimintakate**	
* Hallinto ja elinvoimapalvelut	777 400	4 843 750	-4 066 350	10,42 %
* Perusturvapalvelut	1 303 700	16 287 580	-14 983 880	1,47 %
* Hyvinvoinnin kasvun ja oppimisen palvelut	525 200	6 679 260	-6 154 060	1,45 %
* Kuntaympäristöpalvelut	1 447 500	3 783 430	-2 335 930	7,11 %
**** Yhteensä**	**4 053 800**	**31 594 020**	**-27 540 220**	**3,16 %**
Investointiosa	154 000	1 832 000	-1 678 000	14,07 %
Tuloslaskelma				
* verotulot	15 056 000		15 056 000	6,24 %
* valtionosuudet	14 471 183		14 471 183	0,32 %
* rahoitustuotot ja -kulut	31 000	96 000	-65 000	-16,67 %
Rahoituslaskelma				
* antolainat				
* pitkäaikaiset lainat	674 947	918 910	-243 963	-30,45 %
*lyhyt aikaiset lainat				
Yhteensä	34 440 930	34 440 930	0	

Taulukko 6: Talousarvion yhdistelmä ulkoiset TA 2019.

Vuoden 2019 talousarvion vuosikate kattaa suunnitellut investoinnit. Talousarvion loppusumma on 34 440 930 euroa, mikä on 3,8 % suurempi kuin talousarvio vuodelle 2018 (33 186 876 euroa).

Talousarvio ta-osittain 2019 (ulkoiset ja sisäiset erät)				
	TA 2019			
	Tulot	**Menot**	**Toimintakate**	Muutos-%
				ed. v:sta
Käyttötalousosa	9 243 190	36 783 410	-27 540 220	3,38 %
Investointiosa	154 000	1 832 000	-1 678 000	14,07 %
Rahoitusosa	29 558 183	96 000	29 462 183	3,31 %
Yhteensä	38 955 373	38 711 410	243 963	-30,45 %
Käyttötalousosa	**Tulot**	**Menot**	**Toimintakate**	
* Hallinto ja elinkeinotoimi	3 438 090	5 381 070	-1 942 980	10,78 %
* Sosiaali- ja terveystoimi	1 303 700	18 112 670	-16 808 970	1,36 %
* Sivistystoimi	525 200	8 698 000	-8 172 800	4,59 %
* Tekninen toimi	3 976 200	4 591 670	-615 470	25,82 %
**** Yhteensä**	9 243 190	36 783 410	-27 540 220	3,38 %
Investointiosa	154 000	1 832 000	-1 678 000	14,07 %
			0	
Tuloslaskelma			0	
* verotulot	15 056 000		15 056 000	6,24 %
* valtionosuudet	14 471 183		14 471 183	0,32 %
* rahoitustuotot ja -kulut	31 000	96 000	-65 000	-16,67 %
Rahoituslaskelma				
* antolainat				
* pitkäaikaiset lainat	674 947	918 910	-243 963	-30,45 %
*lyhyt aikaiset lainat				
Yhteensä	39 630 320	39 630 320	0	

Taulukko 7: Talousarvion yhdistelmä ulkoiset ja sisäiset TA 2019.

TULOSLASKELMA

Tuloslaskelman tarkoitus on osoittaa, riittääkö tuottoina kertynyt tulorahoitus palvelujen tuottamisesta aiheutuneiden kulujen kattamiseen. Siitä käyvät ilmi kunnan taloutta kuvaavat keskeiset tunnuslukuvut; toimintakate, käyttökate sekä vuosikate.

TULOSLASKELMA			
(euroa)	**Talousarvio 2018**	**Talousarvio 2019**	**Muutos (%)**
Varsinainen toiminta			**2019 / 2018**
Toimintatuotot	**3 875 330**	**4 053 800**	**4,61 %**
Myyntituotot	1 376 790	1 302 800	**-5,37 %**
Maksutuotot	1 588 860	1 886 400	**18,73 %**
Tuet ja avustukset	284 500	287 500	**1,05 %**
Vuokratuotot	532 800	513 700	**-3,58 %**
Muut toimintatuotot	92 380	63 400	**-31,37 %**
Toimintakulut	**30 571 906**	**31 594 020**	**3,34 %**
Henkilöstökulut	14 817 603	15 059 310	**1,63 %**
Palvelujen ostot	11 675 680	12 176 900	**4,29 %**
Materiaalin ostot	2 085 560	2 244 650	**7,63 %**
Avustukset	1 625 353	1 631 280	**0,36 %**
Vuokrat	265 020	348 770	**31,60 %**
Muut toimintakulut	102 690	133 110	**29,62 %**
TOIMINTAKATE	**-26 696 576**	**-27 540 220**	**3,16 %**
Verotulot	14 172 000	15 056 000	**6,24 %**
Valtionosuudet	14 424 356	14 471 183	**0,32 %**
KÄYTTÖKATE	**1 899 780**	**1 986 963**	**4,59 %**
Rahoitustuotot ja -kulut	**-78 000**	**-65 000**	**-16,67 %**
Korkotuotot	4 000	11 000	**175,00 %**
Korkokulut	80 000	90 000	**12,50 %**
Muut rahoitustuotot	2 000	20 000	**900,00 %**
Muut rahoituskulut	4 000	6 000	**50,00 %**
VUOSIKATE	**1 821 780**	**1 921 963**	**5,50 %**
Poistot	1 700 000	1 500 000	**-11,76 %**
Satunnaiset erät	0	0	
Tilikauden tulos	**121 780**	**421 963**	**246,50 %**
Poistoeron lis. tai väh.	14 349	14 349	**0,00 %**
Varausten lis. tai väh.			
Tilikauden yli-/alijäämä	**136 129**	**436 312**	**220,51 %**

Taulukko 8. Kolarin kunnan talousarvio vuodelle 2019.

Tuloslaskelman analysointi

Tuloslaskelmassa esietään tulorahoituksen riittävyys käyttötalouden menoihin ja poistoihin. Kunnan omat tulot ja valtion rahoitus muodostavat kunnan rahoitusjärjestelmän. Tärkeimpiä tulolähteitä ovat verotulot ja valtionosuudet. Toimiva rahoitusjärjestelmä on keskeistä laadukkaiden peruspalvelujen järjestämiselle. Kolarissa verotuloilla ja valtionosuuksilla katetaan 93,5 % toimintakuluista.

Toimintatuotot

Kolarin kunnan toimintatuotot vuonna 2019 ovat 4,05 milj. euroa. Toimintatuotot alenevat 10,6 % tilinpäätöksestä 2017 ja kasvavat 4,6 % vuoden 2018 talousarvioon verrattuna.

Merkittävin ero vuoden 2018 ja 2019 talousarvioiden välillä on maksutuotoissa. Selittävänä tekijänä maksutuottojen nousulle ovat odotettavissa olevat maankäyttö- ja kehittämiskorvaukset.

Toimintatuottojen jakauma ja kehitys vuosina 2016 - 2019 ilmenevät alla olevasta taulukosta ja kuviosta.

Toimintatuotot (1000 €)	**Tilinpäätös 2016**	**Tilinpäätös 2017**	**Talousarvio 2018**	**Talousarvio 2019**
Myyntituotot	1 721	1 565	1 377	1 303
Maksutuotot	1 512	1 458	1 589	1 886
Tuet ja avustukset	566	658	284	288
Vuokratuotot	651	594	533	514
Muut toimintatuotot	156	260	92	63
Toimintatuotot yhteensä	4 606	4 535	3 875	4 054
Muutos ed vuodesta (%)	-20,4	-1,5	-14,6	4,6

Taulukko 9. Kolarin kunnan toimintatuotot tilinpäätöksessä vuosina 2016 – 2017 ja talousarviossa 2018 ja 2019.

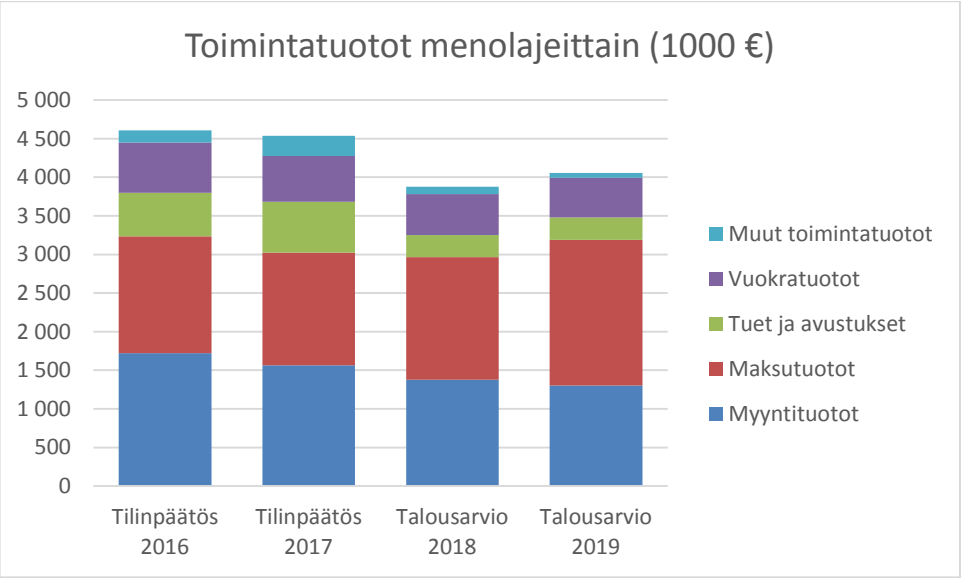

Kuvio 11. Toimintatuottojen kehitys vuosina 2016-2019

<u>Toimintakulut</u>

Vuoden 2019 talousarviossa toimintakulut kasvavat 3,3 % vuoden 2018 talousarvioon nähden. Toimintakulujen kasvua selittävät henkilöstökulujen kasvu uusien toimien ja virkojen myötä (lähihoitaja 3, koulukuraattori 0,6, etsivä nuorisotyöntekijä 0,4 ja rakennustarkastaja 1.4.2019 lukien) sekä vuonna 2019 tulevat sopimuskorotukset palkkoihin. Henkilöstökulujen kasvua on kuitenkin hillitty mm. vähentämällä sijaismäärärahoja ja kokonaismuutos vuoden 2018 talousarvioon tältä osin on 227 000 €. Palvelujen ostojen osalta kulut ovat nousseet noin 500 000 €. Sitä selittävät mm. perusturvapalvelujen asiakaspaikkaostojen lisääntyminen erityisesti lastensuojelussa, vammaisten asumispalveluissa sekä psykiatrisissa asumispalveluissa. Lisäksi koulukuljetusten kustannukset ovat nousseet.

Toimintakulut (1000 €)	**Tilinpäätös 2016**	**Tilinpäätös 2017**	**Talousarvio 2018**	**Talousarvio 2019**
Henkilöstökulut	14 429	13 958	14 818	15 059
Palvelujen ostot	10 949	10 962	11 676	12 177
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	2 110	2 194	2 085	2 245
Avustukset	1 368	1 359	1 625	1 631
Vuokrat	263	248	265	349
Muut toimintakulut	69	266	103	133
Toimintakulut yhteensä	29 188	28 987	30 572	31 594
Muutos ed. vuodesta	-0,2	-0,7	5,5	3,3

Taulukko 10. Kolarin kunnan toimintakulut tilinpäätöksessä vuosina 2016 – 2017 ja talousarviossa 2018 ja 2019.

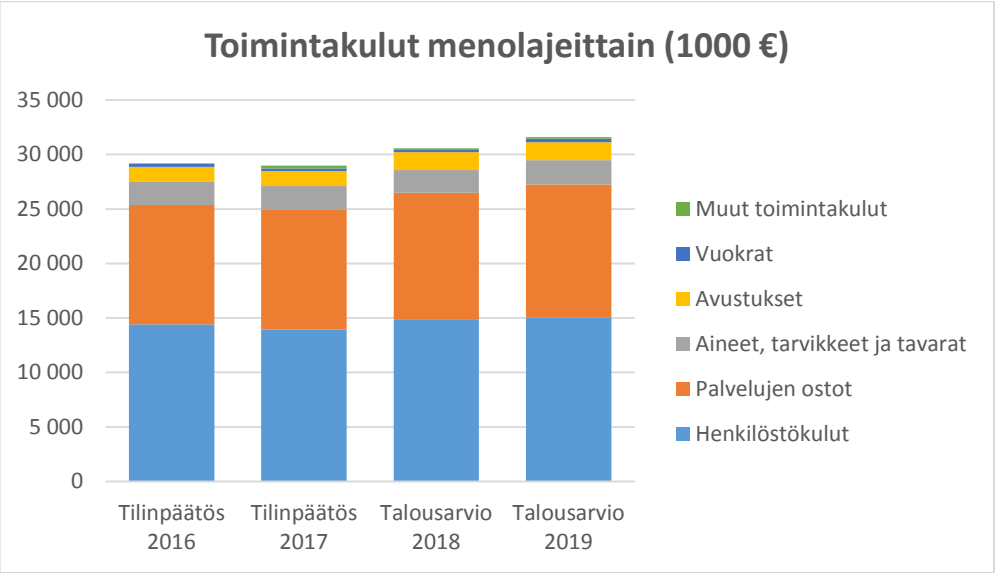

Kuvio 12. Toimintakulujen kehitys vuosina 2016-2019

Toimintakate

Toimintakate tarkoittaa käyttötalouden tulojen ja menojen erotusta. Talousarvion määrärahakehys asetettiin siten, että toimintakate voi kasvaa 1,2 % vuoden 2018 talousarvioon verrattuna. Vuoden 2019 talousarviossa toimintakate kasvaa 3,2 %. Määrärahakehys ylittyy näin ollen noin 500 000 €. Ylitystä selittävät mm. edellä toimintakuluosiossa mainitut muutokset.

Toimintakate ja sen muutokset vuosina 2016-2019 koko kunnan osalta ja päävastuualueittain ilmenevät alla olevista taulukoista.

Toimintakate (1000 €)	**Tilin-päätös 2016**	**Tilin-päätös 2017**	**Talous-arvio 2018**	**Talous-arvio 2019**
Toimintakate	-24 581	-24 452	-26 696	-27 540
Muutos ed. vuodesta (%)	4,72 %	-0,52 %	9,18 %	3,16 %

Taulukko 11. Toimintakatteen kehitys vuosina 2016 – 2019 koko kunnan osalta

Toimintakate (1000 €)	**Tilin-päätös 2016**	**Tilin-päätös 2017**	**Talous-arvio 2018**	**Talous-arvio 2019**
Perusturvapalvelut	-14 931	-13 485	-14 767	-14 984
Hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen palvelut	-5 739	-5 853	-6 066	-6 154
Kuntaympäristöpalvelut	-1 941	-1 787	-2 181	-2 336
Hallinto- ja elinvoimapalvelut	-1 970	-3 327	-3 682	-4 066
Yhteensä	-24 581	-24 452	-26 696	-27 540

Taulukko 12. Toimintakatteen kehitys vuosina 2016 – 2019 päävastuualueittain

Toimintakatteen muutos prosentteina ed. vuodesta	Tilin-päätös 2016	Tilin-päätös 2017	Talous-arvio 2018	Talous-arvio 2019
Perusturvapalvelut	-1,5 %	-9,7 %	9,5 %	1,5 %
Hyvinvoinnin, kasvun ja op-pimisen palvelut	2,8 %	2,0 %	3,6 %	1,5 %
Kuntaympäristöpalvelut	118,3 %	-7,9 %	22,0 %	7,1 %
Hallinto- ja elinvoimapalve-lut	6,7 %	68,9 %	10,7 %	10,4 %
Yhteensä	4,7 %	-0,5 %	9,2 %	3,2 %

Taulukko 13. Toimintakatteen kehitys vuosina 2016 – 2019 päävastuualueittain edelliseen vuoteen verrattuna (%)

Verorahoitus

Verorahoitus koostuu verotuloista ja valtionosuuksista. Verorahoituksen kehitys vuosina 2016-2017 ja arvioitu kehitys vuosina 2018-2019 (1000 €) ilmenee alla olevasta taulukosta.

Verorahoitus milj. euroa	Tilin-päätös 2016	Tilin-päätös 2017	Talous-arvio 2018	Talous-arvio 2019
Verotulot	13 926	14 131	14 172	15 056
Valtionosuudet	14 194	14 401	14 424	14 471
Verorahoitus yht.	28 120	28 532	28 596	29 527
Muutos ed. vuodesta %	3,7 %	1,5 %	0,2 %	3,3 %

Taulukko 14. Verorahoituksen kehitys vuosina 2016 – 2019 (1 000 €)

Verotulot

Verotulojen toteutunut kehitys vuosina 2016 - 2017 ja niiden arvioitu kehitys vuosina 2018 - 2019 ilmenee alla olevasta taulukosta.

Verotulot lajeittain (1000 €)	Tilin-päätös 2016	Tilin-päätös 2017	Talous-arvio 2018	Talous-arvio 2019
Kunnallisvero	10 200	9 990	9 828	10 518
Yhteisövero	630	732	733	860
Kiinteistövero	3 096	3 409	3 611	3 678
Yhteensä	13 926	14 131	14 172	15 056

Taulukko 15. Verotulojen kehitys verolajeittain vuosina 2016 – 2019 (1 000 €)

Verotulot on talousarviossa 2019 arvioitu Kuntaliiton maaraskuussa 2018 antaman verotuloennusteen pohjalta. Tilinpäätökseen 2017 verrattuna verotulojen arvioidaan kasvavan noin 925 000 euroa.

Kunnan tuloveroprosentti sekä kiinteistöveroprosentit pysyvät ennallaan vuodelle 2019.

- tuloveroprosentti 20,0
- yleinen kiinteistöveroprosentti 1,03
- vakituisten asuinrakennusten veroprosentti 0,47
- muiden kuin vakituisten asuinrakennusten veroposentti 1,20
- yleishyödylliset yhteisöt 1,00
- muiden voimaloiden veroprosentti 2,00
- rakentamaton rakennuspaikka 2,00

Valtionosuudet

Valtionosuusjärjestelmän tavoitteena on kuntien vastuulla olevien julkisten palvelujen saatavuuden varmistaminen tasaisesti koko maassa siten, että kansalaiset voivat saada tietyn tasoiset peruspalvelut asuinpaikastaan riippumatta. Tämä toteutetaan tasaamalla palvelujen järjestämisen kustannuseroja sekä kuntien välisiä tulopohjaeroja.

Rakenteellisesti Suomen valtionosuusjärjestelmä koostuu kahdesta osasta: kustannus- ja tarve-erojen tasauksesta sekä tulopohjan tasauksesta. Kustannuserojen tasauksen laskentaperusteena ovat asukasmäärän ja ikärakenteen lisäksi erilaiset olosuhdetekijät. Toisena valtionosuusjärjestelmän kiinteänä osana kuntien tulopohjaa tasataan kunnan verotulojen perusteella.

Kunnan valtionosuusrahoitus muodostuu myös hallinnollisesti kahdesta osasta: Valtiovarainministeriön hallinnoimasta kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (1704/2009) ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) mukaisesta opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudesta, jota hallinnoi opetus- ja kulttuuriministeriö.

Kolarin kunnan valtionosuuden kehitys vuosina 2016 – 2019 ilmenee alla olevasta taulukosta.

Valtionosuudet (1000 €)	**Tilinpäätös 2016**	**Tilinpäätös 2017**	**Talousarvio 2018**	**Talousarvio 2019**
Peruspalvelujen valtionosuus, VM	14 475	14 389	14 404	14 601
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-281	12	-20	-130

Taulukko 16. Valtionosuuksien kehitys vuosina 2016 – 2019 (1 000 €)

Vuoden 2019 talousarviossa arvioidaan valtionosuuksien toteuvan noin 70 000 € korkeampina kuin tilinpäätöksessä 2017 ja noin 87 000 € korkeampina kuin talousarviossa 2018. Vuoden 2019 ennuste perustuu Kuntaliiton marraskuussa 2018 julkaisemaan valtionosuusennusteeseen.

Vuosikate

Vuoden 2019 vuosikate talousarviossa on 1,94 milj.€. Vuosikate on jatkossa pyrittävä pitämään hyvällä tasolla, että lähivuosien poikkeuksellisen suuret investoinnit pystytään rahoittamaan niin, että kunnan velkaantuneisuus ei merkittäväsi nouse. Vuosikate on ollut vuosina 2016 - 2018 asukasta kohti laskettuna hyvä ja riittänyt poistoihin ja osaan lyhennyksistä. Myös vuoden 2019 talousarvion vuosikate kattaa poistot. Samoin vuosikate kattaa vuodelle 2019 suunnitellut investoinnit.

Alla olevasta taulukosta ilmenee vuosikatteen kehitys (€/asukas) Kolarissa, Lapissa ja koko maassa vuosina 2016- 2017 ja Kolarin kunnan vuosikate vuoden 2018 ja 2019 talousarvioissa.

VUOSIKATE (euroa/as)	**Tilin-päätös 2016**	**Tilin-päätös 2017**	**Talous-arvio 2018**	**Talous-arvio 2019**
Kolari	902	1040	459	503
Lappi	382	417		
Koko maa	494	596		

Taulukko 17. Vuosikatteen kehitys euroa/asukas Kolarissa, Lapissa ja koko maassa vuosina 2016 – 2019.

Tilikauden tulos

Vuoden 2019 talousarvion tilikauden tulokseksi muodostuu noin 420 000 euroa ja poistoeron lisäysten jälkeen tilikauden ylijäämäksi arvioivaan muodostuvan noin 440 000 €. Ylijäämän ennakoidaan olevan noin 300 000 euroa enemmän kuin vuoden 2018 talousarviossa. Huomiota tulee kuitenkin kiinnittää edelleen toimintakulujen kasvuun, jotta tulevien tilikausien tulokset saadaan pidettyä maltillisella tasolla.

RAHOITUSOSA

Rahoituslaskelman avulla kootaan tulorahoitus, investoinnit ja muut pääomamenot sekä pääomarahoitus yhteen laskelmaan.

RAHOITUSLASKELMA	Talousarvio 2018	Talousarvio 2019
Tulorahoitus		
Vuosikate	1 787 697	1 921 963
Satunnaiset erät		
Tulorahoituksen korjauserät		
Tulorahoitus yhteensä:	1 787 697	1 921 963
Investoinnit		
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-1 571 000	-1 832 000
Rahoitusosuudet investointeihin	50 000	34 000
Käyttöomaisuuden myyntitulot	80 000	120 000
Investoinnit yhteensä:	-1 441 000	**-1 678 000**
Varsinaisen toiminnan ja		
investointien nettokassavirta	**196 697**	**243 963**
Rahoitustoiminnan kassavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainojen vähennys		0
Antolainojen lisäys		
Antolainauksen muutokset yhteensä:		0
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	722 213	674 947
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-918 910	-918 910
Lyhytaikaisten lainojen muutos		
Lainakannan muutokset yhteensä:	**-196 697**	**-243 963**
KASSAVAROJEN MUUTOS:	**0**	**0**

Taulukko 18. Kolarin kunnan rahoituslaskelma vuodelle 2019.

KÄYTTÖTALOUS (2017 ja 2018-2020 1000€)				muutos-%		
	Tilinpäätös 2017	Talousarvio 2018	Talousarvio 2019	19/18	Tasu20	Tasu21
Verorahoitus						
Kunnallisvero	9 990	9 828	10 592	7,00 %	10 914	11 341
Yhteisövero	732	733	856	17,30 %	881	910
Kiinteistövero	3 409	3 611	3 678	1,90 %	3 678	3 678
Valtionosuudet	14401	14 424	14 464	0,30 %	14 471	14 471
Verorahoitus yhteensä	**28 532**	**28 596**	**29 590**	**3,30 %**	**29 944**	**30 400**
Korkotuotot	11	4	11	175,00 %	11	11
Muut rahoitustuotot	16	2	20	900,00 %	20	20
Korkomenot	90	80	90	12,50 %	90	90
Muut rahoitusmenot	5	4	6	50,00 %	6	6
Korot ym rahoitus yht.	**-68**	**-78**	**-65**	**-16,70 %**	**-65**	**-65**
Toimintakate	**28 464**	**28 518**	**29 525**	**3,30 %**	**29 879**	**30 335**
Toimintakate/as. €	**7 386**	**7 400**	**7 661**	**3,30 %**	**7 753**	**7 871**
Asukasluku	**3 854**	**3 854**	**3 854**		**3 854**	**3 854**

Taulukko 19. Kolarin kunnan rahoitus tilinpäätöksessä 2017, talousarviossa 2018 – 2019 ja taloussuunnitelmassa 2020 – 2021. (arvio ja suunnitelmat perustuvat Kuntaliiton ennusteeseen marraskuussa 2018)

Lainat

Oheisessa kaaviossa näkyy Kolarin kunnan lainakanta vuosina 2011 - 2017 sekä ennuste vuosille 2018-2019. Mikäli investoinnit pystytään kattamaan tulorahoituksella ja kunnan tulos säilyy ylijäämäisenä, lainoja voidaan lyhentää lyhennysohjelman mukaisesti eikä uutta pitkäaikaista lainaa tarvitse ottaa. Lainamäärän kehitykseen tulevina vuosina vaikuttavat kuitenkin odotettavissa olevat investoinnit.

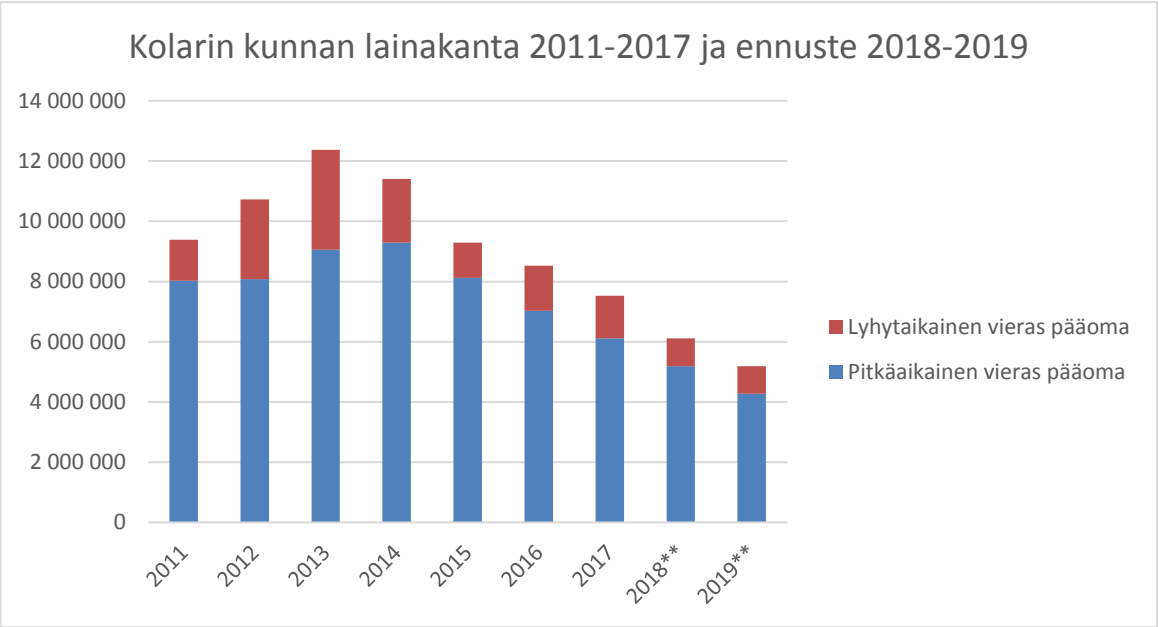

Kuvio 13: Kolarin kunnan lainakanta 2011-2019

Kolarin kunnan koko lainakanta tulee olemaan vuoden 2019 alusta noin 5 192 340 euroa. Kunnan myöntämien antolainojen määrä on vastaavasti 2 225 920 euroa vuonna 2019.

Lainakanta asukasta kohti oli vuoden 2017 lopussa 1 953 euroa. Ennusteen mukaan asukaskohtainen lainakanta tulee olemaan 1 596 euroa vuonna 2018 ja 1 347 euroa vuonna 2019.

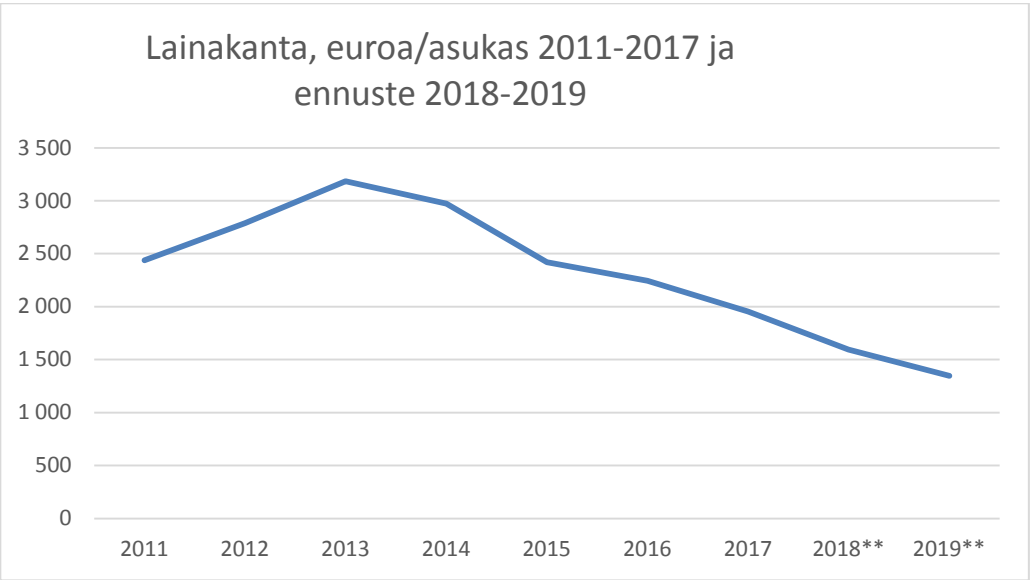

Kuvio 14: Kolarin kunnan lainakanta euroa/asukas 2011-2019

Konserniyhtiöiden vuodelle 2019 budjetoitu lainakanta on yhteensä 8 988 400 euroa ja konsernin lainat yhteensä 14 180 706 euroa. Konsernin ottolainat asukasta kohti vuonna 2019 ovat 3 679 euroa.

KÄYTTÖTALOUSOSA

Käyttötalousosassa esitetään toiminnalliset tavoitteet ja niiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot.

Määrärahat ja tuloarviot on sisällytetty käyttötalousosaan päävastuualueittain, jotka ovat

- hallinto- ja elinvoimapalvelut
- perusturvapalvelut
- hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen palvelut ja
- kuntaympäristöpalvelut

Päävastuualueittain toimintakate jakautuu vuoden 2019 talousarviossa seuraavasti:

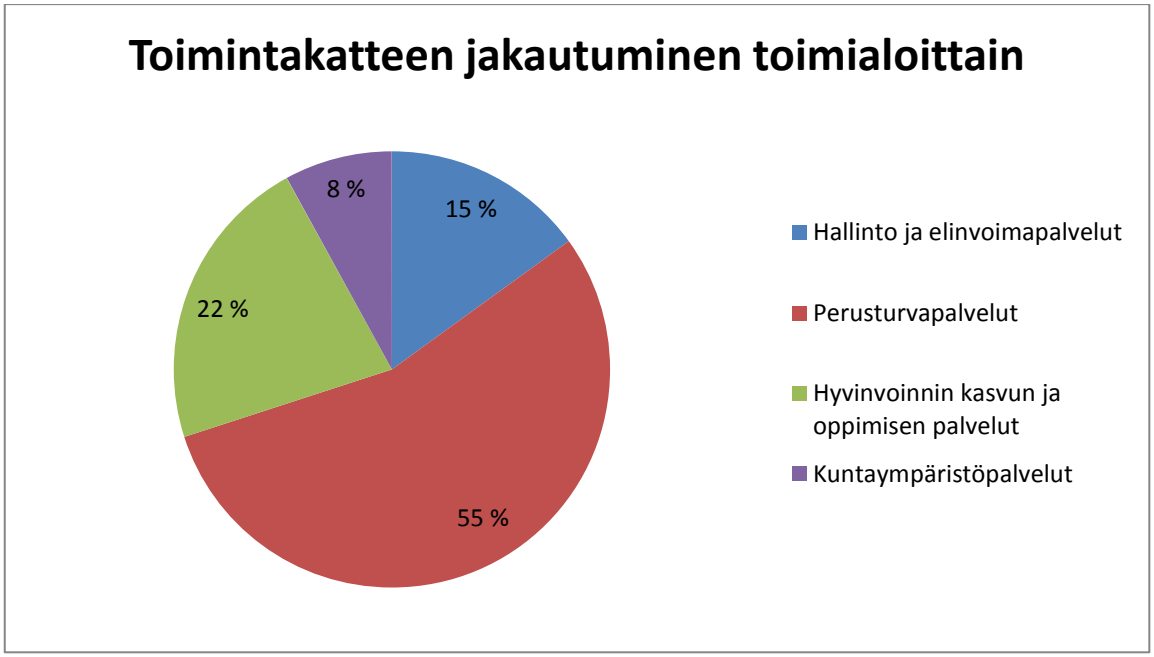

Kuvio 15. Kolarin kunnan toimintakatteen jakautuminen toimialoittain vuoden 2019 talousarviossa.

Lähtökohtana toiminnallisten tavoitteiden asettamisen osalta on pidetty kuntastrategian kolmea tavoitetta:

- 500 uutta työpaikkaa vuoteen 2025 mennessä
- Lapin houkuttelevin kohde asua ja lomailla
- Perheille paras paikka

Toiminnalliset tavoitteet on koottu seuraavaan taulukkoon kaikkien päävastuualueiden osalta ja niihin on kirjattu vastuutaho/vastuullinen viranhaltija. Valtaosa tavoitteista edellyttää päävastuualueiden välistä toimivaa yhteistyötä.

Toiminnalliset tavoitteet – kaikki toimialat

500 uutta työpaikkaa vuoteen 2025 mennessä			
Tavoite	**Toimenpide**	**Mittari**	**Vastuutaho / vastuullinen viranhaltija**
Yritystoiminnan mahdollistaminen ja tukeminen	Maankäytön suunnittelun vuoropuhelu kunnan ja yritysten välillä	Sidosryhmätilaisuuden järjestäminen -osallistujamäärä	Hallinto- ja elinvoimapalvelut/ maankäyttöinsinööri ja kehitysjohtaja
	Uusien yritysten perustamisen neuvonta ja aktivointi, kasvavien ja kehittyvien yritysten neuvonta ja seuranta	Yritysneuvonnan asiakasmäärät Uusien työpaikkojen määrä v. 2019 Työpaikkojen määrän nettomuutos Yritysten määrän nettomuutos Uudet toimialat Yritysten toimialajakaumat	Hallinto- ja elinvoimapalvelut /kehitysjohtaja

Palvelurakenteen kehittäminen	Palvelustrategian laatiminen v. 2019-2021 (2030) kunnan palveluihin – ml. linjaukset palvelujen tuotantotavoista	Strategia laadittu ja jalkautettu	Kaikki toimialat / koordinointivastuu hallintojohtajalla
Työllisyyden edistäminen	Oppisopimuskoulutusmahdollisuuksien hyödyntäminen kunnan toiminnassa	Tarjotut oppisopimuskoulutuspaikat ammattialoittain ja lukumääräisesti vuoden aikana	Kaikki toimialat / esimiehet
	Aktivointisuunnitelman laatiminen v. 2019-2021	Aktivointisuunnitelma laadittu ja jalkautettu	Hallinto- ja elinvoimapalvelut / työllisyyskoordinaattori ja hallintojohtaja
	Opiskelumahdollisuuksien kehittäminen: Luontoopaskoulutuksen saaminen alueelle, yhteistyö toisen asteen ja korkeakoulujen kanssa Yhteistyö oppilaitosten kanssa oppisopimus- ja työharjoittelupaikkojen kartoittamisessa	Opaskoulutus aloitetaan Harjoittelupaikkojen lkm yrityksissä ja julkisella sektorilla.	Hallinto- ja elinvoimapalvelut / kehitysjohtaja Hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen palvelut / sivistysjohtaja Kaikki toimialat / yksiköiden esimiehet

	Opinto-ohjauksen ja opiskeluhuollon toimivuuden kehittäminen	Sijoittuminen 2. asteen ja korkea-asteen opintoihin sekä tukitoimien jälkeiseen työelämään	Hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen palvelut
Kunnan hankintaosaamisen kehittäminen	Luodaan hankintastrategia ja jalkautetaan se käytäntöön	Hankintastrategia tehty ja siitä on pidetty infotilaisuus henkilöstölle ja hankinnoista vastaaville	Hallinto- ja elinvoimapalvelut / kehitysjohtaja ja hallintojohtaja
Lupien käsittelyn sujuvoittaminen ja käsittelyaikojen lyhentäminen	Korvamerkitään henkilöstöä ympäristötoimelle ja lisätään resursseja.	Lupien keskimääräinen käsittelyaika Henkilöstöresurssien muutos (htv)	Kuntaympäristöpalvelut / rakennustarkastaja
Kunta ja yritykset ovat houkuttelevia työnantajia	Kunnan markkinointiviestintä työnantajana, työhyvinvointiin panostaminen Työnantajamielikuvakysely alueen työntekijöille ja asukkaille Tehdään henkilöstöstrategia, johon linkitetään osaamiskartoitukset ja koulutustarpeet sekä rek-	Kunnan työhyvinvointimittaukset, työpaikkahakemusten määrä/ avoin paikka (kuntarekryn data) Kysely on toteutettu ja kyselyyn vastanneiden määrä. Kyselyn tulosten pohjalta tehtyjen toimenpide-ehdotusten määrä ja laatu sekä tehdyt toimenpiteet Henkilöstöstrategia laadittu ja jalkautettu henkilöstölle. Mittareina strategian mittarit.	Hallinto- ja elinvoimapalvelut / hallintojohtaja ja toimittaja Hallinto- ja elinvoimapalvelut / hallintojohtaja ja toimittaja Hallinto- ja elinvoimapalvelut /

	rytointiprosessi. Monipuoliset ja ajankohtaiset täydennyskoulutukset henkilöstölle	 koulutuspäiviä/ työntekijä/toimiala/yksikkö	hallintojohtaja Kaikki toimialat / hallintojohtaja koodinoi

Lapin houkuttelevin kohde asua ja lomailla			
Tavoite	**Toimenpide**	**Mittari**	**Vastuutaho**
Palveluiden saatavuuden ja näkyvyyden edistäminen	Nettisivujen ja kuntatiedotteen kehittäminen, kunnan viestinnän selkeyttäminen Toimintojen sähköistämisen selvittäminen – sähköisten asiointipalvelujen käyttöönotto	Palautekysely Muutokset	Hallinto- ja elinvoimapalvelut / toimittaja Kaikki toimialat / esimiehet
Maankäytön suunnittelulla edistetään alueen elinvoimaisuutta	Asuntostrategian laatiminen Maankäytön suunnitte-	Asuntostrategia on laadittu ja toimenpiteet huomioidaan seuraavan vuoden talousarviossa Kaavoituksessa ja maan-	Hallinto- ja elinvoimapalvelut Kuntaympäristöpalvelut /kunnanjohtaja, kehitysjohtaja, tekninen johtaja, rakennustarkastaja ja maankäyttöinsinööri Hallinto- ja elinvoimapalvelut/

	lussa ja kaavoituksessa tehdään tiivistä yhteistyötä kunnan eri hallintokuntien ja kylien välillä	käytössä otetaan elinvoimanäkökulma vahvasti huomioon	maankäyttöinsinööri ja kehitysjohtaja
Ympäristön viihtyisyyden ja esteettömyyden edistäminen koko kunnan alueella	Ympäristöohjelma kyliin Kyläneuvostoyhteistyö	Kylien viihtyisyyden lisääntyminen: kylien asukasmäärät, muuttoliike, lomakohteiden ja lomailijoiden määrä. Tehdyt ja toteutuneet ympäristöohjelmat, sitoutuneet kylät lkm, ympäristöohjelmasta tehdyt toimenpiteet kylissä lkm.	Hallinto- ja elinvoimapalvelut / kehitysjohtaja Kuntaympäristöpalvelut/ tekninen johtaja, maankäyttöinsinööri, rakennustarkastaja
	Tunturialueiden viihtyisyyden kehittäminen matkailun tueksi	Toteutuneet toimenpiteet	Hallinto- ja elinvoimapalvelut / kehitysjohtaja Kuntaympäristöpalvelut/ tekninen johtaja, maankäyttöinsinööri, rakennustarkastaja
	Puistojen ja yleisten alueiden viihtyisyydestä huolehtiminen	Toteutuneet toimenpiteet	Kuntaympäristöpalvelut/ Maankäyttöinsinööri
	Reittien hoidon ja kehittämisen turvaaminen	Reitit ovat Suomen parhaat. Kävijämäärät, hoidettujen reittien määrä ja hoitokerrat.	Hallinto- ja elinvoimapalvelut / kehitysjohtaja Kuntaympäristöpalvelut/ tekninen johtaja ja vastuullinen viranhaltija Kuntaympäristöpalvelut /

	Toimintamalli kaivuutöiden lupaprosessiin	Toimintamallin hyväksyntä vuoden 2019 loppuun mennessä	tekninen johtaja ja vastuullinen viranhaltija
	Rakennusvalvonta opastaa, neuvoo ja valvoo laadukkaan rakentamisen ja viihtyisän ympäristön syntymistä ja säilymistä. Ympäristönsuojelu opastaa neuvoo ja valvoo viihtyisän ympäristön syntymistä ja säilymistä.	Korvamerkitään henkilöstöä ympäristötoimelle ja lisätään resursseja / muutokset Toteutuneet ympäristökatselmukset	Kuntaympäristöpalvelut/ rakennustarkastaja Kuntaympäristöpalvelut/ rakennustarkastaja
Jätehuollon kehittäminen	Selvitetään mahdollisuutta vuosittaisen kiertävän jätekeräyskampanjan toteuttamisesta Jätehuollon tehtävien organisointi ja kehittäminen Tiedottaminen	Kampanjan toteutuminen Tehtävien läpikäynti ja mahdollinen uudelleen organisointi Jätehuollon tiedotuslehtisen julkaisu	Kuntaympäristöpalvelut / tekninen johtaja ja vastuullinen viranhaltija Kuntaympäristöpalvelut / tekninen johtaja Kuntaympäristöpalvelut / tekninen johtaja Hallinto- ja elinvoimapalvelut/toimittaja

Toimivat, terveelliset, toimintaan soveltuvat ja riittävät toimitilat	Kiinteistöstrategian toimenpideohjelman täytäntöönpano Kiinteistönhoidon mitoituksen päivitys Siivoustyön mitoituksen päivitys	Toimenpideohjelman toteutuminen Mitoitusten päivitys vuoden 2019 loppuun mennessä olemassa olevan kiinteistökannan mukaisesti.	Kuntaympäristöpalvelut / Rakennusmestari, kunnossapitomestari ja tekninen johtaja Kuntaympäristöpalvelut / tekninen johtaja ja vastuullinen viranhaltija
Henkilökunnan palvelutietoisuuden ja vastuullisuuden vahvistaminen	KunTeko 2020 sparraukseen osallistuminen Sisäisen palveluselvityksen tekeminen	Toteutuneet sparrauspäivät Selvityksen tulokset	Kaikki toimialat / Hallintojohtaja koordinoi Hallinto- ja elinvoimapalvelut / hallintojohtaja Kuntaympäristöpalvelut / tekninen johtaja

Perheille paras paikka			
Tavoite	**Toimenpide**	**Mittari**	**Vastuutaho**
Kolariin muuttaa uusia perheitä, syntyvyys pysyy hyvällä tasolla, täällä jo asuvien perheiden “pitovoima”	Kuntamarkkinoinnin nosto uudelle tasolle, perheiden huomioiminen markkinoinnissa.	Kuntaan muuttaneiden perheiden määrä Nettomuutto Syntyneet lapset	Kaikki toimialat
Perheet käyttävät ja osallistuvat aktiivisesti kunnan palveluita/-hin	Liikkumismahdollisuuksien edistäminen esim. lasten ja nuorten harrastaminen (pitkät välimatkat). Elinvoimaosasto mukana liikkumisen kehittämistyössä (sisäinen liikenne). ”Kimppakyytihaaste”	Kysely perheille: kuinka paljon perheet hyötyvät sisäisestä liikenteestä lähtötilanne ja tavoite (seuranta), käyttäjämäärät	Hallinto- ja elinvoimapalvelut/ kehitysjohtaja
Yhteisöllisyyden edistäminen	Kolarissa kohathaan mallin mukaisen toiminnan toteuttaminen lapsiperheiden yhteisöllisyyttä lisäävänä toimenpiteenä Perheystävällisten tapahtumien järjestäminen: KesäKolarin ja JouluKolarin tapahtumiin ohjelmaa perheille	Ikäryhmäkohtaisten kohtaamisten lukumäärä vuoden aikana ja osallistuneiden määrä ikäryhmittäin Osallistumismäärät, tyytyväisyysmittaukset, suunniteltujen/toteutuneiden tapahtumien määrä	Kaikki toimialat / yksiköiden esimiehet Kaikki toimialat

	Nuoret mukaan suunnittelemaan tapahtumia (mm. kirkonkylän venetsialaiset)		Hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen palvelut / nuorisotoimi
Palveluiden aktiivinen kehittäminen asiakasnäkökulmasta	Asiakas- ja omaiskyselyt eri toimintayksiköissä (esim. TAK -kyselyt) Kannustava ja positiivinen pedagogiikka sekä palveluasenne	Kyselyiden tulokset Asiakaspalautteen tulokset	Kaikki toimialat / esimiehet Hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen palvelut
Kuntalaisten osallisuuden edistäminen	Kuntalaisten osallistaminen esim. kuntastrategian jalkauttamiseen Kokemusasiantuntijoiden käyttö palvelujen kehittämisessä	Kuntalaisille järjestetyt tilaisuudet / aihe/ osallistujamäärä Kokemusasiantuntijat/palvelu	Kaikki toimialat Kaikki toimialat

Tarkastuslautakunta

Toiminta-ajatus
Tarkastuslautakunnan tehtävänä on valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat ja arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet kunnassa ja kuntakonsernissa. Ulkoisen tarkastuksen ja arvioinnin tavoite on edistää kuntakonsernin ja kunnan toimintakulttuurin muutosjohtamista arvioinnin ja palautteen avulla. Arvioinnin lähtökohtana ovat valtuuston hyväksymät strategiat sekä toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet.

Keskusvaalilautakunta

Toiminta-ajatus
Vaalien järjestäminen siten, että äänioikeutettujen äänestysmahdollisuudet vaaleissa ovat riittävät sekä ennakkoäänestyksessä että vaalipäivän äänestyksessä vaalilain ja oikeusministeriön ohjeiden mukaisesti.

Olennaiset muutokset	
2019	eduskuntavaalit huhtikuussa europarlamenttivaalit toukokuussa maakuntavaalit
2020	ei säännönmukaisia vaaleja
2021	kuntavaalit huhtikuussa

Hallinto- ja elinvoimapalvelut

Hallinto- ja elinvoimapalvelujen toimiala tuottaa hallintopalveluja kuntalaisille, luottamushenkilöille ja tukipalveluja kunnan muille toiminnoille. Päävastuualueen keskeinen teh- tävä on kunnan talouden ja toiminnan johtaminen sekä kunnan toimintojen ja elinkeinotoiminnan kehittäminen.

Toimialan tulosalueet ovat:
- Hallintopalvelut
- Elinvoimapalvelut

Hallintopalvelut

Toiminta-ajatus Hallintopalvelujen tehtävänä on tuottaa kunnallishallinnolta vaadittavia hallinnon ja johdon avustamiseen tarkoitettuja sisäisiä ja ulkoisia tukipalveluja, kuten talous-, henkilöstö-, palkka-, viestintä-, arkistointi-, kirjaamo-, neuvonta- ja tietohallinnon palveluja sekä ruokahuollon palveluja. Hallintopalveluihin kuuluu myös työllistämisasioiden hoito.

Elinvoimapalvelut

Toiminta-ajatus Elinvoimapalvelut vastaa kunnan elinkeino- ja yrityspalveluista, elinkeinoelämän kehittämisestä ja tapahtumien koordinoinnista sekä edistää alueen saavutettavuutta, yritysten verkostoitu-

mista ja toimintaedellytyksiä, yhteistyötä ja kansainvälistymistä. Kehittämistoiminnassa hyödynnetään EU-hankkeiden rahoitusmahdollisuuksia ja vahvaa kehittäjäverkostoa.
Elinvoimapalveluihin kuuluu myös maaseudun neuvonta ja tuki (ostopalveluna Ylitornion kunnalta).

Olennaiset muutokset	
2019	Toimittajan toimen vakinaistaminen Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistukseen sekä maakunta-uudistukseen valmistautuminen Työllisyysasiat keskitetään hallinnon alle Virkistysiltapäiviin on suunniteltu uusi malli Kolmet vaalit: eduskuntavaalit, europarlamenttivaalit ja maakuntavaalit yhdistelmävaaleina Työterveyshuollon ulkoistaminen ja keskittäminen hallinnon alle
2020-2021	sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus ja maakuntauudistus ja niiden vaikutukset kunnan toimintaan

Alla olevassa taulukossa ja kuviossa on kuvattu toimialan tulot ja menot lajeittain (€) vuosina 2017 - 2019.

HALLINTO- JA ELINVOIMAPALVELUT	Tilinpäätös 2017	Talousarvio 2018	Talousarvio 2019	Muutos 19/18 (%)
Toimintatuotot	**679 236**	**373 550**	**777 400**	**108,1 %**
Myyntituotot	295 806	167 000	135 600	-18,8 %
Maksutuotot	6 689	102 250	460 700	350,6 %
Tuet ja avustukset	276 548	42 000	141 100	236,0 %
Vuokratuotot	0	0	0	0,0 %
Muut toimintatuotot	100 193	62 300	40 000	-35,8 %
Toimintakulut	**4 006 707**	**4 056 322**	**4 843 750**	**19,4 %**
Henkilöstökulut	1 684 303	1 931 739	2 079 860	7,7 %
Palvelujen ostot	1 362 321	1 261 340	1 589 340	26,0 %
Materiaalin ostot	583 041	525 290	603 370	14,9 %
Avustukset	160 760	241 253	383 180	58,8 %
Vuokrat	25 857	36 500	95 700	162,2 %
Muut toimintakulut	190 425	60 200	92 300	53,3 %
TOIMINTAKATE	**-3 327 471**	**-3 682 772**	**-4 066 350**	**10,4 %**

Taulukko 20. Kolarin kunnan hallinto- ja elinvoimapalvelujen toimialan tulot ja kulut vuosina 2017 - 2019.

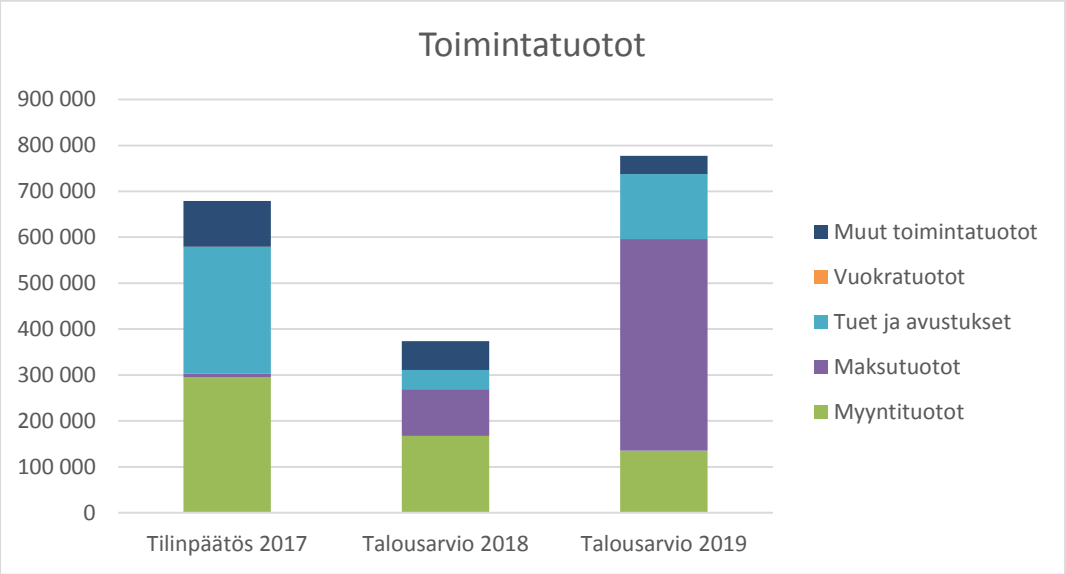

Kuvio 16. Hallinto ja elivoimapalvelujen toimintatuotot 2017 -2019

Hallinto- ja elinvoimapalvelujen toimintatuottojen osalta suurimmat muutokset ovat maksutuotoissa, joissa on suurimpana muutoksena odotettavissa olevat kaavoituksiin liittyvät kehittämiskorvaukset. Tukien ja avustusten määrä on vaihdellut toimialalla erityisesti hankkeisiin tulevien avustusten määrän osalta.

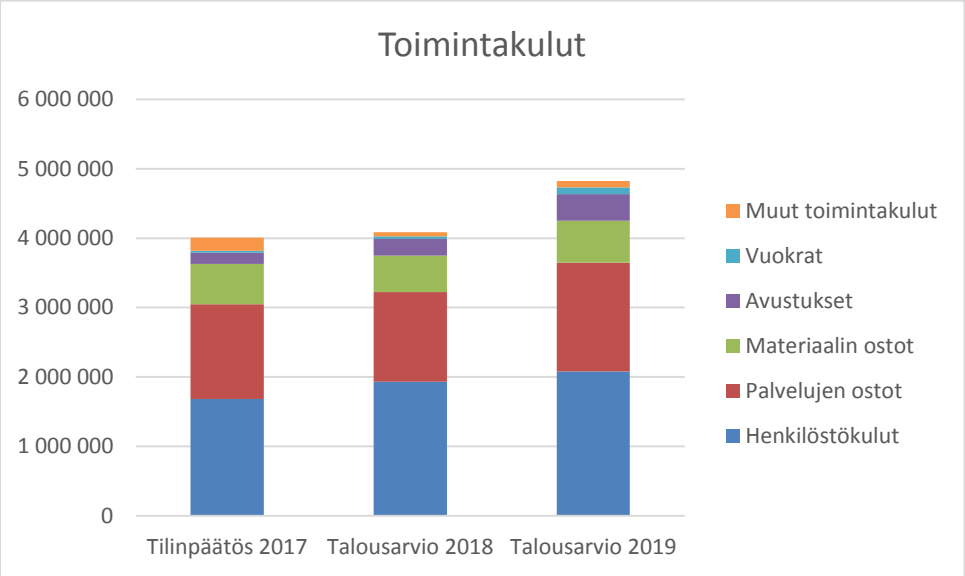

Kuvio 17. Hallinto ja elivoimapalvelujen toimintakulut 2017 -2019

Hallinto- ja elinvoimapalvelujen osalta toimintakulut kasvavat eriyisesti palvelujen ostojen osalta vuoden 2018 talousarvioon verrattuna. Selittävänä tekijänä suurelta osin on työterveyshuoltopalvelujen oston siirtyminen toimialalle. Henkilöstökulujen osalta selittävänä tekijänä on muista hallintokunnista siirrettyt työllistämiseen liittyvät henkilöstökulut sekä työterveyshuollon toimistosihteerin osittaisen työpanoksen siirtyminen perusturvapalveluista hallintoon.

HALLINTO JA ELINVOIMAPALVELUT (2017 ja 2018-2021 1000€)				muutos-%		
	Tilinpäätös 2017	Talousarvio 2018	Talousarvio 2019	19/18	Tasu20	Tasu21
Yleishallinto						
Tulot	436	345	754	118,6 %	754	754
Menot	2 959	3 084	3 836	24,4 %	3 836	3 836
Toimintakate	-2 523	-2 739	-3 082	12,5 %	-3 082	-3 082
Elivoima- ja muut palvelut						
Tulot	243	29	23	-20,7 %	23	23
Menot	1 048	972	1 007	3,6 %	1007	1007
Toimintakate	-805	-943	-984	4,3 %	-984	-984
Hallinto ja elinvoimapalvelut yht.						
Tulot	679	374	777	107,8 %	777	777
Menot	4 006	4 056	4 843	19,4 %	4 843	4843
Toimintakate	-3 327	-3 682	-4 066	10,4 %	-4 066	-4066
Toimintakate/as. €	**-863**	**-961**	**-1 055**	9,7 %	**-1 055**	**-1 055**
Asukasluku	**3 856**	**3 830**	**3 854**		**3 854**	**3 854**

Taulukko 21. Hallinto- ja elinvoimapalvelujen toimiala vastuualueittain vuosina 2017 – 2021.

Sitovuustaso:	hallinto- ja elinvoimapalvelujen toimialan toimintakate ilman kaavoitusta
Vastuutoimielin:	Kunnanhallitus
Toimialan tilivelvollinen:	hallintojohtaja
	kehitysjohtaja elinvoimapalvelujen tulosalueen osalta

Perusturvapalvelut

Toiminta-ajatus

Asiakkaan ja hänen läheistensä yhteistyön tuella asiakas saa Kolarin kunnan perusturvapalvelujen toimialalta laadukasta, vaikuttavaa ja monialaisesti toteutettua kokonaisvaltaista hyvinvointipalvelua.

Perusturvapalvelujen toimiala sisältää neljä tulosaluetta:

- sosiaalipalvelut
- toimeentuloturva
- ympäristöterveydenhuolto
- kansanterveystyö

Sosiaalipalvelut

Toiminta-ajatus

Sosiaalipalveluiden tulosalue järjestää laadukkaita ja monipuolisia sosiaalipalveluja kuntalaisille painottamalla omatoimisuutta, vastuuta ja ennaltaehkäisevää hallintokuntarajat ylittävää työtä.

Tulosalueen tulosyksiköt:

- sosiaalitoimen hallinto
- lastensuojelun laitos- ja perhehoito
- lastensuojelun avohuoltopalvelut
- muut lasten ja perheiden avopalvelut
- ikääntyneiden laitoshoito
- ikääntyneiden ympärivuorokautisen hoivan asumispalvelut
- muut ikääntyneiden palvelut
- vammaisten laitospalvelut
- vammaisten ympärivuorokautisen hoivan asumispalvelut
- muut vammaisten palvelut
- kotihoito (kotisairaanhoito toiminnallisesti kansanterveystyön tulosalueella)
- päihdehuollon erityispalvelut
- muu sosiaali- ja terveystoiminta (Ruuttikoti ja sosiaalityö)

Toimeentuloturva

Toiminta-ajatus

Täydentävää ja ehkäisevää toimeentulotuki haetaan sosiaalitoimistosta. Täydentävään toimeentulotukeen sisältyvät erityismenot, joita ovat erityisistä tarpeista tai olosuhteista aiheutuvat menot. Ehkäisevän toimeentulotuen tarkoituksena on edistää henkilön ja perheen omatoimista suoriutumista ja ehkäistä syrjäytymistä. Ehkäisevää toimeentulotukea voidaan myöntää esimerkiksi ylivelkaantumisesta tai taloudellisen tilanteen äkillisestä heikentymisestä aiheutuvien vaikeuksien lieventämiseksi.

Työllistymistä tukeva palvelu on suunnitelmallista toimintaa monialaisesssa verkostossa. Se on asiakkaan tarpeiden mukaista henkilökohtaista tukea ja apua elämänhallinnassa, työelämävalmiuksien kehittämisessä ja työnhaussa.

Tulosalueen tulosyksiköt
- täydentävä toimeentulotuki
- ehkäisevä toimeentulotuki

Ympäristöterveydenhuolto

Palvelu ostetaan sopimuksen mukaisesti Rovaniemen kaupungilta. Sopimus hyväksyttiin Kolarin kunnanvaltuustossa 31.12.2012 § 73 ja Rovaniemen kaupunginhallituksessa 3.12.2012 § 538
Ympäristöterveydenhuollon tulosyksiköt:
- yleinen terveysvalvonta
- eläinlääkintähuolto

Kansanterveystyö

Toiminta-ajatus

Toiminta-ajatuksena on kansalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, terveysongelmien ehkäisy ja kuntalaisten tarpeita vastaavien palvelujen järjestäminen kustannustehokkaasti perusturva- ja terveydenhuoltopalvelujen toimialan yhteistyönä aluevastuullisesti ja monialaisesti potilasnäkökulma huomioiden.

Terveydenhuoltopalveluissa panostetaan terveyshyöty -toimintamallin kehittämiseen sekä lääketurvallisuuden kehittämiseen.

Jatketaan tiivistä yhteistyötä perusterveydenhuollon yksikön kanssa, jotta erikoissairaan- hoidon toiminnan ja kustannusten läpinäkyvyyttä saadaan lisättyä.

Tulosalueen tulosyksiköt:
- terveystoimen hallinto
- perusterveydenhuollon avohoito
- perusterveydenhuollon vuodeosastohoito
- suun terveydenhuolto
- erikoissairaanhoito

Olennaiset muutokset toimialalla:

Olennaiset muutokset	
2019	Painopisteenä kotona selviytymisen tukeminen mm. seuraavilla toimenpiteillä: - kotisairaanhoidon siirtyminen kotihoidon yhteyteen - kotikuntoutuskäytännön vakiinnuttaminen vakituistamalla fysioterapeutin toimi kotihoidossa - Pegasos -optimoinnin täysimääräinen käyttöönotto ja toiminnanohjauksen kehittäminen - palvelutarpeen arvioinnit uusille asiakkaille, teknisten laitteiden hyödyntämisen kehittäminen kotihoidossa vahvistamalla osaamista - henkilöstöresurssin lisääminen em. toimenpiteiden toteuttamiseen ja asiakastyöhön Henkilöstöön liittyvät muutokset: - kahden lähihoitajan toimen lisääminen palvelukoti Tannaan - yhden lähihoitajan toimen lisääminen kotihoitoon (+30 000 €) - terveyskeskuksen palveluvastaavan virka jätetään täytämättä - terveyskeskuksen toimistosihteerin 0,3 htv työpanoksen siirtäminen hallintoon - työterveyshoitajan toimen täyttämättä jättäminen - työterveyslääkärin työpanoksen ohjaaminen terveyskeskuksen muihin toimintoihin – lääkäreiden sijaistarpeen väheneminen - työterveysfysioterapeutin työpanoksen ohjaaminen muuhun kuntoutukseen - puheterapeutin toimen täyttämättä jättäminen – toteutus ostopalveluna - sijaismäärärahojen vähentäminen Lähihoitajien oppisopimuskoulutuksiin ja palkkatukityöllistämiseen varautuminen (1 Tanna, 1 kotipalvelu ja 1 Kotikontu); nettovaikutus kustannuksiin noin 11 000 €/ vuosi/ oppisopimus, yhteensä 33 000 €. Työterveyshuollon siirtyminen 1.1.2019 lukien ostopalveluksi. Siirtyy hallinto- ja elinvoimapalvelujen toimialalle. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistukseen valmistautuminen
2020-2021	Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistukseen valmistautuminen.

Alla olevassa taulukossa ja kuvioissa on esitetty perustuvapalvelupäävastuualueen tulot ja menot lajeittain (€):

PERUSTURVAPALVELUT	Tilinpäätös 2017	Talousarvio 2018	Talousarvio 2019	Muutos 19/18 (%)
Toimintatuotot	**1 698 068**	**1 424 230**	**1 303 700**	**-8,5 %**
Myyntituotot	239 446	208 590	163 300	-21,7 %
Maksutuotot	1 097 074	1 155 610	1 093 700	-5,4 %
Tuet ja avustukset	105 225	42 950	33 000	-23,2 %
Vuokratuotot	231 167	2 200	2 000	-9,1 %
Muut toimintatuotot	25 156	14 880	11 700	-21,4 %
Toimintakulut	**15 183 332**	**16 191 072**	**16 287 580**	**0,6 %**
Henkilöstökulut	6 596 737	6 832 432	6 914 410	1,2 %
Palvelujen ostot	7 302 720	7 989 340	8 125 980	1,7 %
Materiaalin ostot	471 560	390 270	404 180	3,6 %
Avustukset	774 363	932 600	793 100	-15,0 %
Vuokrat	24 839	31 550	34 400	9,0 %
Muut toimintakulut	13 113	14 880	15 510	4,2 %
TOIMINTAKATE	**-13 485 264**	**-14 766 842**	**-14 983 880**	**1,5 %**

Taulukko 22. Kolarin kunnan peruspalvelujen toimialan tulot ja kulut vuosina 2017 - 2019.

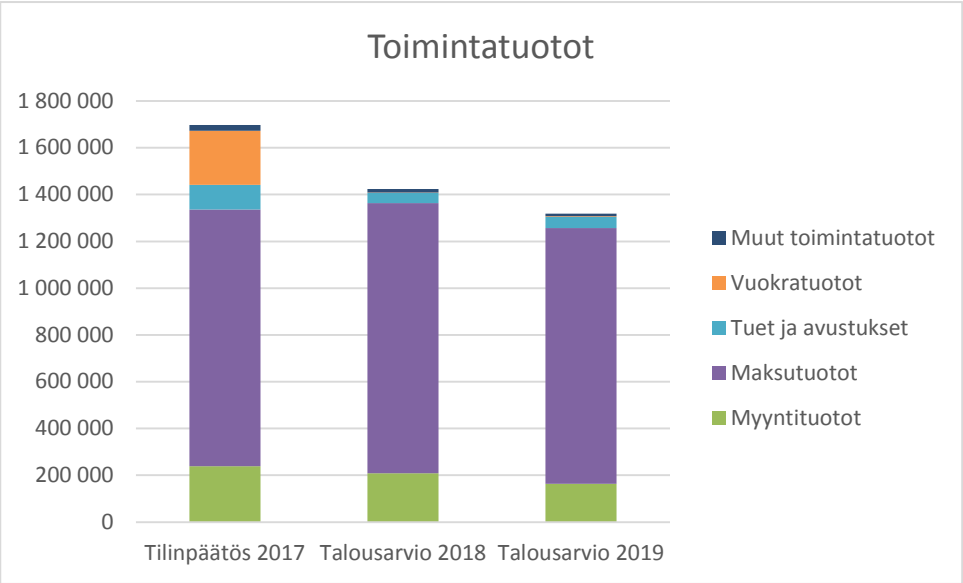

Kuvio 18. Perusturvapalvelujen toimintatuotot 2017 -2019

Perusturvapalvelujen toimialan tuottojen osalta suurin muutos on työterveyshuollon myyntituottojen poistuminen (-55 000 €).

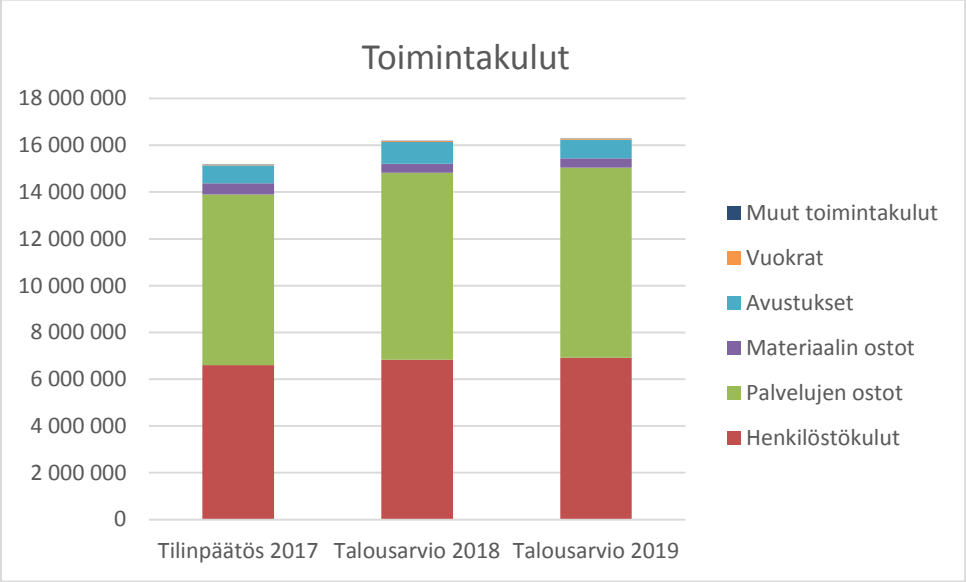

Kuvio 19. Perusturvapalvelujen toimintakulut 2016 -2019

Toimintakulujen osalta suurimmat muutokset kohdistuvat asiakaspalvelujen ostoon lastensuojelussa, vammaispalvelun asumispalveluissa ja psykiatrisissa asumispalveluissa.

PERUSTURVAPALVELUT (2017 ja 2018-2021 1000€)				muutos-%		
	Tilinpäätös 2017	Talousarvio 2018	Talousarvio 2019	19/18	Tasu20	Tasu21
Sosiaalipalvelut						
Tulot	1 041	795	768	-3,4 %	768	768
Menot	5 881	6 101	6 499	6,5 %	6 499	6 499
Toimintakate	-4 840	-5 306	-5 731	8,0 %	-5 731	-5 731
Toimeentuloturva						
Tulot	16	18	1	-94,4 %	1	1
Menot	228	252	68	-73,0 %	68	68
Toimintakate	-212	-234	-67	-71,4 %	-67	-67
Ympäristöterveydenhuolto						
Tulot	0	0	0		0	0
Menot	169	182	182	0,0 %	182	182
Toimintakate	-169	-182	-182	0,0 %	-182	-182
Kansanterveystyö						
Tulot	641	611	535	-12,4 %	535	535
Menot	8 906	9 655	9 539	-1,2 %	9 539	9 539
Toimintakate	-8 265	-9 044	-9 004	-0,4 %	-9 004	-9 004
Perusturva- ja terveydenhuoltopalvelut yht.						
Tulot	1 698	1 424	1 304	-8,4 %	1 304	1 304
Menot	15 183	16 191	16 288	0,6 %	16 288	16 288
Toimintakate	-13 485	-14 767	-14 984	1,5 %	-14 984	-14 984
Toimintakate/as. €	**-3 497**	**-3 856**	**-3 888**	**0,8 %**	**-3 888**	**-3 888**
Asukasluku	**3 856**	**3 830**	**3 854**		**3 854**	**3 854**

Taulukko 23. Peruspalvelujen toimiala vastuualueittain vuosina 2017 – 2021.

Sitovuustaso:	Perusturvapalvelujen toimialan toimintakate ilman erikoissairaanhoitoa, erikoissairaanhoitoon varattu talousarviossa 5 296 500 euroa
Vastuutoimielin:	Sosiaali- ja terveyslautakunta
Toimialan tilivelvollinen:	perusturvajohtaja johtava lääkäri: kansanterveystyö

Hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen toimiala

Hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen toimiala sisältää seuraavat tulosalueet:

- varhaiskasvatus
- perusopetus
- lukio
- kansalaisopisto
- liikunta- ja nuorisotoimi
- kirjasto- ja kulttuuritoimi

Varhaiskasvatus

Toiminta-ajatus

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on edistää lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, oppimista ja hyvinvointia sekä tukea lapsen oppimisen edellytyksiä tunnistamalla lasten yksilölliset tuen tarpeet ja järjestämällä tukea tarvittaessa monialaisessa yhteistyössä.
Lapsien ja vanhempien osallistaminen toiminnan suunnittelussa sekä toteuttamisessa on tärkeää.

Perusopetus

Toiminta-ajatus

Kolarin peruskoulut toimivat opetussuunnitelman asettamia tavoitteita kohti niin, että varmistetaan laadukas perusopetus ja yhdenvertaiset mahdollisuudet kaikille Kolarin kunnan oppilaille.

Lukio

Toiminta-ajatus

Kolarin lukiosta valmistuu pohjoisen identiteetin tunteva, aikansa seuraava ja tulevaisuuteen suuntautuva ihminen.
Kolarin lukio on pieni pohjoinen lukio, joka antaa pohjoisen-arktisen identiteetin. Identiteetti muodostuu Suomen ja oman alueen historiasta, elinkeinoista ja ympäröivästä luonnosta. Kolarin lukio on osa maailmaa. Kolarin lukio antaa työkalut maailman tuntemiseen. Päämäärämme on antaa opiskelijoille sellaiset tiedot ja taidot, että ne antavat mahdollisuuden pärjätä tulevaisuuden maailmassa.

Kansalaisopisto

Toiminta-ajatus

Kansalaisopisto tarjoaa monipuolista yleissivistävää koulutusta ja harrastustoimintaa kuntalaisille kaikissa ikäryhmissä. Opetukseen voi osallistua kuka tahansa iästä ja koulutustaustasta riippumatta. Opetus perustuu elinikäiselle oppimiselle ja tavoitteena on toimia koko kunnan alueella.

Liikunta- ja nuorisotoimi

Toiminta-ajatus

Nuorisotyö toimii lasten ja nuorten osallisuuden ja vaikuttamisen mahdollistajana. Nuorisotyö tukee kansalaistoimintaa ja rakentaa yhteisöllisyyttä, vahvistaa erityisesti nuorten hyvinvoinnin ja onnellisen elämän edistämistä. Nuorten työpajatoiminnan toiminta-ajatuksena on tarjota nuoren yhteiskuntaan sijoittumista tukevaa toimintaa yksilöllisesti ja asiakaskohtaisesti.

Liikuntatoimen tehtävänä on edistää kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä ja luoda edellytyksiä kuntalaisten liikunnalle kehittämällä paikallista ja alueellista yhteistyötä, kehittämällä terveyttä edistävää liikuntaa, tukemalla kansalaistoimintaa ja tarjoamalla liikuntapaikkoja.

Kirjasto- ja kulttuuritoimi

Toiminta-ajatus

Kirjaston tehtävä on edistää kuntalaisten yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin, tiedon saatavuutta ja käyttöä, lukemiskulttuuria ja monipuolista lukutaitoa, mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen, aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta. Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat yhteisöllisyys, moniarvoisuus ja kulttuurinen moninaisuus. Kirjaston tulee tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan.

Kunnan tehtävänä on edistää, tukea ja järjestää kulttuuritoimintaa kunnassa. Kulttuuritoiminnalla tarkoitetaan taiteen harjoittamista ja harrastamista, taidepalvelusten tarjontaa ja käyttöä, kotiseututyötä sekä paikallisen kulttuuriperinteen vaalimista ja edistämistä.

Olennaiset muutokset	
2019	- Varhaiskasvatuksessa tehdään suunnitelma henkilöstön nimikemuutoksista (varhaiskasvatuksen opettajat ja – sosionomi ja varhaiskasvatuksen lastenhoitaja) - Peruskoululle 100% kuraattori, (nyt ollut 60% etsivänuorisotyöntekijä ja 40% kuraattori). Nuorisotoimeen palkataan 100% etsivä-nuorisotyöntekijä. Tämän muutoksen taloudellinen vaikutus 1 henkilötyövuosi.
2020-2021	

Alla olevassa taulukossa ja kuvioissa on kuvattu hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen toimialan tulot ja menot lajeittain(€).

HYVINVOINNIN, KASVUN JA OPPIMISEN PALVELUT	Tilinpäätös 2017	Talousarvio 2018	Talousarvio 2019	Muutos 19/18 (%)
Toimintatuotot	**744 261**	**640 550**	**525 200**	**-18,0 %**
Myyntituotot	191 652	195 000	179 800	-7,8 %
Maksutuotot	267 691	240 000	233 000	-2,9 %
Tuet ja avustukset	247 973	183 850	100 500	-45,3 %
Vuokratuotot	8 734	6 500	200	-96,9 %
Muut toimintatuotot	28 211	15 200	11 700	-23,0 %
Toimintakulut	**6 596 808**	**6 706 699**	**6 679 260**	**-0,4 %**
Henkilöstökulut	4 746 035	5 067 099	5 009 220	-1,1 %
Palvelujen ostot	919 608	842 770	874 870	3,8 %
Materiaalin ostot	457 757	332 200	323 150	-2,7 %
Avustukset	396 594	423 500	427 000	0,8 %
Vuokrat	24 477	23 970	22 970	-4,2 %
Muut toimintakulut	52 337	17 160	22 050	28,5 %
TOIMINTAKATE	**-5 852 547**	**-6 066 149**	**-6 154 060**	**1,4 %**

Taulukko 24. Kolarin kunnan hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen palvelujen toimialan tulot ja kulut vuosina 2017 - 2019.

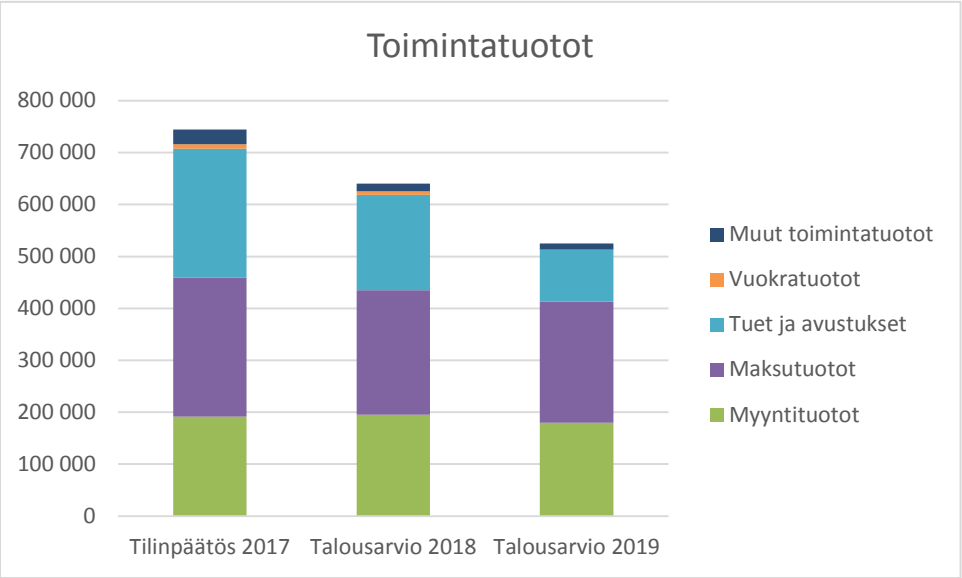

Kuvio 20. Hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen toimintatuotot 2017 -2019

Tukien ja avustusten alentumista toimialalla selittää työllisyysasioihin varattujen määrärahojen siirto hallinto- ja elinvoimapalvelujen toimialalle.

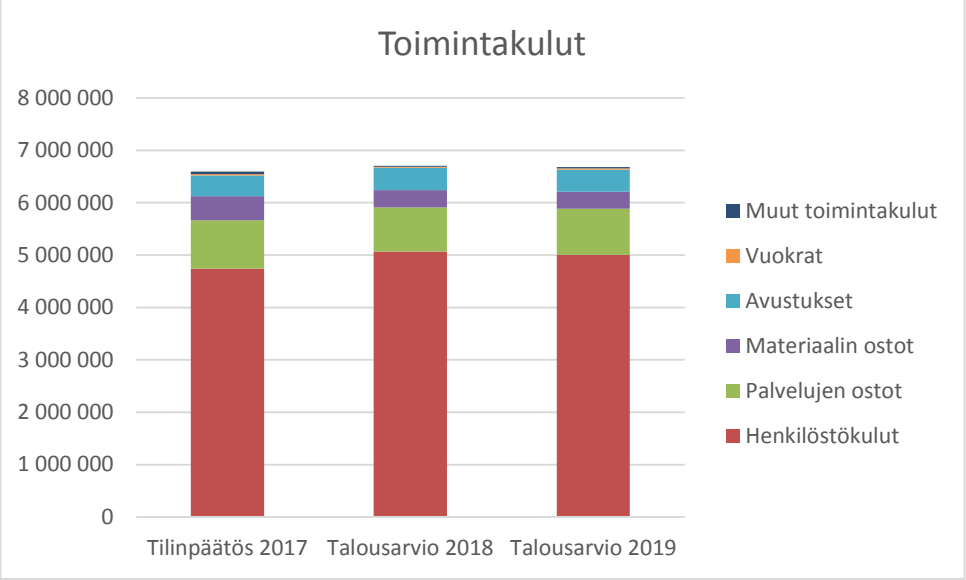

Kuvio 21. Hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen toimintakulut 2017 -2019

Toimintakulujen osalta suurimmat muutokset vuoden 2018 talousarvioon verattuna ovat yhden henkilötyövuoden lisäys henkilöstökustannuksiin (kuraattori-etsivä nuorisotyöntekijä) sekä palvelujen ostojen osalta koulukuljetusten kustannusten nousu.

HYVINVOINNIN, KASVUN JA OPPIMISENPALVELUT (2017 ja 2018-2021 1000€)					muutos-%		
	Tilinpäätös 2017	**Talousarvio 2018**	**Talousarvio-esitys 2019**	**Talousarvio 2019**	**19/18**	**Tasu20**	**Tasu21**
Koulutus							
Tulot	695	613	518	518	-15,5 %	518	518
Menot	6234	6372	6351	6351	-0,3 %	6351	6351
Toimintakate	-5539	-5759	-5833	-5833	1,3 %	-5833	-5833
Muu kulttuuritoimi							
Tulot	49	27	7	7	-74,1 %	7	7
Menot	362	334	328	328	-1,8 %	328	328
Toimintakate	-313	-307	-321	-321	4,6 %	-321	-321
Hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen palvelut yht.							
Tulot	744	640	525	525	-18,0 %	525	525
Menot	6597	6 706	6679	6679	-0,4 %	6679	6679
Toimintakate	-5852	-6 066	-6154	-6154	1,5 %	-6154	-6154
Toimintakate/as. €	**-1 518**	**-1 574**	**-1 597**	**-1 597**	**1,5 %**	**-1 597**	**-1 597**
Asukasluku	**3 854**	**3 854**	**3 854**	**3 854**		**3 854**	**3 854**

Taulukko 25. Hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen palvelujen toimiala vastuualueittain vuosina 2017 – 2021.

Sitovuustaso:	Hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen toimialan toimintakate
Vastuutoimielin	Sivistyslautakunta
Toimialan tilivelvollinen	Sivistysjohtaja Juha Väisänen

Kuntaympäristöpalvelut

Kuntaympäristöpalvelujen toimiala sisältää seuraavat tulosalueet:

- yhdyskuntatekniikka
- ympäristötoimi

Yhdyskuntatekniikka

Yhdyskuntatekniikan tulosalueen tehtävänä on vastata kunnan tehtävistä seuraavilla tehtäväalueilla:

1. talonrakennus, yhdyskuntatekniikka ja ympäristönhoito,
2. kunnan kiinteistöt, maa- ja vesialueet, puistot ja muut yleiset alueet,
3. tiestö, liikennejärjestelyt ja liikenneturvallisuus,
4. kunnan jätehuoltoviranomaisena toimiminen sekä
5. kartoitus ja mittaus.

Tulosalueen tulosyksiköt:

- tekninen hallinto
- maankäyttö (mittaustoiminta)
- liikenneväylät
- maa-alueet (puistot, muut yleiset alueet ml. viralliset uimarannat ja alueiden vuokraus)
- ympäristönsuojelu (öljyntorjunta)
- kiinteistöt (keskitetty kiinteistönhoito, siivoushenkilöstö, kiinteistöt ja asuntotuotanto/isännöinti)
- jätehuolto
- maa- ja metsätilat

Ympäristötoimi

Tulosalueen tulosyksiköt:

- rakennusvalvonta
- ympäristönsuojelu

Rakennusvalvonta

Toiminta-ajatus

Rakennusvalvonta opastaa, neuvoo ja valvoo laadukkaan rakentamisen ja viihtyisän ympäristön syntymistä ja säilymistä.

Rakennusvalvonta huolehtii, että rakentamisessa noudatetaan lakeja, asetuksia ja mää- räyksiä sekä kaavamääräyksiä ja kunnan rakennusjärjestystä.

Olennaiset muutokset	
2019	Sieppijärven väistötilat Kiinteistöstrategian käyttöönotto Maapohjavuokrien väheneminen Loma-aikojen sijaistuksiin varautuminen kiinteistöhuollossa ja siistinnässä Kiinteistönhoidon yhteistyö Kolarin Vuokra-Asunnot Oy:n kanssa Rakennustarkastajan viran perustaminen 1.1.2019 alkaen (täyttö 1.4.2019)
2020-2021	

Ympäristönsuojelu

Palvelu ostetaan sopimuksen mukaisesti Rovaniemen kaupungilta.

Tunnusluvut ja mittarit:				
	Toteutuma 2016	Toteutuma2017	TA 2018	TA 2019
Uudet asemakaavat ha	0,0	0,0	131,0	0,0
Uudet ranta-asemakaavat ha	22,4	0,0	28,0	0,0
Asemakaavamuutokset	4,3	2,0	2,0	35,0
Ranta-asemakaavamuutokset	0,0	4,0	0,0	0,0
Kunnossapidettävät kadut, km	76,7	76,7	76,7	76,7
Hyväksytyt katusuunnitelmat, km	0,0	0,46	1,0	2,0
Hoidetut puistot, ha	7,8	7,0	8,0	8,0
Sammutus- ja pelastustyö,	2 367	1 962	2 200	2 225
Hälytys, kpl	248	195	230	250
Kiinteistöjen ka-m2	35 211	34 698	33 954	32 757
Vastaanotetut kuivajätteet t/v	1 421	1 364	1 450	1 400
Vastaanotetut kuivalietteet t/v	1901	1 675	1 900	2 530
Vastaanotettu jätemäärä t/v	1 486	1 422	1 500	1 460

Taulukko 26. Kuntaympäristöpalveluiden toimiala tunnuslukuina vuosina 2017- 2019.

Alla olevassa taulukossa ja kuvioissa on kuvattu kuntaympäristöpalveluiden päävastuualueen tulot ja menot lajeittain (€).

KUNTAYMPÄRISTÖ-PALVELUT	Tilinpäätös 2017	Talousarvio 2018	Talousarvio 2019	Muutos 19/18 (%)
Toimintatuotot	**1 413 189**	**1 437 000**	**1 447 500**	**0,7 %**
Myyntituotot	837 652	806 200	824 100	2,2 %
Maksutuotot	87 019	91 000	99 000	8,8 %
Tuet ja avustukset	27 944	15 700	12 900	-17,8 %
Vuokratuotot	354 547	524 100	511 500	-2,4 %
Muut toimintat.	106 027	0	0	0,0 %
Toimintakulut	**3 200 179**	**3 617 813**	**3 783 430**	**4,6 %**
Henkilöstökulut	931 063	986 333	1 055 820	7,0 %
Palvelujen ostot	1 377 362	1 582 230	1 586 710	0,3 %
Materiaalin ostot	681 627	837 800	913 950	9,1 %
Avustukset	27 388	28 000	28 000	0,0 %
Vuokrat	172 746	173 000	195 700	13,1 %
Muut toimintakulut	9 993	10 450	3 250	-68,9 %
TOIMINTAKATE	**-1 786 990**	**-2 180 813**	**-2 335 930**	**7,1 %**

Taulukko 27. Kolarin kunnan kuntaympäristöpalvelujen toimialan tulot ja kulut vuosina 2017 - 2019.

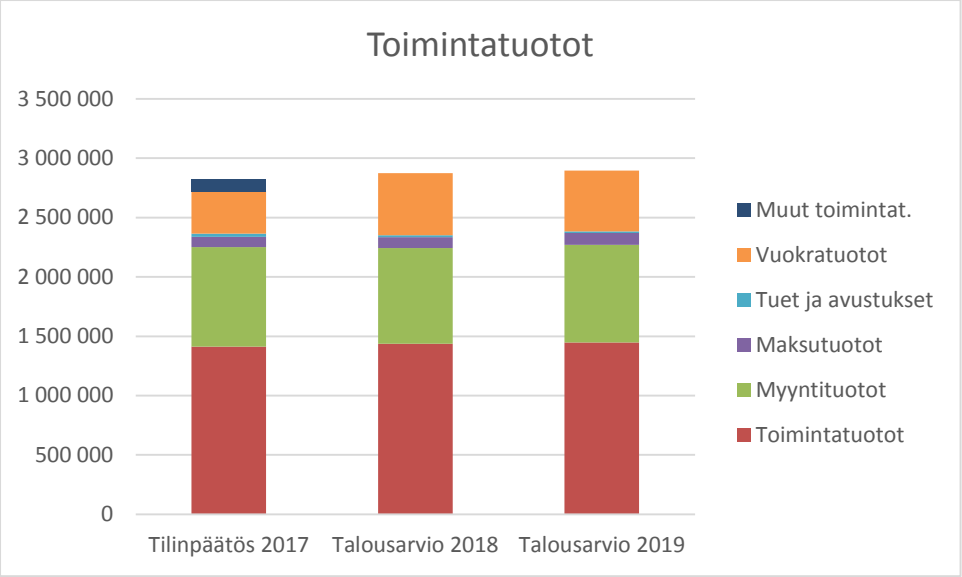

Kuvio 22. Kuntaympäristöpalvelujen toimintuotot 2017 -2019

Kuntaympäristöpalvelujen osalta toimintatuotoissa ei ole merkittävää kokonaismuutosta vuoden 2018 talousarvioon verrattuna.

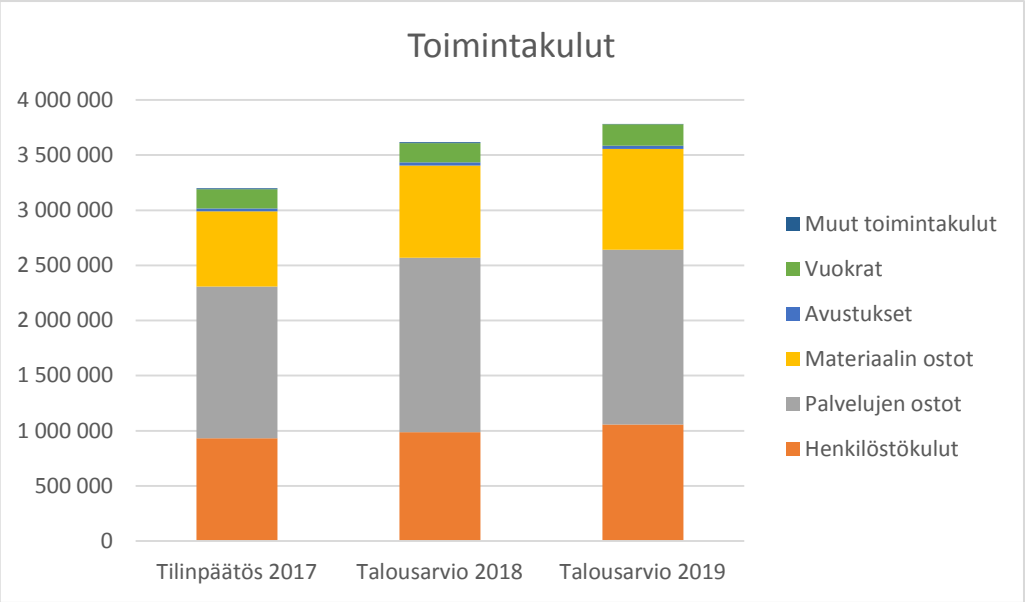

Kuvio 23. Kuntaympäristöpalvelujen toimintakulut 2017 -2019

Toimintakulujen osalta suurimmat muutokset vuoden 2018 talousarvioon verrattuna ovat materiaalien ostoissa ja henkilöstökuluissa. Henkilöstökulujen kasvua selittää uutena esitetty rakennustarkastajan virka, joka täytetään 1.4.2019 lukien kahdeksi vuodeksi. Materiaalien ostojen osalta suurimmat muutokset ovat lämmityskustannuksissa.

KUNTAYMPÄRISTÖPALVELUT (2017 ja 2018-2021 1000€)				muutos-%		
	Tilinpäätös 2017	Talousarvio 2018	Talousarvio 2019	19/18	Tasu20	Tasu21
Yhdyskuntatekniikka						
Tulot	1 326	1 346	1 348	0,1 %	1 348	1 348
Menot	3 104	3 495	3 631	3,9 %	3 631	3 631
Toimintakate	-1 778	-2 149	-2 283	6,2 %	-2 283	-2 283
Ympäristötoimi						
Tulot	87	91	99	8,8 %	99	99
Menot	96	122	152	24,6 %	152	152
Toimintakate	-9	-31	-53	71,0 %	-53	-53
Kuntaympäristöpalvelut yht.						
Tulot	1 413	1 437	1 447	0,7 %	1 447	1 447
Menot	3 200	3 617	3 783	4,6 %	3 783	3 783
Toimintakate	-1 787	-2 180	-2 336	7,2 %	-2 336	-2 336
Toimintakate/as. €	**-463**	**-569**	**-606**	**6,5 %**	**-606**	**-606**
Asukasluku	**3 856**	**3 830**	**3 854**		**3 854**	**3 854**

Taulukko 28. Hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisenpalvelujen toimiala vasuualueittaina vuosina 2017 – 2021.

Sitovuustaso	Kuntaympäristöpalvelujen toimintakate
Vastuutoimielin:	Yhdyskuntatekniikan osalta tekninen lautakunta ja ympäristötoimen osalta rakennuslautakunta
Toimialan tilivelvollinen:	tekninen johtaja rakennustarkastaja rakennuslautakunnan alaisten asioiden osalta

Käyttötalous yhteensä

Käyttötalouden tulot ja menot lajeittain (€)

KOLARIN KUNTA	Tilinpäätös 2017	Talousarvio 2018	Talousarvio 2019	Muutos 19/18 (%)
Toimintatuotot	**4 534 755**	**3 875 330**	**4 053 800**	**4,61 %**
Myyntituotot	1 564 556	1 376 790	1 302 800	-5,37 %
Maksutuotot	1 458 473	1 588 860	1 886 400	18,73 %
Tuet ja avustukset	657 690	284 500	287 500	1,05 %
Vuokratuotot	594 449	532 800	513 700	-3,58 %
Muut toimintatuotot	259 587	92 380	63 400	-31,37 %
Toimintakulut	**28 987 052**	**30 571 906**	**31 594 020**	**3,34 %**
Henkilöstökulut	13 958 138	14 817 603	15 044 310	1,63 %
Palvelujen ostot	10 962 027	11 675 680	12 176 900	4,29 %
Materiaalin ostot	2 193 986	2 085 560	2 244 650	7,63 %
Avustukset	1 359 105	1 625 353	1 631 280	0,36 %
Vuokrat	247 919	265 020	348 770	31,60 %
Muut toimintakulut	265 877	102 690	133 110	29,62 %
TOIMINTAKATE	**-24 452 297**	**-26 696 576**	**-27 540 220**	**3,16 %**

Taulukko 29. Kolarin kunnan käyttötalouden tulo- ja kululajeittain vuosina 2017 – 2019.

KÄYTTÖTALOUS (2017 ja 2018-2021 1000€)				muutos-%		
	Tilinpäätös 2017	**Talousarvio 2018**	**Talousarvio 2019**	**19/18**	**Tasu20**	**Tasu21**
Käyttötalous						
Tulot	4 535	3 875	4 053	4,6 %	4 053	4 053
Menot	28 987	30 570	31 594	3,3 %	31 578	31 578
Toimintakate	-24 451	-26 695	-27 540	3,1 %	-27 525	-27 525
Toimintakate/as. €	**-6 341**	**-6 970**	**-7 146**	**2,5 %**	**-7 142**	**-7 142**
Asukasluku	**3 856**	**3 830**	**3 854**		**3 854**	**3 854**

Taulukko 30. Kolarin kunnan käyttötalous tilinpäätöksessä 2017, talousarviossa vuosina 2018 ja 2019 sekä taloussuunnitelma vuosille 2020 – 2021.

INVESTOINTIOSA

INVESTOINTIOSA VUODEN 2019 TALOUSARVIOSSA							
	Toimielimien käsittely	Sivistyslt Sos-terv. ltk Tekn ltk 10.10.2018			KJ ehdotus 20.11.2018 Kunnanhallitus 4.12.2018 Kunnanvaltuusto 11.12.2018		
Kunnanhallitus		**TA Esitys / toimielin**					
	Selostus	**2019**	**2020**	**2021**	**2019**	**2020**	**2021**
Kunnanhallitus, varaus		50 000			50 000	50	50
Maanmyynti		-120 000			-120 000	-120	-120
Maan-/kiinteistöjen hankinta		70 000			70 000	70	70
Käyttöomaisuuden myynti (asuin kiinteistöt)							
Kunnanhallitus yhteensä		**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Irtaimisto / muut /	**Selostus**	**TAEs / toimielin**					
		2019	**2020**	**2021**	**2019**	**2020**	**2021**
Sosiaali- ja terveystoimi							
Sosiaalipalvelut	Sosiaalihuollon kantapalveluihin liittyminen (mm asiakastiedon sähköisen arkiston rakentaminen)			45		30	15
Terveyspalvelut	Autoklaavin hankinta välinehuoltoon	28 000			0		
Sosiaali- ja terveystoimi yhteensä		**28 000**	**0**	**45**	**0**	**30**	**15**

Sivistystoimi							
Ylläsjärven ja Äkäslompolon päiväkodit	Päiväkotien pihaleikkivälineet	10 000			10 000		
Työpaja	Henkilöauto	15 000			15 000		
Sieppijärven koulun	Pihaleikkivälineet	15 000			15 000		
Perusopetus	ICT-välineet	25 000			25 000		

Sivistystoimi yhteensä		**65 000**	**0**	**0**	**65 000**	**0**	**0**

Tekninen toimi							
Kiinteistönhoito	Uusi kylmä varastohalli		110			110	
	Lukitusjärjestelmän uusiminen	76 000			76 000		
Yleiset alueet	Leikkipaikkojen korjaukset	10 000					
Tekninen toimi yhteensä		**86 000**	**110**	**0**	**76 000**	**110**	**0**
Yleishallinto							
Keskuskeittiö	Koulun astiasto	10 000					10
	Lämpökaapit 2kpl	14 000			14 000		
Henkilöstöhallinto	IT-laitteistot ja järjestelmähankinnat	40 000	20	20	40 000	20	20
	Työajanseuranta , sähköinen arkisto			50		50	50
Yleishallinto yhteensä		**64 000**	**20**	**70**	**54 000**	**70**	**80**
Yhteensä irtaimisto		**243 000**	**20**	**115**	**195 000**	**210**	**95**

Talonrakennus		**TAEs / toimielin**					
Talonrakennus, uudisrakentaminen	**Selostus**	**2019**	**2020**	**2021**	**2019**	**2020**	**2021**
Kunnantalon auditorio	Toteutus suunnitelman mukaisesti			500			500
Sieppijärven koulu	Laajennussuunnitelma	30 000			30 000	350	
Monitoimitalo	Tarvesuunittelu	50 000			50 000		
Ylläsjärven koulu	Laajennuksen tarvesuunnittelu		20			20	
	Liikuntahallin oteutussuunnitelma tarvesuunnitelman päätöksen mukaisesti (varaus)	20 000				20	
Uimahalli	Toteutussuunnitelma tarvesuunnitelman päätöksen mukaisesti (varaus)	20 000			20 000		
Talonrakennus, uudisrakentaminen yhteensä		**120 000**	**20**	**500**	**100 000**	**390**	**500**

Talonrakennus, peruskorjaus		2019	2020	2021	2019	2020	2021
Sivistystoimen kiinteistöt							
Kirkonkylän peruskoulu	Varaus yllättäviin korjaustarpeisiin	10 000	10	10	10 000	10	10
Ylläsjärven koulu	Pyöräkatoksen rakentaminen	10 000			10 000		
Äkäslompolon koulu	Pyöräkatoksen rakentaminen	10 000			10 000		
	Keittiömuutos jakelukeittiöksi	55 000			55 000		
Jussintien päiväkoti	Rakennuksen välttämättömät korjaukset sekä ilmanvaihdon säätö ja nuohous	30 000	10		30 000	10	
Kotiseutumuseo	Kotiseutumuseon korjauksia kuntotutkimuksen (arvion) mukaisesti	10 000	10	10	10 000	10	10
Kirjasto	Välttämättömät kunnostustyöt sekä ilmanvaihdon säätö ja nuohous	20 000			20 000		
Sosiaali- ja terveystoimen kiinteistöt							
Terveyskeskus	Vesikaton tiivistämiskorjaus	40 000			40 000		
	Ilmanvaihdon säätö ja nuohous	10 000			10 000		
	Muut vaadittavat korjaustyöt (mm. valaistus, äänieristys, ilmalämpöpumppu)	10 000			10 000		
Eläinlääkäritalo	Ilmanvaihdon säätö ja nuohous sekä kylpyhuoneremontti, ilmalämpäpumput				35 000		
Palvelutalo Tanna	Valaistus ja välttämättömät korjaukset	25 000			25 000		
	Saunatilat		30			30	
	Piha-aidan jatkaminen ja ulkoilualueen laajentaminen	25 000			25 000		
Muut kiinteistöt							
Kuntotutkimukset	Varaus	40 000	30	20	40 000	30	20
Vastaanottohalli	Toteutus korjaustarpeiden mukaisesti		30			30	
Kunnanvirasto	Sisätilaremontti	20 000			40 000		
Keskuskeittiö	Katos	20 000			20 000		
Ilmanvaihdon säätö ja korjaus	Varaus	15 000	15	15	15 000	15	15

Pelastuslaitos	Katoksen rakentaminen	40 000			40 000		
	Betonilattian pinnoitus	25 000			25 000		
Varaus ennalta aavistamattomille korjaustarpeille	Teknisen lautakunnan määräraha	20 000	20	20	20 000	20	20
Talonrakennus, peruskorjaus yhteensä		**435 000**	**155**	**75**	**490 000**	**155**	**75**
Julkinen käyttöomaisuus		**555 000**	**175**	**575**	**590 000**	**545**	**575**

		TAEs / toimielin					
Liikenneväylät ja puistot	**Selostus**	**2 019**	**2 020**	**2 021**	**2019**	**2020**	**2021**
Matonpesupaikka	Sairaalanniemi		15			15	
Myllyojan puisto	Puiston viimeistely ja katosomorakenne	20 000			20 000		
Isopalontie, Kolari	P-alueen rakentaminen	30 000			30 000		
Teollisuusalueen teiden peruskorjaus	Peruskorjaus, päällystys myöhemmin		150			150	
Jänkänpaikantie, Ylläsjärvi	230 m ilman AB, alkuosan puunpoisto ja ojien kunnostus	60 000			60 000		
Reittitie, Äkäslompolo	Rakentaminen päällysteineen		150				150
Röhkönmukanmaan kadut II - vaihe, Äkäslompolo	MH sopimus ja urakka yhteistyössä Tunturi-Lapin Vesi Oy:n kanssa		400			400	
Koninjänkäntie uusi osuus, Äkäslompolo	Toteutetaan murskepinnalla		100			100	
Metsäylläksentie ja Kesänkijoentie, Äkäslompolo	Päällystäminen	110 000			110 000		
Martinsaarentien jatko, Äkäslompolo	Martinsaarentien ja Sivulantien välinen puuttuva osa, päällyste v. 2018 (MH rahoittaa eli kunnalle ei kustannuksia), suunnitelma tilattu	4 000			4 000		
	Metsähallituksen rahoitus				-4 000		
Hormistonauttontie , Hormistontievantie ja Ylläsmajantie, Äkäslompolo	Katujen päällystäminen, mikäli lomarakennusten rakentaminen on toteutunut			150			150
Kuruntie, Äkäslompolo	Katujen päällystäminen	120 000			120 000		
Haavistonmutka, Kolari kk	Katuvalaistus	10 000			13 000		
Helukanlenkki	Katujen päällystäminen		100				100

Arvinkuja, Kolari kk	Kunnostaminen ilman AB			40			40
Pappilantie, Kolari kk	Kevyen liikenteen väylän kaventaminen ja Pappilantien leventäminen		40			40	
Kantoniementie, Kolari kk	Peruskorjaus n. 200 m, päällystys myöhemmin				60 000		40
Valaistus Melakankaan alue, Kolari kk	Katuvalaistuksen uusiminen.(TLS Oy maakaapelintia kesällä 2019 ja voisi tehdä samaan kaivantoon.)				75 000		
Touhulantien peruskorjaus, Sieppijärvi	Kunnostaminen ilman AB			40			40
Kirkkotie, Kaivajantie, Vanhatie ja Kurunkuja, Pääköntie Sieppijärvellä	Katuvalaistus		40			40	
Nurmirannantie, Kolari kk	Päällystäminen	60 000			60 000		
Asemakaava-alueet	Katujen reunasepelit	30 000			30 000		
Paikoitusalueet tunturialueelle	P-alueet tarvekartoituksen mukaisesti		30			30	
Suunnittelu	Katujen suunnittelua ja inventointia	10 000	10	10	10 000	10	10
Liikenneväylät ja puistot yhteensä		**454 000**	**1 035**	**240**	**588 000**	**785**	**530**

Urheilu- ja ulkoilualueet		**2019**	**2020**	**2021**	**2019**	**2020**	**2021**
Kirkonkylän urheilukenttä	Urheilukentän juoksuratojen uusinta (hintaarvio 150-200 000 €)	200 000			200 000		
	Mahdollinen valtion avustus OKM	-30 000			-30 000		
Urheilu- ja ulkoilualueet yhteensä		**170 000**	**0**	**0**	**170 000**	**0**	**0**

Jätehuolto		**2 019**	**2 020**	**2 021**	**2 019**	**2020**	**2021**
Jäteasema	Uuden jätteenkäsittelypaikan suunnittelu ja rakentaminen	20 000	400		20 000	400	
	Siirtokuormauskonttien korjaus	15 000			20 000		
Jätehuolto yhteensä		**35 000**	**400**	**0**	**40 000**	**400**	**0**

Muu julkinen käyttöomaisuus	**2019**	**2020**	**2021**	**2019**	**2020**	**2021**
Reitit ja yleiset alueet						

Aavahelukan lentokenttä	Kentän turvallisuuden parantaminen vaatimusten mukaisesti ja rakennusten kunnostus	15 000		10	15 000		10
Maisemarakenteet	Lintutorni ja muut suunnitelmien mukaiset maisemarakenteet	30 000			30 000		
Reittisillat	Rakentaminen ja kunnostus	50 000			50 000		
Muu julkinen käyttöomaisuus		**95 000**	**0**	**10**	**95 000**	**0**	**10**
Investoinnit yhteensä (netto)		**1 552 000**	**1 630**	**940**	**1 678 000**	**1 940**	**1 210**

Taulukko 31. Kolarin kunnan investoinnit talousarviovuodelle 2019 ja taloussuunnitelmavuosille 2020 – 2021.

KONSERNIJOHDON JA TYTÄRYHTEISÖJEN TAVOITTEET

Valtuusto päättää kuntalain mukaan omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta. Omistajaohjauksella on huolehdittava siitä, että kunnan tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisetu. Talousarviossa ja –suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Valtuusto asettaa strategiset tavoitteet kuntakonsernissa samaan tapaan kuin se määrittelee ne kunnassa. Tavoitteilla ohjataan konsernijohtoa (kunnanjohtaja ja kunnanhallitus), kuntaa eri yhteisöissä edustavia henkilöitä sekä tytäryhteisöjä.

Kuntakonserniin kuuluvat seuraavat yhteisöt:

Tytäryhtiöt
- Kiinteistö Oy Kolarin Hallinto- ja toimintakeskus
- Kolarin Vuokra-Asunnot Oy
- Tunturi-Lapin Vesi Oy

Kuntayhtymät
- Lapin sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
- Kolpeneen palvelukeskuskuntayhtymä
- Lapin liitto

Yhteisyhteisöt
- Tornionlaakson Sähkö Oy
- Lapin inormaatioteknologia LapIT Oy
- Kuntarahoitus Oy
- Asunto Oy Kolarin Ylläsloiste
- Asunto Oy Kolarin Ylläsvalo
- Ylläksen Markkinointi Oy
- Rovaniemen koulutuskuntayhtymä REDU

Konsernijohdolle ja kunnan edustajille asetetut tavoitteet
- konsernijohto raportoi valtuustolle konserniohjeen mukaisesti
- edustajat raportoivat tytäryhteisöistä kunnanhallitukselle konserniohjeen mukaisesti

Konserniyhteisöille asetetut tavoitteet
- Konserniyhteisöille asetetaan tavoitteeksi saavuttaa ylijäämäinen tulos.

Tytäryhtiöiden taloudelliset tavoitteet

Kiinteistö Oy Kolarin hallinto- ja toimintakeskus					
	Liikevaihto	**Voitto/tappio ennen satunnaisia eriä**	**Tilikauden voitto/tappio**	**Omavaraisuus %**	**Pitkäaikaisten lainojen määrä**
TA 2019	175 000		0	98	0
TA 2018	165 000		8 000	99,5	0
Toteuma 2017	164 389		-68,01	98,65	0

Kolarin Vuokra-Asunnot Oy					
	Liikevaihto	**Voitto/tappio ennen satunnaisia eriä**	**Tilikauden voitto/tappio**	**Omavaraisuus %**	**Pitkäaikaisten lainojen määrä**
TA 2019	1 054 502	40 412	0	19	3 488 369
TA 2018	950 000		0	15	4 500 000
Toteuma 2017	887 199	-115 543	181 916	13	4 628 943

Tunturi-Lapin Vesi Oy					
	Liikevaihto	**Voitto/tappio ennen satunnaisia eriä**	**Tilikauden voitto/tappio**	**Omavaraisuus %**	**Pitkäaikaisten lainojen määrä**
TA 2019	2 375 500	115 000	90 000	28	5 500 000
TA 2018	2 200 000	0	50 000	40	337 000
Toteuma 2017	2 31 948	40 719	18 786	39	337 000

Taulukko 32. Kolarin kunnan tytäryhtiöiden taloudelliset tavoitteet vuodellen 2019.

Liitteet

Liite nro 1 Kuvioiden ja taulukoiden selitteet

Liite nro 2 Hyvinvointikertomus

Liite nro 1 Kuvioiden ja taulukoiden selitteet

Kuvio 1.	Kolarin väestö ikäryhmittäin % väestöstä 2010-2017 sekä ennusteet vuosille 2025 ja 2030 (Tilastokeskus)
Kuvio 2.	Huoltosuhteen kehitys vuosina 2010-2017 (Tilastokeskus)
Kuvio 3.	Kolarin väestö 31.12. kunnanosittain 2009 ja 2014 - 2016 (Väestötietojärjestelmä)
Kuvio 4.	Nuorisotyöttömien, pitkäaikaistyöttömien ja työttömien %-osuus työvoimasta Kolarissa vuosina 2007-2017
Kuvio 5.	Työvoiman, työllisten ja työttömien sukupuolijakauma Kolarissa v.1996-2017
Kuvio 6.	Kolarissa työssäkäyvien määrä työnantajasektoreittain vuosina 2011-2016
Kuvio 7.	Kolarin väestö pääasiallisen toiminnan mukaan vuosina 1998-2016
Kuvio 8.	Kolarin kunnan henkilöstön määrä ikäryhmittäin vuosina 2016 ja 2017
Kuvio 9.	Kolarin kunnan eläkkeelle jääneiden keski-ikä vuonna vuosina 2013 – 2017
Kuvio 10.	Kolarin kunnan työntekijöiden eläköitymisennuste vuosille 2018 – 2037 (KEVA)
Kuvio 11.	Toimintatuottojen kehitys vuosina 2016-2019
Kuvio 12.	Toimintakulujen kehitys vuosina 2016-2019
Kuvio 13:	Kolarin kunnan lainakanta 2011-2019
Kuvio 14:	Kolarin kunnan lainakanta euroa/asukas 2011-2019
Kuvio 15.	Kolarin kunnan toimintakatteen jakautuminen toimialoittain vuoden 2019 talousarviossa.
Kuvio 16.	Hallinto ja elinvoimapalvelujen toimintatuotot 2017 -2019
Kuvio 17.	Hallinto ja elinvoimapalvelujen toimintakulut 2017 -2019
Kuvio 18.	Perusturvapalvelujen toimintatuotot 2017 -2019
Kuvio 19.	Perusturvapalvelujen toimintakulut 2016 -2019
Kuvio 20.	Hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen toimintatuotot 2017 -2019
Kuvio 21.	Hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen toimintakulut 2017 -2019
Kuvio 22.	Kuntaympäristöpalvelujen toimintatuotot 2017 -2019
Kuvio 23.	Kuntaympäristöpalvelujen toimintakulut 2017 -2019
Taulukko 1.	Kolarin väestönmuutos 2010 – 2017 (Tilastokeskus)
Taulukko 2.	Väestökehitys kunnanosittain
Taulukko 3.	Kolarin kunnan henkilöstön määrä vuosina 2016 ja 2017
Taulukko 4.	Kolarin kunnan palvelusuhteiden jakautuminen vuonna 2017
Taulukko 5.	Kolarin kunnan henkilöstön sairauspoissaolot toimialoittain vuosina 2016 ja 2017
Taulukko 6.	Talousarvion yhdistelmä ulkoiset TA 2019.
Taulukko 7.	Talousarvion yhdistelmä ulkoiset ja sisäiset TA 2019.
Taulukko 8.	Kolarin kunnan talousarvio vuodelle 2019
Taulukko 9.	Kolarin kunnan toimintatuotot tilinpäätöksessä vuosina 2016 – 2017 ja talousarvioissa 2018 ja 2019
Taulukko 10.	Kolarin kunnan toimintakulut tilinpäätöksessä vuosina 2016 – 2017 ja talousarvioissa 2018 ja 2019.

Taulukko 11. Toimintakatteen kehitys vuosina 2016 – 2019 koko kunnan osalta

Taulukko 12. Toimintakatteen kehitys vuosina 2016 – 2019 päävastuualueittain (1 000 €)

Taulukko 13. Toimintakatteen kehitys vuosina 2016 – 2019 päävastuualueittain edelliseen vuoteen verrattuna (%)

Taulukko 14. Verorahoituksen kehitys vuosina 2016 – 2019 (1 000 €)

Taulukko 15. Verotulojen kehitys verolajeittain vuosina 2016 – 2019 (1 000 €)

Taulukko 16. Valtionosuuksien kehitys vuosina 2016 – 2019 (1 000 €)

Taulukko 17. Vuosikatteen kehitys euroa/asukas Kolarissa, Lapissa ja koko maassa vuosina 2016 – 2019.

Taulukko 18. Kolarin kunnan rahoituslaskelma vuodelle 2019.

Taulukko 19. Kolarin kunnan rahoitus tilinpäätöksessä 2017 talousarviossa 2018 – 2019 ja taloussuunnitelmassa 2020 – 2021. (arvio ja suunnitelmat perustuvat Kuntaliiton ennusteeseen marraskuussa 2018)

Taulukko 20. Kolarin kunnan hallinto- ja elinvoimapalvelujen toimialan tulot ja kulut vuosina 2017 - 2019.

Taulukko 21. Hallinto- ja elinvoimapalvelujen toimiala vastuualueittain vuosina 2017 – 2021.

Taulukko 22. Kolarin kunnan peruspalvelujen toimialan tulot ja kulut vuosina 2017 - 2019.

Taulukko 23. Peruspalvelujen toimiala vastuualueittain vuosina 2017 – 2021

Taulukko 24. Kolarin kunnan hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen palvelujen toimialan tulot ja kulut vuosina 2017 - 2019.

Taulukko 25. Hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisenpalvelujen toimiala vastuualueittain vuosina 2017 – 2021.

Taulukko 26. Kuntaympäristöpalveluiden toimiala tunnuslukuina vuosina 2017- 2019

Taulukko 27. Kolarin kunnan kuntaympäristöpalvelujen toimialan tulot ja kulut vuosina 2017 - 2019

Taulukko 28. Hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisenpalvelujen toimiala vastuualueittain vuosina 2017 – 2021

Taulukko 29. Kolarin kunnan käyttötalouden tulo- ja kululajeittain vuosina 2017 – 2019

Taulukko 30. Kolarin kunnan käyttötalous tilinpäätöksessä 2017, talousarviossa vuosina 2018 ja 2019 sekä taloussuunnitelma vuosille 2020 – 2021

Taulukko 31. Kolarin kunnan investoinnit talousarviovuodelle 2019 ja taloussuunnitelmavuosille 2020 – 2021

Taulukko 32. Kolarin kunnan tytäryhtiöiden taloudelliset tavoitteet vuodelle 2019

Liite nro 2 Hyvinvointisuunnitelma

KOLARI
KASVAA
LUONNOSTA

Hyvinvointisuunnitelma

valtuustokaudelle 2017 – 2020

Hyväksytty: Kunnanvaltuusto 11.12.2018 § 51

Sisällys

JOHDANTO **3**

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN KEHITYS VALTUUSTOKAUDELLA 2013 - 2016 **4**

1.1 PAINOPISTEIDEN, TAVOITTEIDEN JA TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI 4
1.2 JOHTOPÄÄTÖKSET JA TOIMENPIDE-EHDOTUKSET 6

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VALTUUSTOKAUDELLE 2017 - 2020 **8**

2.1 KUNTASTRATEGIAN PAINOPISTEET JA LINJAUKSET 8
2.2 HYVINVOINNIN EDISTÄMISEN ERILLISOHJELMAT JA –SUUNNITELMAT 8
2.3 HYVINVOINTISUUNNITELMA 9
2.3.1 Lapset, nuoret ja lapsiperheet 9
2.3.2 Työikäiset 15
2.3.4 Ikäihmiset 18
2.3.4 Vammaisten henkilöiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen 21
2.3.5 Kaikki ikäryhmät 22

JOHDANTO

Kolarin hyvinvointikertomus 2017-2020 sisältää suunnitelman kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi lähivuosien aikana. Hyvinvointikertomus on kunnan hyvinvointijohtamisen työväline ja poliittisen päätöksenteon tuki, joka toimii kunnan strategiatyön mukaisesti sekä toiminnan ja talouden suunnittelun yhtenä perustana. Hyvinvointityö koskee kaikkia kunnan toimijoita viranhaltijajohdosta ja poliittisista päätöksentekijöistä työntekijöihin, kuntalaisiin ja alueellisiin sekä paikallisiin yhteistyökumppaneihin. Suunnitelmassa otetaan huomioon terveyteen ja hyvinvointiin vaikuttavien tekijöiden muutokset, palvelujärjestelmän toimivuus ja kyky vastata hyvinvointitarpeisiin sekä ehkäisevän hyvinvointityön merkitys kaikissa ikäryhmissä.

Hyvinvointia tarkastellaan koko väestön osalta ikäryhmittäin. Asukkaiden hyvinvointitilanne vertaillaan Tunturi-Lapin seutukunnan ja koko Lapin kesken. Kunnan johtoryhmä johtaa kunnan hyvinvointityötä ja sen alaisuudessa toimii neljä hyvinvointikertomuksen kokoavaa työryhmää. Laajempi hyvinvointifoorumi kokoaa viranhaltijat, päätöksentekijät ja paikalliset yhteistyökumppanit yhteiseen keskusteluun osana hyvinvointikertomuksen laadintaa.

Hyvinvoinnin edistämisestä on säädetty useissa laissa. Sosiaalihuoltolain (1301/2014) tarkoituksena on edistää ja ylläpitää hyvinvointia sekä sosiaalista turvallisuutta. Kuntalaki (410/2015) edellyttää, että kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa. Terveydenhuoltolain (1326/2010) mukaan kunnan on seurattava asukkaidensa terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin. Kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava ja valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmisteltava laajempi hyvinvointikertomus.

Vuoden 2021 alussa vastuu julkisten sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisestä siirtynee kunnilta maakunnille. SOTE- ja maakuntauudistus vaikuttaa merkittävästi myös kunnan toimintaan. Hyvinvointityö järjestellään uudelleen uuden lainsäädännön edellyttämällä tavalla siten, että kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kuntien ja maakuntien yhteinen tehtävä.

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN KEHITYS VALTUUS-TOKAUDELLA 2013 - 2016

1.1 Painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

Tavoitteet	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit	Valtuustokauden arviointi
Lasten ja lapsiperheiden yhteisöllisyyden lisääntyminen				
	Yhteisöllisten tapaamisten järjestäminen ikäryhmittäin Vastuutaho Kolarissa Kohathaan työryhmä	Sovitut vastuutahot ja määrärahat 10 000 €/vuosi tilaisuuksien järjestämiseksi	Miten tilaisuudet on onnistuttu toteuttamaan ja osallistujien määrä ja palaute.	Määrärahavaraus ei ole toteutunut. Ne asiat ovat toteutuneet jotka olivat jo ennen mallia olemassa. Mallin mukaiset asiat eivät ole toteutuneet niin hyvin.
Vanhemmuuden ja lasten kehityksen tukeminen	Lapset puheeksi menetelmän systemaattinen käyttö kunnan peruspalvelurakenteissa Ikävuodet: 4-vuotiaille ja luokilla 2, 7 ja 9 sekä muuttuneessa perhetilanteessa tai huolen ilmaantuessa Vastuutahot: • varhaiskasvatus • perusopetus • sosiaali- ja terveydenhuolto	Viran - ja toimenhaltijat	Kuinka paljon haastatteluja on tehty ikäryhmästä	Tarjottu pääsääntöisesti 5 vuotiaille varhaiskasvatuksessa Koulussa ei ole toteutunut juurikaan.
Perheet tietävät heille tarjolla olevista perhettä tukevista palveluista	Sosiaalityöntekijän ja terveydenhoitajan yhteishaastattelu ensimmäistä lasta odottaville perheille Perhetyöntekijän osallistuminen 6-7 kk ikäisten lasten ryhmäneuvolaan	Viran- ja toimenhaltijat	Toteutumisprosentti	Toteutunut osittain, perhetyöntekijä

Tavoitteet	Toimenpiteet ja	Resurssit	Arviointimittarit	Valtuustokauden arviointi

	vastuutaho			
Nuorten aikuisten tavoittaminen ja palveluiden piiriin ohjautuminen	Nuorille tiedotetaan palveluista Aktiivinen viranomaisyhteistyö esim. saattaen vaihtaminen Nuorten palveluohjaus: • työnhakusuunnitelmat • palvelusuunnitelmat • aktivointisuunnitelmat • hoitosuunnitelmat • yksilölliset haastattlut Vastuutahot: • TE-palvelut • sosiaali- ja terveydenhuolto • etsivä nuorisotyö	Viran- ja toimenhaltijat	Jatkoopintojen tai työelämän ulkopuolelle jääneiden tavoitettujen nuorten osuus.	Etsivässä nuorisotyössä tavoitettujen nuorten määrä noin 20/vuosi Mieki matkassa toteutunut Kuntouttavassa työtoiminnassa on ollut • 2013 3 nuorta • 2014 3 nuorta • 2015 7 nuorta • 2016 7 nuorta Yksilövalmennuksessa olleet nuoret alle 30v • 2013 12 nuorta • 2014 8 nuorta • -2015-2016 12 nuorta
Nuorten osallistuminen yhteiskunnalliseen toimintaan.	Nuorille opetetaan keinoja vaikuttaa Oppilaskunnat mukaan koulun sisäiseen vaikuttamiseen. Nuorisoneuvoston toiminnan aktivoiminen ja vaikutusmahdollisuuksien parantaminen.	Viran- ja toimenhaltijat	Aktivoituuko nuorisoneuvosto? Mihin oppilaskunnat ovat voineet vaikuttaa? Nuorten aikuisten osuus kunnallisessa päätöksenteossa?	• Nuorisoneuvoston toiminta on ollut vaihtelevan aktiivista • Oppilaskuntatoiminta kaikilla kouluilla toiminnassa. • Tarkista nuorten osuus päätöksenteossa

Lasten ja nuorten kasvuympäristö

Tavoitteet	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit	Valtuustokauden arviointi
Asuinviihtyvyys • edistää yhteisöllisyyden kehittymistä yhteisössä • edistää liikkumista ja harrastamista	Suunnittelussa huomioidaan: • sijainti suhteessa työpaikkoihin • turvallisuus, • esteettömyys • viihtyisyys • valaistus	Vastuutahot toimivat resurssina	Onko suunnittelussa ja toteutuksessa huomioitu toimenpideosiossa mainitut asiat. onko alueiden kaavoittamisessa ja suunnittelussa on huomioitu	2013-2016: • Kirkonkylän viihtyvyyttä paranettu puistoja ja ulkoilu-/kävelyreittejä rakentamalla mm. Myllyojanpuisto, Kotikonnun puistolaueet, Saaren luontopolun jatkaminen, Palvelutalon kävelyreitit vanhemille

• tuoda hyvää mieltä ja edistää ja ylläpitää psyykkistä hyvinvointia • mahdollistaa toiminnot kohtuullisen matkan päässä kodista • ekologisuus	• liikenneväylät/kevyenliikenteen väylät • leikkialueet • liikkumismahdollisuudet • lemmikkialueet • virkistys- ja viheralueet ja niiden hoito Palvelujen saavutettavuus huomioiden asukkaiden tarpeet ja lähipalvelut • varhaiskasvatus • koulut • terveyspalvelut • sosiaalipalvelut, erityisesti vanhukset ja vammaiset • liikuntapalvelut • nuorten tilat • harrastusmahdollisuudet • päivittäistavarakaupat Olemassa olevien asuinalueiden viihtyisyyden selvittämiseksi ja parantamiseksi tehdään erillinen aikataulutettu suunnitelma. Vastuutahot: Kunnan johto Sivistystoimi Sosiaali- ja terveystoimi Tekninen toimi/kaavoitus Elinkeinotoimi Järjestöt, Yhdistykset Yksityiset yrittäjät		asukkaiden tarvitsemat palvelut ja varattu niitä varten alueet ja tehty suunnitelma palvelujen toteuttamisesta huomioiden asukasmäärät, ikäryhmät ja muuttuvat tarpeet. Onko olemassaoleville asuinalueille tehty suunnitelmat.	ihmisille. Korjattu tunturialueella reitistöjä ja muita aktiveetti harrastusmahdolisuukisa. • Puistojen kunnossapitoa ja istutuksia lisäämällä ja kunnostamalla. Maisemahakkuita tehty kirkonkylällä runsaasti. • Kaavamuutokissa on pyritty painottamaan mm. viihtyisyyden lisäämistä lopputuloksessa. • Esim. kylissä on pyritty aktivoimaan asukkaita lissäämään panosyusta viihtyvyyteen ja siinä on paikoin onnistuttukkin. (kesätapahtumia jne..)

1.2 Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset

Vuosien 2013-2016 hyvinvointikertomuksen painopisteet ja tavoitteet ovat toteutuneet toimenpiteiden osalta pääosin hyvin. Tärkeää on hyvinvointikertomuksen tavoitteiden jalkauttaminen toimialoille ja käytäntöön. Tämä ei ole useinkaan resurssikysymys vaan toiminnan suunnittelu ja arkityö nousevat tärkeiksi. Henkilökunnan palvelutietoisuuden ja vastuullisuuden vahvistaminen luovat edellytyksiä toimenpiteiden jalkauttamiseen. Kunnan väkiluvun ja kuntalaisten asuinpaikkojen painopisteen mahdollisesti muuttuessa palvelutarpeen enna-

kointi, suunnittelu ja toteutuksen oikea-aikaisuus nousevat tärkeään rooliin. Kuntalaisten osallistaminen hyvinvointityöhön ja vuoropuhelu päättäjien kanssa ovat myös huomioitavia asioita. Hyvinvointikertomuksen tavoitteiden ja toimenpiteiden on syytä kulkea rinnakkain kunnan talousarvion laadintaprosessin kanssa.

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VALTUUSTO-KAUDELLE 2017 - 2020

2.1 Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset

Kolarin kunnan tavoitteena on

- luoda 500 uutta työpaikkaa vuoteen 2025 mennessä
- olla Lapin houkuttelevin kohde asua ja lomailla
- olla perheille paras paikka asua

2.2 Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja –suunnitelmat

- Kiusaamisen vastainen toimintamalli KiVa käytössä kouluilla
- Liikkuva koulu –hanketoiminta
- Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma
- Lukuvuosisuunnitelman tavoitteet ja toiminta niiden saavuttamiseksi
- Kerhotoiminta
- Kolarin kuntastrategia 2017
- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2015
- Kolarin vanhus- ja vammaistyösuunnitelma 2011–2015 Ikäihmisten palveluopas "Joka kannosta kasvaa puu" (päivitetty 5/2012
- Kolarin mielenterveys- ja päihdestrategia 2010 joka sisältää myös lähisuhde ja perheväkivalta toimintaohjeen
- Elinkeinostrategia 2012 – 2020
- Toimintaohjelma neuvolatoiminnalle, koulu- ja opiskelijaterveydenhuollolle sekä lasten ja nuortenlasten ja nuorten Ehkäisevälle suun terveydenhuollolle
- Kolarin kunnanhallitus 10.12.2007 113§ savuttomat ja nuuskaamattomat työyhteisöt
- Kouluterveyskyselyyn osallistuminen säännöllisesti ja siitä saatavien tulosten hyödyntäminen
- Lapin nuorten tieto- neuvontapalvelu
- Kunnassa vireillä olevat kaavoitukset

2.3 Hyvinvointisuunnitelma

2.3.1 Lapset, nuoret ja lapsiperheet

Elämänlaatu ja osallisuus

% Suunta Vertailu

Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

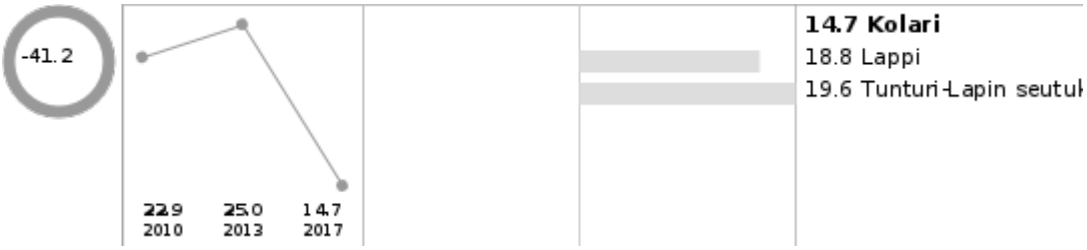

Nuuskaa päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Tuntee itsensä yksinäiseksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)

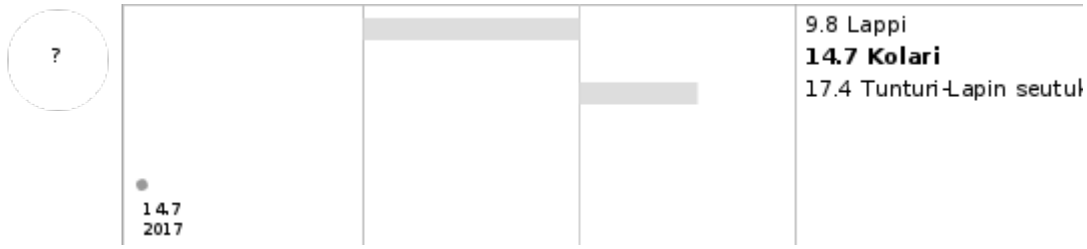

Opettaja kuuntelee minun mielipiteitäni asioista, Kolarin alakoulu % (Hyvinvointiprofiili)

Oppilaiden mielipiteet otetaan huomioon koulun asioissa, Kolarin alakoulu % (Hyvinvointi-profiili)

Oppilaiden mielipiteet otetaan huomioon koulun kehittämisessä, 7.-9. luokka % (Hyvinvointiprofiili)

Koulussamme oppilaat osallistuvat sääntöjen tekemiseen, 7.-9. luokat % (Hyvinvointiprofiili)

Opiskelu, työ ja toimeentulo

% Suunta Vertailu

Toimeentulotukea saaneet lapsiperheet, % lapsiperheistä

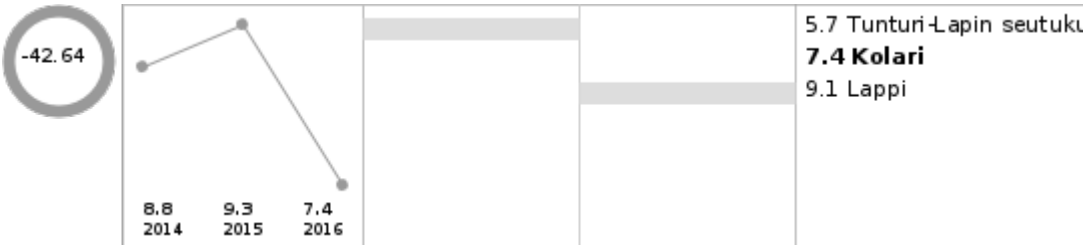

Vähintään yksi vanhemmista työttömänä, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)

Nuorisotyöttömät, % 18 - 24-vuotiaasta työvoimasta

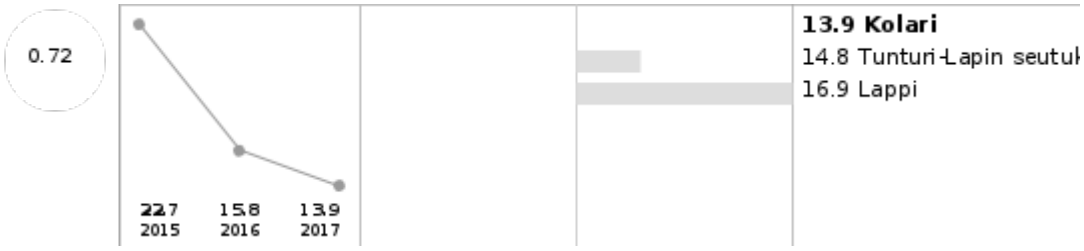

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

% Suunta Vertailu

Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista

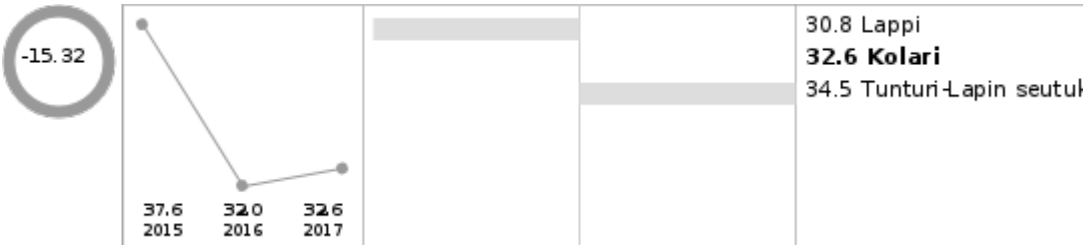

Huostassa tai kiireellisesti sijoitettuna olleet 0 - 17-vuotiaat viimeisimmän sijoitustiedon mukaan, % vastaavanikäisestä väestöstä (THL)

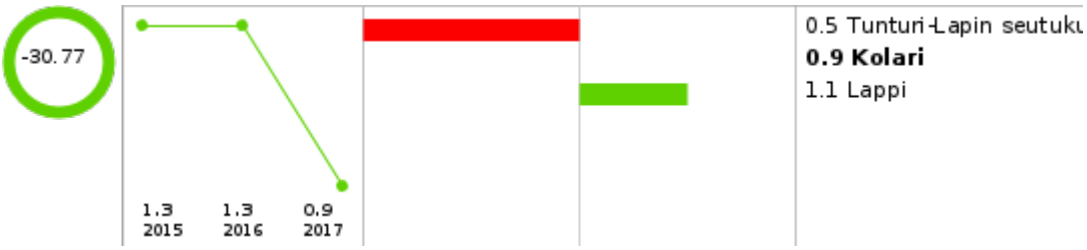

Kokenut syrjivää kiusaamista koulussa tai vapaa-ajalla, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)

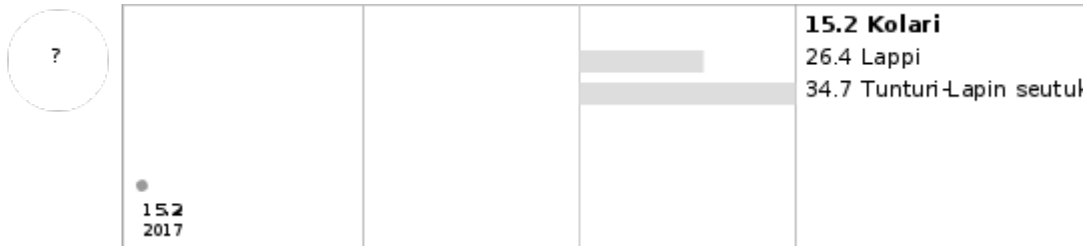

Päivähoito

% Suunta Vertailu

Kunnan kustantamassa kokopäivähoidossa olleet 1 - 2-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

Lasten päivähoidossa olleet 3 - 5-vuotiaat % vastaavanikäisestä väestöstä

5-vuotiaista varhaiskasvatuksessa %

Alle kouluikäisten osuus varhaiskasvatuksessa %

Koulu

% Suunta Vertailu

Terveydenedistämisaktiivisuus (TEA) perusopetuksessa, pistemäärä

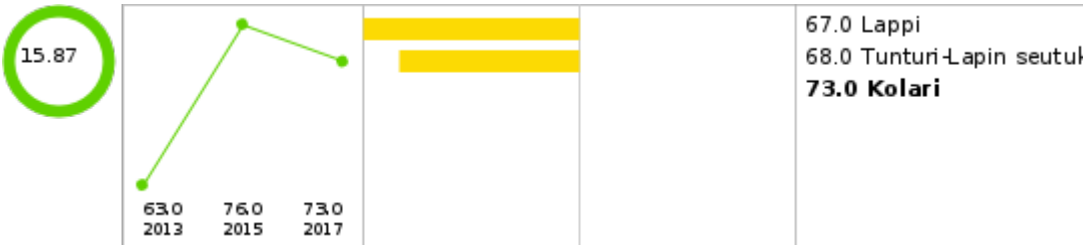

Sosiaali- ja terveydenhuolto

% Suunta Vertailu

Perusterveydenhuollon kouluterveydenhuollon käynnit / 1 000 7 - 18-vuotiasta

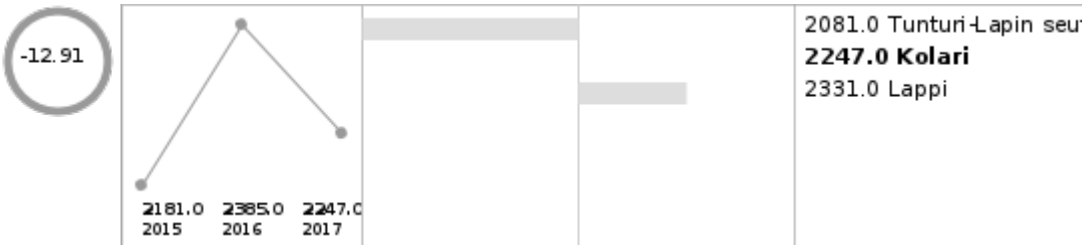

Perusterveydenhuollon lastenneuvolan käynnit yhteensä / 1 000 0 - 7-vuotiasta

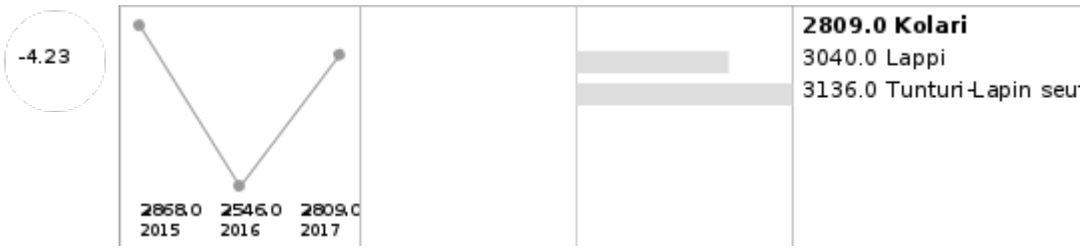

Perheitä sosiaalihuoltolain mukaisessa perhetyössä

Vapaa-aika

% Suunta Vertailu

Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

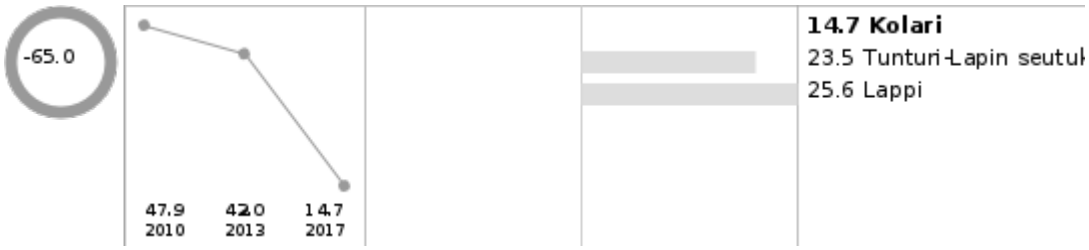

Viettää aikaa harrastuksen parissa vähintään kerran viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)

Kolarilaiset koululaiset kokevat terveydentilansa yleensä hyväksi. Lapset ja nuoret harrastavat liikuntaa aktiivisesti ja koulukiusaaminen on vähäisempää kuin muualla. Nämä tekijät ovat Kolarissa paremmin kuin Lapissa keskimäärin.

Positiivista kehitystä aiempaan verrattuna on havaittavissa toimeentulotukea saaneiden henkilöiden vähenemisenä ja nuorisotyöttömyyden pienentymisenä. Opintotuen asumislisää saaneiden määrä on pienentynyt. Huostassa olevien tai kiireellisesti huostaan otettujen alle 18-vuotiaiden määrä on laskenut.

Lastensuojelun avohoidon tukitoimien piirissä olevien 18-20 –vuotiaiden määrä on lisääntynyt samoin kuin sosiaalihuoltolain mukaisen perhetyön piirissä olevien perheiden määrä. Päivähoidon palvelujen käyttö on kasvanut.

TEAviisari –kyselyllä mitattava terveydenedistämisaktiivisuus on kunnassa korkeammalla tasolla kuin Lapissa keskimäärin. Tämä näkyy esimerkiksi siinä, että koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon lääkärimitoitus on muuta Lappia parempi.

Koululaisista alakoululaiset kokevat osallisuutensa ja vaikuttamismahdollisuutensa korkeiksi, mutta tämä käsitys romahtaa yläkoulussa. Kolarissa nuuskan käyttö on yleisempää kuin muualla Lapissa. Peruskoulun päättäneistä kaikki sijoittuvat toisen asteen opintoihin.

Indikaattoreista pääosa on THL:n kouluterveyskyselyn ja muiden valtakunnallisten tilastojen osoittamia. Ongelmana on ollut, että toisen asteen opiskelijoiden pienen määrän takia Kolarin tulokset eivät ole saatavissa tietoturvasyistä. Muita lähteitä ovat olleet kunnan omat tilastot ja Opetushallituksen Vipunen –tilastopalvelu.

Tavoitteet	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Vanhemmuuden ja lasten kehityksen tukeminen	Perusterveydenhuollon lastenneuvolakäynnit 0-7v Kouluikäisten käynnit terveystarkastuksissa johtava lääkäri tai perusturvajohtaja Avoin dialogi palveluiden järjestäjien ja asiakkaiden välillä - koulut, päiväkodit	Neuvolan kolme terveydenhoitajaa 1.Tunturialue 2. Kirkonkylä 3. Eteläinen alue Kouluterveydenhoitajat (3) Riittävät neuvola-, terveydenhoito-, kuraattori- ja perhetyön palvelut. Riittävä ap-/ip-toiminta.	Lastenneuvolan /kouluterveydenhoitajan tarkastuksiin osallistuvien määrä ikäluokasta % -Tarkastukset ovat toteutuneet THL:n suositusten mukaan Asiakkaiden määrä, toteutuneet käynnit
Lasten ja varhaisnuorten ohjatun vapaa-ajan toiminnan monipuolisuus	kerhot, nuorisotoimen, urheiluseurojen, kanslaisopiston järjestämä toiminta,	Koulujen kerhotoiminnan avustus. Harrastustarjonnan monipuolisuus	Toteutuneet kerhot, kurssit ja ohjattu liikunta

2.3.2 Työikäiset

Elämänlaatu ja osallisuus

% **Suunta** **Vertailu**

Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1000 vastaavanikäistä

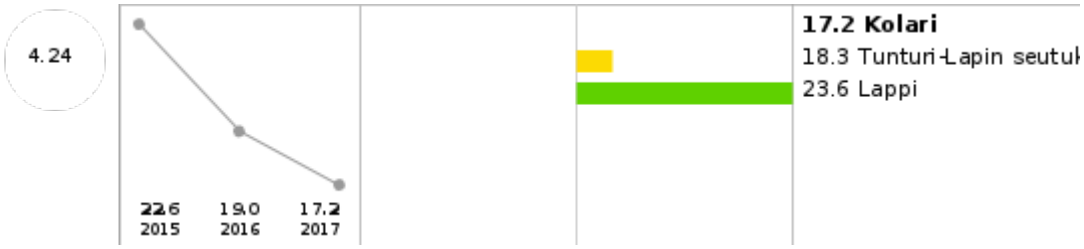

Kolarilaisten 25-64 -vuotiaiden työkyvyttömyyseläkettä saajien määrä on vähentynyt v. 2015 9,5 %:sta 8,8 %:iin. Luku on edelleen suurempi Tunturi-alueen vastaaviin lukuihin verrattuna. Työkyvyttömyyseläkkeen saaminen ilmaisee pitkäaikaista tai pysyvää työkyvyttömyyttä. Yleisimmät sairausryhmät sen taustalla ovat mielenterveyden häiriöt ja tuki- ja liikuntaelinten sairaudet (Sotkanet).

Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneiden 25 - 64-vuotiaiden osuus on myös vähentynyt vuodesta 2015 vuoteen 2017. Luku on myös parempi koko Tunturi-Lappiin verrattuna.

Opiskelu, työ ja toimeentulo

% Suunta Vertailu

Pitkäaikaistyöttömät, % työttömistä

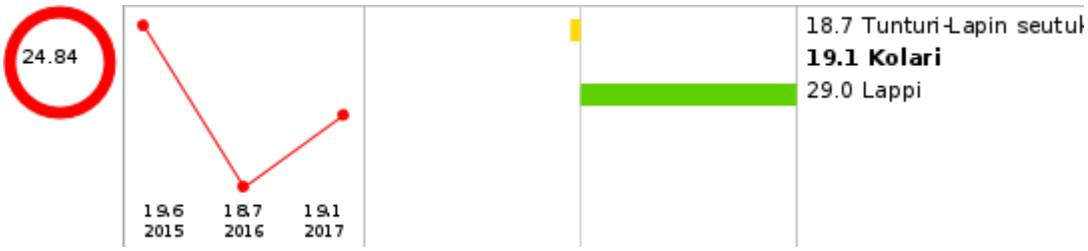

Työttömät, % työvoimasta

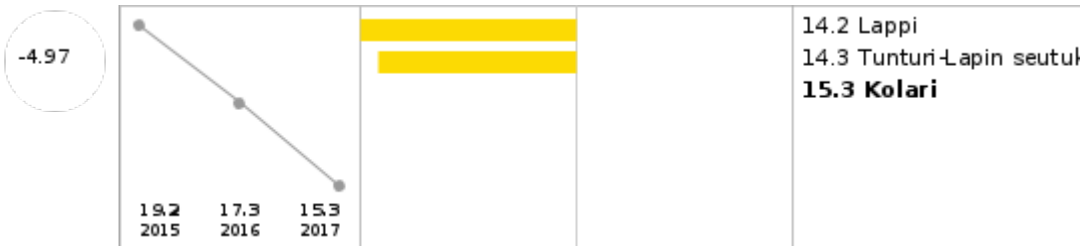

Toimeentulotukea saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

Toimeentulotuki, euroa / asukas

Työttömyysaste oli Kolarissa v. 19,2 % ja se on laskenut v. 2017 mennessä 15,7 %:n. Syyskuussa 2018 työttömyysaste ole 11,3 %. Työpaikkojen määrä on lisääntynyt, joten haasteena on avoinna olevien työpaikkojen ja työttömien kohtaaminen.

Toimeentulotukea saaneiden määrä on pysynyt lähes ennallaan mutta huomattavasti korkeampi verrattuna Tunturi-Lapin lukuihin.

Sosiaali- ja terveydenhuolto

% Suunta Vertailu

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 15 - 49-vuotiailla / 1 000 vastaavanikäistä

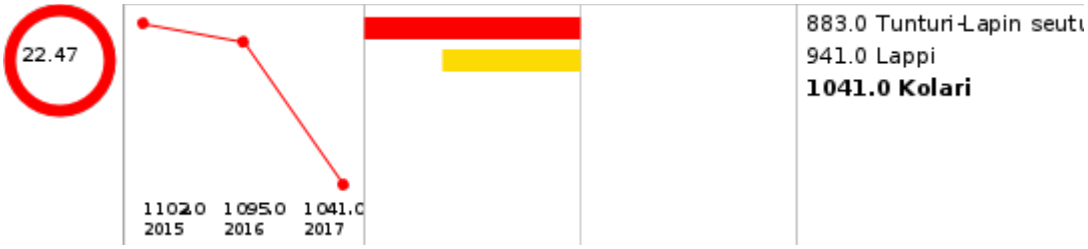

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 50 - 64-vuotiailla / 1 000 vastaavanikäistä

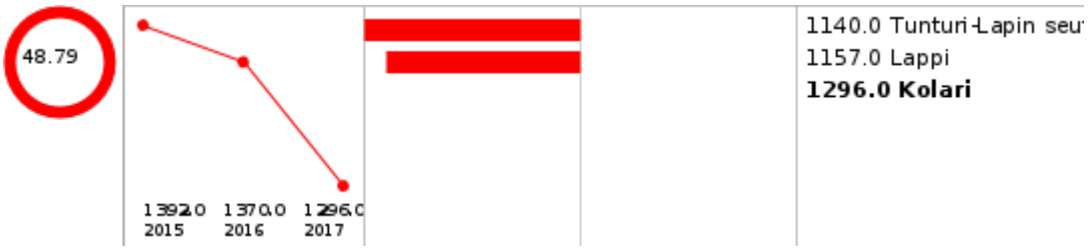

Työttömien aktivointiaste, %

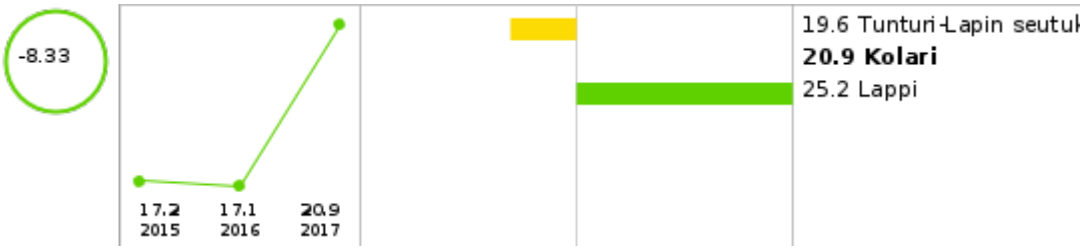

Työttömät työnhakijat syyskuussa vuodesta 2013 - 2018

vuosi	Kunta	Työttömät työnhakijat	Alle 25 v.	Pitkäaikais-työttömät	Vammaiset ja pitkäaikaissairaat	Avoimet työpaikat	Työttömyys %
2013	Kolari	355	37	45	43	96	19,40 %
2014	Kolari	369	32	64	42	104	20,20 %
2015	Kolari	368	28	66	40	103	19,80 %
2016	Kolari	318	24	59	35	180	17,40 %
2017	Kolari	267	20	48	31	118	14,60 %
2018	Kolari	205	18	32	23	181	11,30 %

Tavoitteet	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Työllisyyden edistäminen	Lisätä työpaikkoja, kulkuyhteyksien paranta-minen, työkokeilut, palkkatukityöllistäminen, koulutukset, työ- ja toimintakyvyn arvi-oinnit, työttömien terveystarkas-tukset, kuntouttava työtoiminta TYP-työ	Toimialojen työllis-tämisvarat, kuntalisä yrityksille ja yhdis-tyksille, oppisopi-muskoulutus työpajatoiminnan kehittäminen	Työmarkkinatuen kuntaosuuden vähene-minen Työllisyysasteen nouseminen Työttömyysprosentin laskeminen Uusien työpaikkojen syntyminen
Terveyden ja toimintakyvyn edistäminen	Liikunta- ja kulttuuripalve-lut yhdenvertaisesti kunta-laisten käytössä. Toimivat mielenterveys-, päihde, terveys- ja so-siaalipalvelut. Osallisuus	Liikunta- ja kulttuuri-paikat Kuntalaisten palve-lukeskus Palvelut lähellä ja saatavilla Kansalaisopisto Kolmas sektori Seurakunta	Osallistujien määrä

Perheille paras paikka asua	Riittävästi hyväkuntoisia asuntoja Vapaita tontteja tarjolla Riittävät lähipalvelut	Riittävät resurssit asuntojen kunnostamiseen ja ylläpitämiseen Vapaiden tonttien mainostaminen	Asukasluvun nousu Rakennuslupien määrä Yrittäjien määrä Koulujen ja päivähoidon saatavuus

2.3.4 Ikäihmiset

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

% Suunta Vertailu

Yksinasuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä asuntoväestöstä

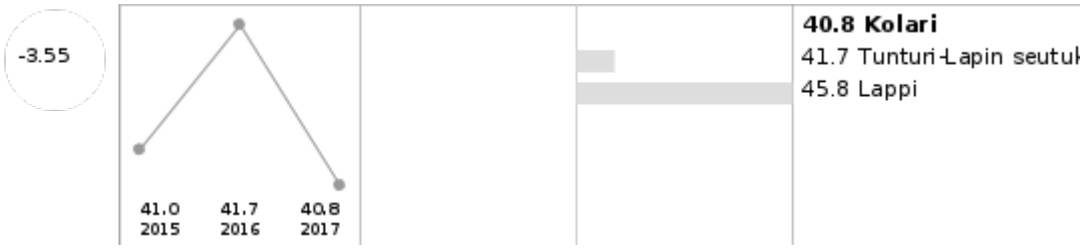

kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä väestöstä

Sosiaali- ja terveydenhuolto

% Suunta Vertailu

Perhehoidossa olleet vanhukset 31.12., kunnan kustantamat palvelut

Säännöllisen kotihoidon piirissä 30.11. olleet 75 vuotta täyttäneet asiakkaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

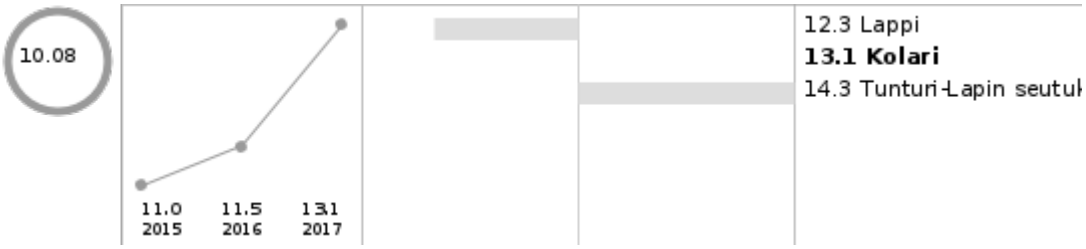

Ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen 75 vuotta täyttäneet asiakkaat 31.12., % vastaavanikäisestä väestöstä

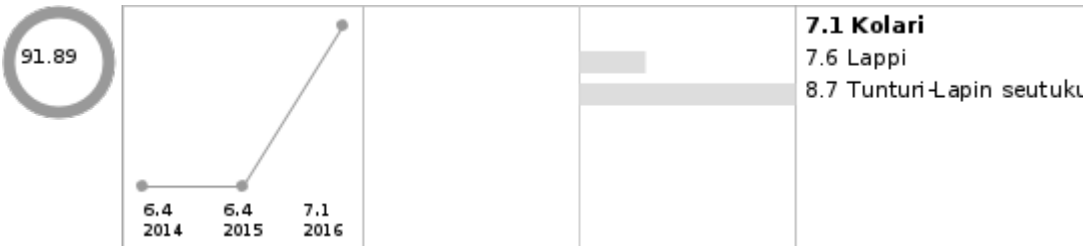

Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä

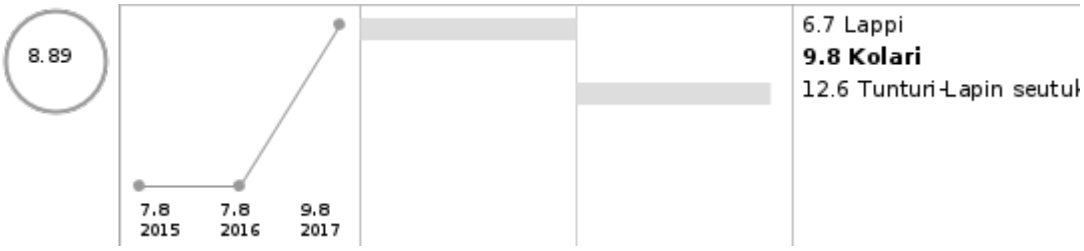

Valtakunnallisiin tavoitteisiin 2017 verrattuna (75 vuotta täyttäneet) Kolarissa on kotona asuvien ja ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen asiakkaiden sekä säännöllisen kotihoidon piirissä olevien asiakkaiden suhteen pysytty tavoitteiden rajoissa.

Pitkäaikaisessa laitoshoidossa terveyskeskuksessa olevia asiakkaita ei ole ollut yhtään. Yksinasuvia on vähemmän, mutta omaishoidon tukea saaneita enemmän kuin valtakunnallisesti. Uutena on tullut perhehoito jossa on neljä asukasta

Ikääntyneen väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Tavoitteet	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Turvataan yhdessä mahdollisimman toimintakykyistä ikääntymistä	Maksuttomat liikuntaryhmät Kuntoutukselliset ryhmät Vapaaehtoistyö Omaehtoinen toiminta	Liikuntatoimi Terveystoimi Liikuntatoimi, kotihoidon fysioterapeutti, kuntoutustiimi (koordinointi ja koulutus) Kansalaisopisto Järjestöt Yksityiset toimijat	Ryhmien tarjonta/osallistujamäärä Ryhmien tarjonta/osallistujamäärä Tarjonta
	Vaikuttavaksi todetut interventiot; seniorisyynit	Sosiaali- ja terveystoimi	Seniorisyyneihin osallistuneiden % osuus vastaavanikäisestä väestöstä Osallistumattomille henkilökohtainen yhteydenotto

	Esteettömyys/liikkumisen helpottaminen	Tekninen toimi Järjestöt	Esteettömyyskävelyt Asunnonmuutostyöt
Asiakas ja palveluohjaus keskiöön Laadulla on tekijänsä	Yhdenluukun periaate	Palveluvastaava	Yhteydenotot ja palveluohjauksen lukumäärä
	Vakituisen henkilöstön mitoitus asiakaslähtöisesti ja kokonaisvaltaisesti Koulutetut sijaiset toimipaikkoihin	Henkilöstömitoitus; osasto ja Tanna 0,7, kotihoitoon ja varahenkilöstöön lisätään resurssia Sijaisrinki Sijaisille pitkät työsopimukset	Henkilöstön toteutunut mitoitustaso Laatumittarit Omavalvonta HaiPro Väheneekö vakituisen henkilöstön hälytysrahojen käyttömäärä
	Henkilöstön rekrytoinnin kehittäminen	Avoin, vetovoimainen ja erottuva rekrytointi-ilmoitus; erikoislehdet, facebook, instagram Asuntotarjonta	Hakijoiden määrä/avoin toimi
	Monitoimijuuden hyödyntäminen	Erityisosaajat; mm. geriatri, IT-henkilö Yksityiset palveluntuottajat	Laatumittarit (TAK) Palveluseteiden käyttömäärä Omavalvonta HaiPro Palveluiden tuottajien määrä/kysyntä
Ikäystävällinen palvelujen rakenne yhdistää asumisen ja palvelut uudella tavalla	Kehitetään kotiin annettavia palveluja, kotikuntoutusta sekä omais- ja perhehoitoa	Sosiaali- ja terveystoimi Kuntoutus/kotiutustiimien kehittäminen; tehostettu kotisairaanhoito, vapaaehtoistyön koordinointi ja koulutus Kotipalvelun säilyttäminen laaja-alaisena ja resurssien lisääminen Monituottajuuden hyödyntäminen; järjestöt, yksityiset palveluntuottajat, perhehoitajat	Vertailu valtakunnallisiin tavoitteisiin Omais- ja perhehoitoon käytetty rahamäärä
	Tarpeiden huomioiminen asuntokannan korjaamisen edistämisessä ja	Vanhustenkylä -kehittämishanke	Voimavara-arviointi oikean ja turvallisen asuinympäristön valinnas-

Teknologiasta kaikki irti	asuinympäristöjen suunnittelussa ja ylläpidossa Asuinympäristöjä kehitetään esteettömiksi ja turvallisiksi sekä yhteisöllisyyttä ja osallisuutta tukeviksi	Perhehoidon laajentaminen Kuntaympäristöpalvelut Hallintokuntien ja muiden toimijoiden välinen yhteistyö	sa Paikkamäärä
	Geroteknologian lisääminen erimuodoissa ja robotiikan kehittäminen aktiivisuuden ja osallisuuden mahdollistamiseksi sekä henkilöstön työn kehittämiseksi	Kirjaston Meän Digiloikan jatkohanke Liikuntatoimi ja fysioterapia; etäjumpan jatkaminen ja kehittäminen IT-henkilö etäpalveluiden laajentamisessa Yksityiset palvelujen tarjoajat	Käytössä olevava teknologia Osallistujien määrä

2.3.4 Vammaisten henkilöiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Tavoitteet	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Vammaisilla mahdollisuus työllistymiseen Ammattitaitoinen henkilökunta	Yhteistyö yrittäjien ja TE-keskuksen kanssa. Työhönvalmennuksen tavoitteena työllistyminen. Yhteistyö kouluttajatahojen kanssa. Panostetaan esim. avustajien koulutukseen. Vastuutaho: Peruspalvelut Hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisenpalvelut	Lisää työvalmentajia / avustajia Elinkeinotoimi Peruspalvelut	Kuinka monta työrajotteista palkattu työelämään Kuinka monta koulutettua avustajaa/työvalmentajaa palkattu
Palvelujen hyvä saatavuus	Turvataan vammaispalvelulain mukaiset palvelut. Avustajien saanti mahdollistetaan. Vastuutaho: utaho: Pe-	Riittävä sosiaalitoimen henkilöstö.	Päätökset Päivitetyt hoiti, -palvelu- ja asiakassuunnitelmat.

	ruspalvelut		
Teknologian palvelut kaikkien käytettävissä ja saatavilla	Sähköisten ja digitaalisten palveluiden hyödyntäminen ja saatavuus.	Palveluiden tuottajat Neuvontapalvelut Toimivat yhteydet	Saatavuus ja saavutettavuus. Ohjauksen ja neuvonnan määrä.
Esteettömyys	Julkistentilojen ja -ympäristön esteettömyys. - Suunnittelussa otetaan kaikki rajoitteet huomioon mm. liikunta- ja aistivammat. Matkailupalveluiden ja harrastusten esteettömyys. Asumisen esteettömyys. Esteettömyyden markkinointi. Vastuutaho: Perusturvapalvelut Kuntaympäristöpalvelut Elinkeinopalvelut Hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen palvelut	Julkistentilojen ja -ympäristön suunnittelussa käytetään esteettömyyteen perehtynyttä asiantuntija apua. Kunnan ja matkailun markkinointistrategia ja palvelut	Palaute palveluiden saatavuudesta ja toimivuudesta (valitukset/kiitokset) kuntalaisilta ja matkailijoilta.
	Syrjinnän ja kiusaamisen ehkäisy. Osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollistaminen ja kannustaminen. Asennekasvatukseen kiinnitetään huomiota koulussa ja työelömässä. Vastuutaho: Perusturvapalvelut Hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen palvelut Hallinto- ja elinkeinopalvelut	Positiiviseen asennekasvatukseen varatut määrärahat - koulutukseen työhyvinvointiin.	Koulukyselyt / arvioinnit Työhyvinvointikyselyt

2.3.5 Kaikki ikäryhmät

Elämänlaatu ja osallisuus

% Suunta Vertailu

Kelan sairastavuusindeksi, ikävakioitu

Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa, %

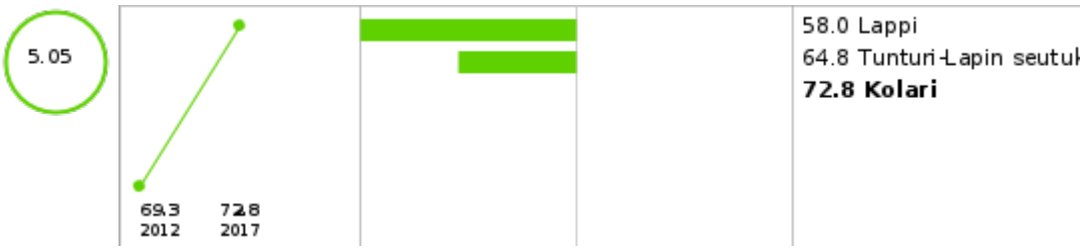

Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta

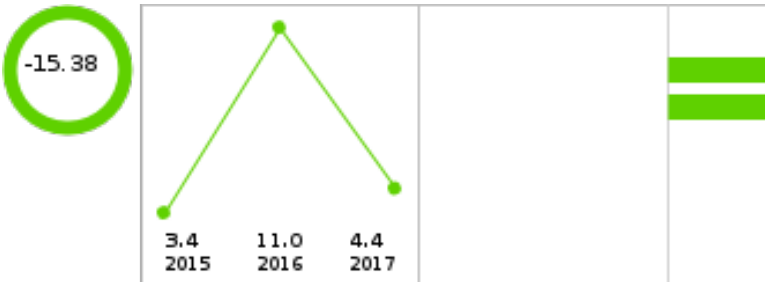

Sosiaali- ja terveydenhuolto

% Suunta Vertailu
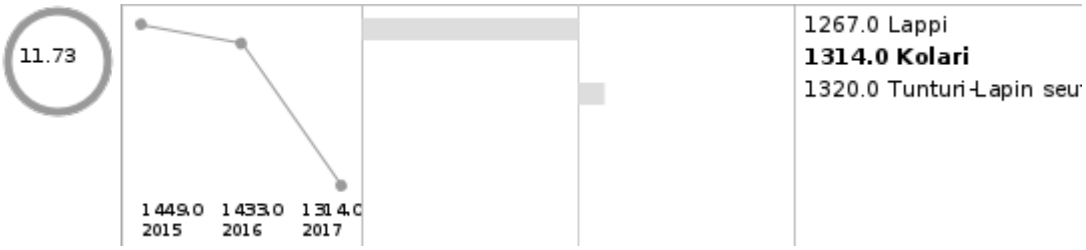
Perusterveydenhuollon avohoidon kaikki lääkärikäynnit / 1 000 asukasta